

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV ROMANISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

KATEGORIE DETERMINACE: STRATEGIE PŘEKLADU ŠPANĚLSKÝCH
ADMINISTRATIVNĚ-PRÁVNÍCH TEXTŮ DO ČEŠTINY

Vedoucí práce: Mgr. Miroslava Aurová, Ph.D.

Autor práce: Bc. Adéla Janušová

Studijní obor: Španělský jazyk

Ročník: třetí

2014

Prohlášení o původnosti práce:

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejňováním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, dne 28. dubna 2014

.....

Poděkování

Děkuji především Mgr. Miroslavě Aurové Ph.D. za odborné vedení práce, cenné rady a pomoc poskytnutou při zpracování této diplomové práce. Dále děkuji své rodině za podporu nejen při psaní této práce, ale i při studiích. Můj velký dík zaslouží také Mgr. Javier Jesús Escobar Castillo za podporu, konzultace španělských textů a že mě vždy přinutí podívat se na věc z jiného úhlu. Děkuji Ing. et Mgr. Václavu Bolechovi za jeho neutuchající motivace a mým Juicy Divas, že mi vždy dodají novou energii.

ANOTACE

Hlavním tématem této diplomové práce je kategorie determinace ve španělském jazyce. Vzhledem k tomu, že je tato kategorie ve španělštině velice rozsáhlá, tak jsme se pro účely této diplomové práce podrobněji zaměřili na člen a dále na člen neurčitý. Tato diplomová práce je rozdělena do dvou hlavních částí, a to do části teoretické a praktické. V teoretické části se věnujeme definicím a hlavním charakteristikám členů, hlavně členu neurčitého. Na tuto problematiku postupně nazíráme z pohledu několika publikací, které ji probírají ať už ve větším, či menším rozsahu. Vzhledem k tomu, že determinace jako taková je v českém jazyce absentující kategorií, stručně v teoretické části nastiňujeme jiné prostředky, pomocí kterých může být vyjádřena. Zde se věnujeme hlavně slovosledu. Praktická část je vedena kvalitativní metodou. Analyzujeme v ní použití determinantů v administrativně-právních textech, konkrétně ve dvou textech ze serveru Eur-Lex a v jednom textu z Boletín Oficial del Estado a v jednom českém zákoně MŠMT.

ABSTRACT

The main theme of this thesis is the category of determination in the Spanish language. Considering that this category is very large in Spanish language we have focused in detail on the article, especially the indefinite article. This work is divided into two parts, the theoretic and the practical part. The theoretic part has been devoted to definitions and main characterization of the article, primarily the indefinite article. This issue is looked upon from the point of different publications that discuss it more or less thoroughly. Considering that the category of determination itself does not exist in the Czech language we briefly draw other mediums to express this phenomenon, especially the word order. For the practical part the qualitative methods were used. In this part the use of determinants was analyzed in administrative and legal texts, specifically in two texts from the web page www.Eur-Lex.eu, in one text from Boletín Oficial del Estado and in one law of the Czech Ministry of Education.

Obsah

1	ÚVOD.....	8
2	TEORETICKÁ ČÁST	10
2.1	Determinant (definice podle Lyonse).....	10
2.2	Člen – definice, třídy a základní vlastnosti (podle Nueva gramática de la lengua española).....	12
2.2.1	Člen neurčitý	20
2.3	Gramática de la lengua española – Emilio Alarcos Llorach	45
2.3.1	Člen.....	45
2.3.2	Indefinita a číslovky.....	46
2.3.3	Adjektivní indefinita	47
2.4	Gramática didáctica del español – Leonardo Gómez Torrego.....	50
2.4.1	Neurčité determinanty.....	50
2.5	Gramática descriptiva de la lengua española- (Ignacio Bosque a Violeta Demonte).....	53
2.5.1	Člen neurčitý	53
2.5.2	Syntaktická distribuce neurčitého členu	59
2.6	Morfología española - Jiří Černý	63
2.6.1	Člen - obecné vlastnosti.....	63
2.6.2	Funkce neurčitého členu: <i>un, una</i>	64
2.6.3	Rozdíl mezi španělštinou a češtinou	64
2.7	Curso superior de sintaxis española - Gili Gaya	66
2.7.1	Lineární a modifikovaný slovosled.....	66
2.8	Slovosled ve španělštině- revize přístupů – Miroslava Aurová.....	69
2.9	Odstavec jako centrální jednotka tematicko-kompoziční výstavby textu (na materiálu textů výkladových) – František Daneš.....	70
2.10	Knížka o slovosledu – Ludmila Uhlířová	73
3	PRAKTICKÁ ČÁST	75

3.1	Metodologie	75
3.1.1	Text č. 1: Nařízení Komise (EU) č. 912/2013 - Eur-lex.....	76
3.1.2	Text č. 2: Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020 – Eur-lex 76	
3.1.3	Text č. 3 z Boletín Oficial del Estado	76
3.2	Realizace výzkumné části	78
3.2.1	Určitý člen.....	78
3.2.2	Neurčitý člen.....	87
3.2.3	Bez členu.....	94
3.2.4	Jiný determinační prvek.....	99
3.2.5	Analýza českých verzí textů	109
4	ZÁVĚR.....	113
5	EL RESUMEN	115
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	122

1 ÚVOD

Hlavním tématem této diplomové práce je kategorie determinace ve španělském jazyce. Cílem této práce je nastínit, přiblížit a pokud je to možné i odůvodnit použití determinantů v administrativně-právních textech. Vzhledem k tomu, že je tato kategorie ve španělštině velice rozsáhlá, tak jsme se pro účely této diplomové práce podrobněji zaměřili na člen a dále na člen neurčitý. Tato diplomová práce je rozdělena do dvou hlavních částí, a to do části teoretické a praktické. V teoretické části se věnujeme definicím a hlavním charakteristikám členů, hlavně členu neurčitého. Na tuto problematiku postupně nazíráme z pohledu několika publikací, které ji probírají ať už ve větším, či menším rozsahu. Hlavním zdrojem této práce pro nás jednoznačně byla *Nueva Gramática de la Lengua Española*, kterou vydala Španělská královská akademie. Tato publikace je jednou z nejrozsáhlejších a nejpodrobnějších z těch, které se zabývají španělštinou. Nicméně byly použity i další publikace klasických autorit, mezi které řadíme *Semántica* od Johna Lyonse, *Gramática de la lengua española* od Emilia Alarose Lloracha, *Gramática didáctica del español*, jejímž autorem je Leonardo Gómez Torrego, či článek od Manuela Leonettiho, který vyšel v *Gramática descriptiva de la lengua española* od Ignacia Bosque a Violety Demonte. Pro vysvětlení problematiky členů jsme zvolili i publikaci jednoho českého autora, konkrétně *Morfología española* Jiřího Černého, který vysvětluje i rozdíl tohoto použití mezi španělštinou a češtinou. Obsahem těchto kapitol jsou definice, které vysvětlují základní vlastnosti členů. Nechybí ani vysvětlení vzniku členů ve španělském jazyce a popis jejich historického vývoje a použití. Největší pozornost byla věnována členům neurčitým. V těchto kapitolách nechybí vysvětlení některých z použití, především těch základních tohoto členu. Zaobíráme se zde například často diskutovanou problematikou, do jaké slovnědruhové kategorie by měl být člen zařazen, a argumenty pro daná zařazení z pohledu různých lingvistů. Poměrně blízký je také vztah mezi neurčitým členem a číslovkou, ani tento jev nezůstal opomenut. Jedna z charakteristických vlastností členů je to, že se vztahují k anafoře a první zmínce, čemuž se velice rozsáhle věnujeme v kapitolách psaných na základě *Nueva Gramática de la lengua española*. Další velmi důležitá charakteristika je, že neurčitý člen se používá pro vyjádření evaluativní a emfatické hodnoty, což ve svých publikacích zmiňují snad všichni citovaní autoři. Jinou zajímavostí je vysvětlení výskytu *unos*. Vzhledem k tomu, že determinace jako taková je v českém jazyce absentující kategorií, stručně v teoretické části nastiňujeme jiné prostředky, pomocí kterých může být vyjádřena. Mezi tyto

prostředky patří hlavně zájmena, která mají anaforickou či deiktickou funkci, či slovosled. Zde se věnujeme hlavně slovosledu. Pro vysvětlení slovosledu jsme použili následující publikace: *Curso superior de la sintaxis española*, kterou napsal Gili Gaya, *Slovosled ve španělštině – revize přístupů* od Miroslavy Aurové, článek *Odstavec jako centrální jednotka tematicko-kompoziční výstavby textu*, jehož autorem je František Daneš, a také *Knížka o slovosledu* od Ludmily Uhlířové.

Praktická část je vedena kvalitativní metodou. Analyzujeme v ní použití determinantů v administrativně-právních textech. Pro účely analýz v praktické části byly vybrány čtyři texty. Dva z nich jsou texty ze serveru Eur-Lex. Eur-Lex je server, který zprostředkovává přístup k právu Evropské unie ve 24 úředních jazycích EU. Třetí text je originální španělský zákon vydaný v Boletín Oficial del Estado a čtvrtý je český zákon od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. V první části praktické práce se věnujeme španělským textům, ve kterých jsme nejdříve provedli kvantitativní analýzu tak, že jsme propočítali celkový výskyt členů a determinantů v těchto textech. Následně jsme vybrali nejčastěji zastoupené výskyty, které jsme blíže popsali, a uvedli k nim příklady z těchto textů. Každý výskyt v textech Eur-Lex je následně ještě porovnáván se zákonem z BOE. Závěrečná část praktické části je postavena na analýze českého zákona a českých verzí textů z Eur-Lex. Nejprve jsme opět provedli výzkum výskytu determinačních prostředků v českém jazyce, ze kterých jsme znovu zvolili ty nejčastěji zastoupené, a porovnali jsme je s překlady ze serveru práva Evropské unie.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Determinant (definice podle Lyonse)

Termín determinant je velmi často používán různými lingvisty, aby označili třídu slov, která zahrnuje určitý i neurčitý člen, ukazovací zájmena a další různá slova, která mají vesměs stejnou distribuci jako člen určitý ve španělštině nebo jiných jazycích. Výše uvedené nemá sloužit jako definice, nýbrž jako základní ukazatel toho, jak se termín determinant v poslední době uplatňuje. Je charakteristické, přinejmenším pro nejtypičtější determinanty (včetně určitého členu), že jejich prvotní sémantickou funkcí je determinovat (tzn. omezovat nebo upřesňovat) referenta nominálních syntagmat, ve kterých se objevují. Například v anglickém jazyce a v mnohých dalších jazycích se počitatelná jména v jednotném čísle nemohou používat v referenčních frázích, pokud nejsou uvedena nějakým determinantem (nebo jeho syntaktickým ekvivalentem).¹

Je třeba mít na paměti, že v základní definici (výše uvedené), která vysvětluje termín determinant, se uvádí, že se jedná o slova, nikoliv o formy nebo lexémy. Ovšem rozdíl mezi formami a lexémy je těžké nastínit vzhledem k elementům uzavřených tříd slov. Navíc takovéto rozdělení by ve finále mohlo být rozdílné pro různé zástupce tříd determinantů ve stejném jazyce nebo pro determinanty syntakticky či sémanticky porovnatelné v odlišných jazycích. Například určitý člen v angličtině by mohl být považován za formu a ukazovací adjektiva (či zájmena) za lexémy na základě toho, že zatímco existuje syntaktická variace přítomna mezi *this -este/a* a *these -estos/as* nebo mezi *there -aquel/la* a *those -aquellos/as* (a to takovým způsobem, že lze říci o prvním páru, že je formami *this/este* a druhý formami *that/aquel*), určitý člen *the -el, la, los, las* je neměnný. Zároveň v mnohých evropských jazycích, jako jsou španělština, francouzština, němčina nebo italština, vykazuje určitý člen několik přidružených forem, proto by bylo vhodné klasifikovat ho (alespoň v některých aspektech) jako lexém. Rozdíl mezi formou a lexémem záleží na přijetí různých gramatických teorií.²

Mluvit o determinantech jako o slovech vytváří jistou problematiku, neboť v mnohých dobře známých jazycích (například v dánštině, rumunštině či bulharštině) se určitý člen nepovažuje za slovo, nýbrž za příponový element, jehož forma závisí ve většině případů na faktorech jako je shoda v čísle a rodě.

---

¹ Lyons, John, *Semántica*, Editorial Teide, Barcelona, 1989, s. 396.

² Lyons, John, *Semántica*, Editorial Teide, Barcelona, 1989, s. 396-397.

V protikladu pak stojí například členy německé nebo právě španělské. Tímto problémem se nebudeme zabývat více do hloubky, nicméně je dobré ho zmínit, aby bylo jasné, že termín „determinant“ vytváří nejisté situace v gramatickém prostředí. Se stejnou komplikací se setkáme i u termínů „kvantifikátor“ a „klasifikátor“.

Hlavní důvod, proč se taková slova jako *the, this, that, some (algún/a/os/as), a (un/a), each (cada)* a *every (todo/a/os/as)* objevují společně jako determinanty v anglických příručkách, je čistě gramatický, a ne sémantický, z toho důvodu se neobjevují společně ve stejném nominálním syntagmatu, i kdyby byla zaměnitelná. Například *a my friend -un mio amigo (nebo my a friend – mi un amigo)* není v anglickém jazyce dobře vytvořená nominální fráze, kontrastem je například italská fráze *un mio amico*. Důkaz, že neexistují stejná omezení ve všech jazycích, poukazuje na to, že tato omezení souvšykytu nejsou řízena sémantickými faktory.³

Pokud se pokusíme najít obecnou definici pro termín „determinant“, bude asi nejlepší uchýlit se k pojmu „určitost reference“. Lze říci, že determinant je element, jehož funkcí je vstoupit do konstrukce referenčních výrazů a definovat danou referenci. V podstatě lze říci, že v jakémkoliv jazyce jsou formy nebo lexémy, které by se klasifikovaly jako determinanty podle tohoto kritéria. Můžeme také přidat další kritérium zaměnitelnosti: vše, co je nahraditelné nějakým determinanem (v rámci jedné nominální fráze a bez zapříčinění změn jejích syntaktických vlastností), je také determinant. V jazycích, ve kterých se nevyskytuje určitý člen (jako ruština, latina nebo čeština), se použijí pro stejnou funkci ukazovací zájmena.⁴

---

³Lyons, John, *Semántica*, Editorial Teide, Barcelona, 1989, s. 397.

⁴Lyons, John, *Semántica*, Editorial Teide, Barcelona, 1989, s. 398.

2.2 Člen – definice, třídy a základní vlastnosti (podle Nueva gramática de la lengua española)

Stejně jako zbytek determinantů (ukazovací, přivlastňovací, kvantifikátory) člen náleží ke skupině slovních druhů, které slouží k vymezení nominální fráze, jejíž je součástí a o níž sděluje další informace. Základní role členu spočívá ve specifikaci, zdali to, co je označováno podstatným jménem nebo nominální frází, tvoří informaci již známou nebo ne. Rozdíl je zřejmý na následujících příkladech: *Hoy he recibido una carta* a *Hoy he recibido la carta*. V prvním příkladu mluvčí předpokládá, že druhý účastník konverzace nemá žádnou předešlou informaci o daném dopise, tudíž toto nominální syntagma je uvedené neurčitým členem. V gramatické tradici se často setkáváme s tím, že neurčitý člen je členem první zmínky, neboť se používá k uvádění nových skutečností. Naopak, ve druhém příkladu je dopis, o kterém se mluví, uvozen určitým členem, tudíž se předpokládá, že je nominální skupina identifikovatelná dalšími účastníky hovoru. To může být díky tomu, že druhý účastník hovoru daný dopis sám napsal nebo o něm již dříve mluvili, či je součástí znalostí obou účastníků rozhovoru, nebo z jakéhokoliv jiného důvodu, který aktivuje tuto znalost v mysli posluchače.⁵

Použití jedné nebo druhé třídy členů není spojené s obecnými vlastnostmi daného předmětu nebo entity, nýbrž s informacemi, které jsou v momentě výpovědi známé. V mnoha případech si mluvčí zformuluje hypotézu, v níž předpokládá identifikační charakter označované jednotky pro posluchače, ten se může v dané hypotéze s mluvčím shodovat, nebo také ne. V příkladu z předešlého odstavce by mohl posluchač odvětit: *Ya sé cuál: la que esperabas desde hace tiempo* jako reakci na *Hoy he recibido una carta*, nebo *¿A qué carta te refieres?*, pokud by výpověď zněla *Hoy he recibido la carta*. V následujícím příkladu jsou literární texty, které obsahují tento typ omylů, jež mohou vyžadovat dodatečnou informaci nebo její upřesnění či zatajení informace, která je k dispozici:

„-*El otro que está de pie es el novelista Dorronsoro. -¿Cuál es de ellos? -El hermano menor, Juan (Vázquez Montalbán, Soledad); -A ver, la carta. -¿Qué carta? -La carta del párroco de su iglesia que certifique que es usted católico, apostólico y romano (Leguineche, Camino); -¡Claro que hay un cura! - dijo*

⁵ Nueva gramática de la lengua española, Real Academia española, Madrid, 2009, s. 1023.

enojado-. Estaba allí en los lavabos, cuando encontré la salida. -¿La salida? ¿Qué salida? –dijo el hombre. -¡La salida! ¡La salida! –dijo José exasperado-. ¿Es que se ha vuelto loco? (Guelbenzu, Río); CARMELO: La del agua... Rudolf se alivia. No funciona bien (Cossa, Compadritos); “El programa no nos deja tiempo”, dijo Apolinario. “¡El programa! ¿De qué programa me habla?” (Edwards, Anfitrión).“⁶

Pokud má nominální fráze jednoznačné vyjádření, patří určitý člen do třídy určitých determinantů (někdy nazývaných silné), do které taktéž spadají zájmena ukazovací, přivlastňovací, vztažná *el cual* a *cuyo*, univerzální kvantifikátory a několik anaforických kvantifikátorů jako například *uno* a *otro*. Kvůli typu vyjádření, které v sobě nesou určité determinanty, mají blízký vztah s osobními zájmeny, jež také označují určitý referent ať už deikticky, nebo anaforicky, ovšem pouze pokud se nekombinují s jiným substantivem. Na druhou stranu neurčitý člen se spojuje se zbytkem nominálních kvantifikátorů, se kterými tvoří skupinu neurčité determinanty (nebo tzv. slabé determinanty).

Člen je nejčastěji používaným nominálním determinantem. Kromě flexivní informace, kterou obsahují jeho koncovky, se omezuje pouze na vyjádření určitosti a neurčitosti bez přidání jakékoliv jiné informace. Nemá tudíž deiktické vlastnosti, které jsou typické pro ukazovací determinanty (*Hoy he recibido esta carta*), vzhledem k tomu může odkazovat na osoby a věci bez specifické lokalizace. Také nespojuje danou entitu s jiným prvkem textu, tak jako to dělají přivlastňovací determinanty (*Hoy he recibido tu carta*). Složitější je charakterizovat rozdíl mezi neurčitým členem a některými neurčitými kvantifikátory (*Hoy he recibido {alguna ~ otra ~ cierta} carta*) nebo číslovkami (*Hoy he recibido dos cartas*). Takové rozdíly jsou spojené především s opozicí „specifičnosti“ a „nespecifičnosti“, ale také (v případě číslovek) s konceptem počitatelnosti. Někteří gramatikové se shodují, že gramatická kategorie členu náleží pouze členu určitému a že formy, které se tradičně označují za neurčité, jsou ve skutečnosti neurčitými kvantifikátory nebo číslovkami.⁷

Obecně je nazývána jako určitost vlastnost, která dovoluje individualizovat entitu, která je označována členem, a považovat ji za posluchači již známou. A na druhou stranu neurčitost v sobě nese opačnou vlastnost, která neobsahuje prvky této konkretizace. V klasické latině nenajdeme člen, a tak se určitost a neurčitost

---

⁶ Tamtéž, s. 1024.

⁷ Tamtéž, s. 1024 a 1025.

vyjadřovala pomocí jiných gramatických prostředků. Obecná přítomnost členů v románských jazycích byla zapříčiněna několika různými gramatikalizačními procesy, které měly svůj původ v pozdní a hovorové latině. Tyto procesy ovlivnily některé ukazovací determinanty (v případě určitého členu) a také některé číslovky (v případě členu neurčitěho). V tomto vývoji měla svůj důležitý vliv ztráta latinské deklinace. Určitý člen užívaný ve španělském jazyce má původ v latinském ukazovacím zájmeně *ille/illa/illud*. Tato forma dala za vznik i osobnímu zájmenu třetí osoby a deikticky posílena vytvořila formy ukazovacího *aquel*. Vývoj členu z ukazovacího determinantu je běžný v mnoha jazycích, které mají kategorii členu rozvinutou. Většinou byl zapříčiněn fonetickým oslabením a ztrátou primární deiktické hodnoty. Jediný rys, který tudíž přetrval, je právě rys určitosti, který se stal typickým pro tuto novou třídu slov.⁸

Jak již bylo naznačeno a bude dále vysvětlováno, výrazy typu *un libro* by se měly dávat do stejné skupiny jako *algún libro*, *uno* a *alguno*, tedy mezi tzv. *indefinita*. Neurčitý člen se rozvinul z číslovky *unus/una/unum*. Proces gramatikalizace v tomto případě ovlivňuje především počitatelnost vlastní číslovkám, a to tím způsobem, že ji neutralizuje, a je to právě prvek neurčitosti, který zůstane. Z tohoto důvodu se neurčitý člen používá pro zmínění osob, které nebyly předtím v diskurzu zmíněné, a které tudíž jsou pro posluchače neidentifikovatelné. Vývoj tvarů plurálu paradigmatu *unos/unas* je neslučitelný s původní číselnou informací. V jiných románských jazycích jsou výrazy ekvivalentní plurálu neurčitěho členu tvořené pomocí komplexních jednotek, které mají partitivní původ, vznikají aglutinací předložky a určitého členu: francouzsky *des* (< *de les* 'de los, de las'), italsky *delle* (< *de le* 'de las').⁹

Již v prvních španělských textech se můžeme potkat s určitým členem. V *Glosas emilianenses* se objevují poznámky, které obsahují jeho formy téměř vždy dvouslabičné: *elos serbicios* ('los servicios'), *ela legem* ('la ley'), *ela sua face* ('su faz'), *ela mandajtjone* ('el mandato'). Také je nalezneme v *Glosas silenses*: *la bebetura* ('la bebida'), *elos predatores* ('los raptores'), *elos cuerpos* ('los cuerpos'). Stejně tak jsou v obou textech přítomné složeniny předložky a členu: v *Glosas emilianenses* například: *conoajutorio* ('con la ayuda') *enos sieculos delos sieculos* ('en los siglos de los siglos') *eno uello* ('en el ojo'); v *Glosas silenses* se zaznamenalo: *conos otros* ('con los otros'), *ena collituras* ('en las cosechas'). Vývoj číslovky *unus/una*

---

⁸ Tamtéž, s. 1025.

⁹ Tamtéž, s. 1025.

na neurčitý člen je pozdější než u určitého členu. Jako výsledek procesu vývoje se neurčitý člen objevoval uvádějíc nominální fráze, které ačkoliv byly neurčité, vyjadřovaly vymezené nebo individuální jednotky.¹⁰

V *Poema de Mío Cid* se vyskytuje takové použití členu, které se ve velké části shoduje s aktuálním stavem. Nicméně ve středověké španělštině se objevují některé jevy, které již dnes nejsou platné. První rozdíl je v kombinaci členu s obecnými jmény: konkrétní počítatelná podstatná jména v singuláru jsou ta, která byla nejčastěji doprovázena *el*. Pro změnu se ukázalo, že přijetí členu u následujících tří typů výskytu bylo postupné:

1. Obecná jména, většinou referující k osobám
2. Jména, jež mají jedinečnou referenci
3. Abstraktní nepočítatelná substantiva

Skupina číslo 1 poukazuje na nepřítomnost determinantů v prvních textech u výrazů jako: *alcaldes, moros, omnes*, atd. Použití členu s těmito jmény bylo definitivní až ve 13. století. Ve druhé skupině se nacházejí slova jako *paraíso, infierno*, atd., která se taktéž objevovala bez členu v prvních textech. Proces přijetí členu k těmto substantivům byl kompletní v druhé polovině 14. století. Do poslední skupiny patří abstraktní nepočítatelná podstatná jména jako v těchto případech z *Poema de Mío Cid*: *Merçed nos pide el Çid; Creçiendo va riqueza a mio Çid el de Bivar; Grand alegría es entre todos epos cristianos*. Rozšíření použití členu v podobných případech je typické pro 15. století.¹¹

V prvních textech se nesetkáme s přítomností členu u nominálních frází v plurálu, především pokud se nezmiňují v právě předešlém textu a pokud mají nějaký upřesňující element. Jedno takové konkrétní použití je u souřadného spojení nominálních syntagmat v množném čísle v případech, kdy suma různých členů skupiny dohromady vyjadřuje kongruentní třídu osob. Takové příklady lze vidět opět na úryvcích z *Poema de Mío Cid*: *Vassallos de mi Çid sediense sonrrisando; Mesnadas de mio Çid exir queriën a batalla; Vassallos tan buenos por coraçón lo an; Exien lo veer mugieres e varones; A cavalleros e a peones fechos los ha ricos; Dexado ha heredades e casas e palaçios*.¹²

---

¹⁰ Tamtéž, s. 1026.

¹¹ Tamtéž, s. 1026.

¹² Tamtéž, s. 1026.

Další tendence typická pro tehdejší španělštinu je vynechat člen v konstrukcích, kde slovesa tvoří blízkou kohezi se svým komplementem, čímž vytvářejí idiomatickou jednotku jako v následujících příkladech převzatých z *Poema de Mío Cid: En tierras de València fer quiero obispado; Echástesle de tierra* ('Desterrástele'); *Por Aragón e por Navarra pregón mandó echar*. Podobné jevy zaznamenáme i v současné španělštině (*dar permiso, fijar fecha, pasar revista*, atd.). Objevují se rozdíly, kdy některé kombinace ve středověké španělštině byly považovány za frazeologické jednotky a které se za ně dnes již nepovažují, nejspíš protože nepatří mezi platné společenské stereotypy.¹³

Mnozí gramatikové poukazují na to, že kromě uvedené opozice těchto dvou tříd členů existuje další, která se používá u nominálních syntagmat, a to těch, které člen mají, a těch, které nemají žádný determinant. A tak k páru zmíněném v úvodu této kapitoly (*Hoy he recibido una carta ~ Hoy he recibido la carta*) je třeba přiřadit ještě třetí, který je opozicí k oběma předešlým, především k nominálním syntagmatům uvedených určitým členem: *Hoy he recibido carta*. Tyto tři možnosti se objevují i v následujícím úryvku:

„Al principio yo andaba con un bastón, como Quit corresponda a mis sesuta y siete Amos. Pero no era cosa de la edad [...]. Empecé a caminar y a sorprenderme [...]. Tal vez por eso recurrí al bastón. Para aminorar tantas sorpresas. O quizá para que los compatriotas que iba encontrando, me dijeran: “Pero, don Rafael, usted allá no usaba bastón” (Benedetti, Primavera).

Takováto nominální syntagmata, která neobsahují žádný člen, se někdy nazývají “holá nominální syntagmata”. Mohou obsahovat specifikátory jako v *Hoy he recibido carta de mi hijo*.¹⁴

Během let se objevilo mnoho teorií o charakterické funkci určitého členu. Kromě teorie, která ho považuje za identifikační determinant, existují další, které přisuzují tomuto slovnímu druhu jiné vlastnosti. Někteří odborníci tak uvažují o členu jako o indexu či morfému substantiva, což je spojené s jeho charakterem klitika. V prvních španělských gramatikách bylo běžné brát člen v úvahu jako ukazatel čísla a rodu substantiva. Pokud se tato teorie bere doslova, vznikají nejasnosti, neboť flexi členu, která vyjadřuje číslo a rod, přejímá i podstatné jméno a přídavné jméno

---

¹³ Tamtéž. s. 1027.

¹⁴ Tamtéž. S. 1027.

(jako v *las novelas románticas*). Nicméně jsou případy, kdy člen jako jediný v syntagmatu obsahuje informaci o rodě a čísle. To lze zaznamenat, pokud zbytek rodových morfémů přítomných v nominální frázi nemá rozlišovací funkci (*las estudiantes inteligentes*) nebo pokud substantivum ani adjektivum nejsou nositelem takové informace (*las de las clase, los que te dijimos*). Stejně tak i další determinanty a kvantifikátory mohou být nositeli diferenciační informace o rodě a čísle nominální skupiny, proto tato vlastnost není charakteristická pro člen: *algunas estudiantes inteligentes, aquellas de la clase, esas que te di*.¹⁵

Podle jiné analýzy, která se ale zčásti shoduje s tou předchozí, kdy bereme člen jako nominální morfém, se předpokládá, že jeho základní funkcí je chovat se jako nominalizační nebo substantivizační prvek v takových nominálních syntagmatech, které postrádají explicitní substantivum (*el nuevo, el de tu hermana, el que me prestaste, lo discutible*). Podle autorů *Nueva gramática de la lengua española (RAE)* je třeba si všimnout, že v této analýze se koncept nominalizace a substantivizace neinterpretuje jako cíl měnit v substantivum to, co jím není, ale jako přidání důležité informace, díky níž může nominální syntagma existovat. Také se objevily pochybnosti o konceptu členu jako morfému, neboť člen může být od podstatného jména oddělen dalšími úseky, což lze vidět u vyznačených částí následujícího textu:

„Los judíos han sido y son en todas partes especialmente apegados a las viejas costumbres (Alonso, A., Estudios); E por eso bastan las cuatro razones antepuestas (Villnea, Eneida); Habían logrado urdir una versión emocionante y colorista que les permitía explicar de una forma sorprendente verosímil las, por otra parte, inexplicables correrías del padre (Fernández Castro, Novia); Cómodamente tirado en una chaise longue el impecable, elegante y ahora algo más gordo funcionario escuchó en silencio el detallado relato de Virginia (Contreras, G., Nadador); No se veía así a los generalmente serios pero no entristecidos bogotanos (Bonilla Vélez, Violencia); Dependía totalmente, para el sustento de sus tres alas, su hermana “enferma de los nervios” y el suyo propio, del muy modesto aunque elástico sueldo de poeta (Vega, A. L., Crónicas); Sara tenía la tan indiscutible como incómoda elegancia de una silla Mackintosh (Fresán, Historia); Arrendó una finca agrícola en el centro del centro de la isla, y allí nos llevaba a todos a conocer las verdaderas dimensiones de la tierra (Cruz. J., Foto).“¹⁶

---

¹⁵ Tamtéž., s. 1027, 1028.

¹⁶ Tamtéž., s. 1028.

Bylo vyzorováno, že teorie, která přisuzuje určitému členu jako základní vlastnost chovat se jako nominalizační element (tzn. jako jednotka, která umožňuje nominálně fungovat jednotkám, které nemají nominální vlastnosti), nelze aplikovat na velké množství případů. Například, mnoho adjektiv v plurálu je používáno jako substantivum, aniž by je doprovázel člen (*depende de irresponsables, culpar a inocentes*). Toto použití by pak mohlo implikovat myšlenku, že plurál je také nominalizační prostředek. Nicméně přídavná jména v singuláru mohou být součástí nominálních syntagmat, ve kterých si musíme substantiva vydedukovat jako v *¿Hay más barato?* [mluvíce o oleji] v obměně k *¿Lo hay más barato?*. V těchto kontextech je běžnější výskyt adjektiv v plurálu jako v *Hablado de vinos riojanos, yo no conozco mejores* (spolu s *otros mejores*, nebo *los conozco mejores*). O těchto posledních příkladech je proto třeba uvažovat, že se vynechávají substantiva, nikoliv že se nezbytně nominalizují adjektiva. Naopak nominalizační funkci by bylo možné najít i v takových případech, kdy nominální fráze neobsahují explicitní substantivum (*Compró las que le recomendaste*), stejně tak i ve frázích s jinými determinanty a kvantifikátory za podobných podmínek jako v *Compró algunas románticas ~ Compró aquellas que le recomendaste ~ Compró tres excelentes*.¹⁷

Koncept neurčitého členu je kontroverzní z podobných důvodů jako je tomu u členu určitého. Neurčitému členu se tradičně přidělovala jistá kategorie v rámci slovních druhů, čímž bylo následováno kritérium rozdělení podle řeckých gramatik. Ovšem zjistilo se, že v mnohých případech má tato klasifikace nevýhodu v tom, že odděluje člen od dalších jednotek, které mají podobné vlastnosti a mohou stát v čele nominálních syntagmat. A proto se mnoho odborníků přiklání k tomu, aby byl neurčitý člen řazen mezi kategorii tzv. *determinačních adjektiv*, kam by spadaly i další nominální determinanty a kvantifikátory. V současnosti je běžnější, že označení adjektiva se vztahuje jen na kvalitativní a vztažná adjektiva (*inteligente, mecánico*), proto je častější považovat člen za jistou podtřídu determinantů.¹⁸

Jeden z hlavních proudů tradiční španělské gramatiky poukázal na blízký vztah mezi členem (*el/la/los/las*) a osobními zájmeny třetí osoby (*él/ella/ellos/ellas*). Ponechme teď stranou důležitý fakt, že mají stejný historický původ. Vztah těchto dvou skupin slov se spojuje se skutečností, že obě se používají k identifikaci osob v určitých oblastech diskurzu. Nicméně člen vždy vyžaduje přítomnost nějaké další jednotky

---

¹⁷ Tamtéž, s. 1028.

¹⁸ Tamtéž, s. 1029.

nominální fráze, kdežto osobní zájmeno ji nepřijímá. Ačkoliv existují výjimky, většina gramatiků, která přiznává možný vztah mezi těmito dvěma kategoriemi slov, je nezahrnuje do stejného syntaktického paradigmatu.¹⁹

Stejně jako zbytek determinantů, tak i člen se může objevit v nominálních syntagmatech s nevyjádřeným substantivem. Z toho vyplývá, že je přirozené říci: *Prefiero la de Eusebio*, pokud hodnotíme návrhy, nebo *En Buenos Aires vi unas preciosas* ve chvíli, kdy mluvíme o bundách s tím, že se o nich mluvilo již dříve. Příklady dalšího použití:

„AGENTE [...] ¿Cuántas veces a la semana vienen sus clientes? DUEÑA: Las rejegas, una; las comunes y corrientes, dos. Las consentidas, diario (Castellanos, R., *Eterno*); El territorio en el que transcurre esta originalísima novela no es el fantástico, sino el mítico o legendario, que está como a caballo entre la realidad histórica y la fantástica (Vargas Llosa, *Verdad*); Lo único que tenía claro era que entre la prosa y los versos prefería los versos, y entre estos prefería los de amor (García Márquez, *Amor*).“²⁰

Analýza těchto konstrukcí s vynechanými jmény nebo nominálními syntagmaty je funkční přirozeností pro kategorii členu, konkrétně ve vztahu, který je mezi kategorií člen a zájmeno, a také ve vztahu ke klitickému charakteru určitého členu. Na rozdíl od pravidel použití určitého členu, u neurčitého se používá dvojslabičná forma *uno*, pokud vynechané podstatné jméno je rodu mužského a v singuláru: *Ha llegado {el ~ uno ~ *un} de Beatriz*, mluvíme-li o balících.

Na rozdíl od obecných jmen, která potřebují determinant nebo kvatifikátor pro své označení, vlastní jména a osobní zájmena přímo určují své referenty bez potřeby jiné jednotky. Mohou se vyskytovat v konstrukcích, kde by obecné jméno zapříčinilo negramatičnost výpovědi: *Él es inocente* nebo *Antonio es inocente*, ale nelze **Médico es inocente*. Aby tato poslední výpověď nabyla gramatičnosti, musí být doprovázena nějakým determinatem: *{El ~ Ese ~ Tu} médico es inocente*. Gramatika odmítá kombinace členu a osobního zájmena (**los ustedes*) vylučujíc případy substantivizace, ať jsou, nebo nejsou metalingvistické jako v **los ustedes de este apartado*, **el yo de cada uno de nosotros*. Další příklady jsou uvedené v textu:

---

¹⁹ Tamtéž, s. 1029.

²⁰ Tamtéž, s. 1029.

„[Esta novela] también habrá de parecerse a mí, a los restos de mito que fui cazando por el camino, a la yo que era Ella, a los amores y idos del nosotros (Martínez, Evita); Muchas veces Eduardo debía afrontar el problema de los estadounidenses que hablan español, que solo lo entienden desde el “tú” y se les dificulta cuando se usa el “vos” (Quesada, Banana); El narrador omnisciente que narra desde la tercera se evapora – el yo se confunde con el él – (Vargas Llosa, Verdad).”²¹

Člen zaujímá první místo v nominálním syntagmatu, ke kterému náleží, proto předchází substantivu a všem jeho komplementům, ať už specifikujícím, nebo vysvětlujícím. Pokud se kombinuje s kvantifikátory, tak se umísťuje před ně jako v *los {tres ~ pocos ~ varios} libros que ha leído*. Výjimku tvoří všeobecný kvantifikátor *todo*: *{todos los ~ *los todos} libros que ha leído*. Takové omezení je dané tím, že kvantifikátor *todos/todas* má vždy dopad na určitá vyjádření (*todos ellos, todos esos*).²²

Člen neurčitý se také dává na první místo v nominálním syntagmatu a předchází substantivu a všem jeho komplementům. Nicméně se nekombinuje s kvantifikátory (**unos varios libros*), kromě konstrukcí jako *unos pocos libros*, jejichž význam není ve skutečnosti kompoziční, a v dalších jako *unos diez libros*, ve kterých *unos* vyjadřuje přibližnost (*‘diez libros aproximadamente’*).²³

2.2.1 Člen neurčitý

2.2.1.1 Tvary neurčitého členu

Ve španělštině lze najít několik tvarů neurčitého členu, které jsou proměnné vzhledem k číslu a rodu podstatného jména, ke kterému se vztahují.

Existují čtyři následující varianty:

V singuláru:

Maskulinum: *un* (un libro)

Femininum: *una* (una mesa); *un* (un águila)

---

²¹ Tamtéž, s. 1030.

²² Tamtéž, s. 1030.

²³ Tamtéž, s. 1030 a 1031.

V plurálu:

Maskulinum: *unos* (unos libros)

Femininum: *unas* (unas mesas)²⁴

V ženském rodě jednotného čísla před podstatným jménem začínající na přízvučné /a/ se používá neurčitý člen ve formě *un* ve stejné souvislosti jako se používá určitý člen *el* pro ženský rod. Tento jev byl foneticky podmíněn, neboť spojením otevřené samohlásky, která stojí na konci neurčitého členu *una* a přízvučného /a/ na začátku slova, by docházelo ke zkracování /a.á/ > /á/. Tento fenomén se nevztahuje na slova začínající na nepřízvučné /a/ (např. *una amiga*, *una hacienda*) a aplikuje se pouze v případě, kdy slovo následující po neurčitém členu je substantivum (např. *una alta personalidad*, *una ácida discusión*, *una amplia abstención*). V současnosti se lze potkat i s některými případy, kdy v písemné rovině jednoslabičným či dvouslabičným slovům začínajícím na přízvučné /a/ nepředchází člen *un*, nýbrž *una*, tyto případy nalezneme u některých klasických autorů. Podle autorů *Nueva Gramática de la lengua Española* jsou lingvisté, kteří tuto alternativu podporují, neboť tvrdí, že neexistuje žádný fonetický rozdíl mezi *un alma* a *una alma*, ačkoliv jsou země jako Bolívie, Peru a další, které tuto výslovnost rozlišují. Aktuálně jsou přijímané obě tyto formy, ale stále se dává přednost té první z nich: *un alma*.

Výjimku v použití *un/una* před slovem začínajícím na přízvučné /a/ tvoří jména osob a ženská příjmení (např. *Es posible que sea una Ana que conocí en la Universidad; No hay que olvidar que es una Álvarez*) a zkratky názvů v ženském rodě (např. *Las tres cuartas partes de los padres na han pertenecido nunca a una APA*). Co se týče použití tohoto členu u toponym, dává se přednost zkrácené verzi, pokud se jedná o kontinenty, u států, měst a regionů je tato problematika proměnlivá (*un África*, *una Austria*, *un Ávila*, *una Álava*). Vlastní názvy měst jsou v mužském rodě, pokud jde o označení sportovního týmu (např. *En el partido de hoy hemos visto un Ávila reforzado y rejuvenecido*). Pokud se jedná o obecná podstatná jména, nepoužívá se varianta *un* u podstatného jména rodu ženského, neboť v těchto případech se užívá k rozlišení genetického rodu (např. *una árabe*, *una ácrata*). V současné španělštině lze zaznamenat použití *un* také před složeninami, které mají jako první element podstatné jméno rodu ženského, které začíná na přízvučné /a/ (např. *un*

---

²⁴ Nueva gramática de la lengua española, Real Academia española, Madrid, 2009, s. 1087.

aguamarina, un aguanieve), nicméně se dává stále přednost použití *una* (*una aguamarina, una aguanieve*).²⁵

2.2.1.2 Obměna *un / uno*. Neurčité členy a neurčitá zájmena

Existuje několik variant jak vysvětlit alteraci *un* a *uno*. Jak uvádějí autoři tohoto zdroje²⁶, nejrozšířenější tradiční analýza se zakládá na tom, že *un* je třeba brát jako jednu z forem pro neurčitý člen a variantu *uno* jako neurčité zájmeno nebo číslovku. V příkladu *¿Quieres un lápiz o ya tienes uno?* lze vidět neurčitost obou vyjádření *un lápiz* a *uno*, ale u druhého (*uno*) je zřejmé, že odkazuje k prvnímu (*un lápiz*), neboť se jedná o pronominální jednotku. Další teorie naopak říkají, že rozdíl mezi *un* a *uno* je morfofonologický stejně jako rozdíl, který existuje mezi výrazy *muy* a *mucho*. Podle této analýzy by jak *un*, tak *uno* byly stejné slovní druhy. Druhá analýza se ještě dále dělí na dvě různé teorie. První z nich tvrdí, že slovní druh, mezi který společně *un* a *uno* patří, je člen (*artículo*), a zastánci té druhé je řadí spíše mezi kvantifikátory, nebo přesněji mezi tzv. *indefinita*.

V této kapitole budeme postupovat podle první teorie, podle které se *un* a *uno* v uvedeném příkladu považují za zájmena, ale zároveň budeme brát v úvahu tradiční pojetí, že neurčitý člen *un* tvoří zkrácenou verzi neurčitého zájmena *uno*. Člen tak má informovat o určitých referenčních vlastnostech nominálního syntagma, a zároveň sám o sobě nemůže určovat syntaktické vztahy ve větě. Ti, kteří nesouhlasí s určováním dvou kategorií, argumentují, že zbytečně vzniká vysoké číslo gramatických paradigmat. Tím pádem je pak třeba rozlišovat různé kategorie jako: adjektiva a ukazovací determinanty (*No veo bien esta letra*) od ukazovacích zájmen (*No veo bien esta*), adjektivní číslovky (*Había tres flores*) od zájmenných číslovek (*Flores solo había tres*), nebo neurčitá adjektiva (*Elige cualquier carta*) od neurčitých zájmen (*Elige cualquiera*) a další. Pokud, na druhou stranu, budeme uvažovat rozdíl mezi slovy *algún – alguno*, *ningún – ninguno*, *cualquier- cualquiera* jako morfofonologický namísto rozdílu v mluvnické kategorii, zabráníme tím nadbytečnosti v klasifikacích, a naopak lépe se tím vysvětlí významová jednotka těchto kvalifikátorů. Podle dané teorie by pak nebyl žádný slovnědruhový rozdíl mezi číslovkami v následujících příkladech (*Eran tres*

---

²⁵ Tamtéž, s. 1088- 1090.

²⁶ Nueva Gramática de la lengua española, Real Academia española, 2009, s. 1090.

ladrones) a (*Eran tres Ø*), protože nevyjádřené substantivum je identickou strukturou pro oba příklady.

Někteří z autorů *Nueva gramática de la lengua española* navrhují, aby se na *un* a *uno* aplikovala teorie, která nepodporuje slovnědruhové zdvojování. A tak by se formy *un* a *uno*, které se objevují v příkladu: *¿Quieres un lápiz o ya tienes uno?*, řadily pod stejný slovní druh, čímž by zanikl rozdíl mezi neurčitým členem a neurčitým zájmenem. Takováto změna by vedla k nutnosti redefinovat kategorii „člen“, zbavit se rozdílu mezi kategoriemi neurčitého členu a neurčitého zájmena a dovolit tak, aby člen vykonával syntaktické funkce, které jsou vlastní nominálním prvkům. Stoupenci sémantického pojetí navrhují ještě jedno jiné řešení a to, že by se neurčitost brala sama o sobě jako jedna slovesná kategorie, tudíž jak členy, tak zájmena dohromady. Z toho vyplývá, že *un* už by nebylo ani člen, ani zájmeno, nýbrž by patřil mezi *indefinita*.²⁷

Neurčité členy mohou být přízvučné. *Unos/unas* jsou nepřízvučné členy, pokud předcházejí základní číslovce a jedná se o vyjádření přibližného množství (např. *En la plaza había unas doscientas personas*). Také ve spojeních *unos pocos* a *unos cuantos* ztrácí přízvučnost a přízvuk se přesouvá na druhé slovo. Neurčité *unos* a *unas* nelze používat jako samostatná zájmena (např. na otázku *¿Cuántos alumnos había en el patio?* není možné odpovědět *Unos*, nýbrž *Algunos*, či *Unos cuantos*, a také *Unos que habían llegado tarde*). Naopak jako samostatné nominální jednotky lze používat spojení *unos niños* y *unos libros*. Člen *unos/unas* se v takovýchto případech stane přízvučným (*¿Qué había sobre la tumba? - Unas flores.*) Neurčitý člen má také tu vlastnost, že může dělat ze zájmen podstatná jména (*Es un cualquiera; Funciona como un todo; Este número es un seis*). Výjimečně může substantivizovat i v dalších případech jako například v hovorové řeči v Peru a v dalších zemích není neobvyklé použít *esto* jako substantivum, pokud si nepamatujeme název nějakého předmětu (*Necesito un esto de color más oscuro*). Můžeme se setkat i s dalšími změnami na substantivum, například lexikálními jako *un abrrir* y *cerrar de ojos* nebo jinými, kdy se zpodstatňují časovaná slovesa (*soy un fue, y un seré, y un cansado* (Quevedo, *Poesías*); *Ella es persona, volviendo la cabeza sobre su hombro desnudo y sugiriendo un „¡Sígueme!“* (Sampedro, *Amante*).

---

²⁷ Tamtéž, s.1090-1092.

Stejně jako je tomu u určitého členu, ani neurčitý člen nemusí být nutně postaven hned vedle podstatného jména, ke kterému se vztahuje:

„*Un en apariencia simple icidente (Gaos, Antología); Venía motivado por la aparición de El acigo demiurgo, última obra de un para mí plenamente desconocido E.M.Crioran (Savater, Despierta).*“²⁸

Neurčitý člen najdeme v mnoha různých spojeních například *un poco, un tanto, un pelo, una barbaridad, una burrada, un montón, un sinfín, un porrón, por un causal, un suponer, un sinvivir*, atd.

Ve španělštině existuje mnoho přídavných jmen, která se používají jako substantivum a vyjadřují vlastnosti charakteristické pro skupiny osob nebo věcí. Fungují tedy jako zástupci určité kategorie podle kontextu. *Viejo* je adjektivem ve spojeních *un libro viejo, aquella vieja idea, ropa muy vieja* nebo *lo viejo que lo encontré*. Jako substantivum se objevuje v *Los viejos nos enseñan con su experiencia* nebo v *cosas de viejos*. Do stejné skupiny se řadí například i slova *médico, extranjero, vecino, sospechoso, enemigo, portátil* a mnohá další. Jako substantiva přijímají tato slova neurčitý člen, jež je vidět ve výrazech *un viejo* a *un médico*, které jednoznačně označují osoby. Člen *un* ale nemůže být ve spojení s adjektivem (*Pensaba poner un disco nuevo, pero acabé poniendo viejo*). Naopak tato adjektiva mohou být doprovázena neurčitým zájmenem *uno* nebo jinými zájmeny (*alguno mejor, cuántos felices, ninguno simpático*). A tak je třeba mít na paměti, že existují rozdíly mezi *un enfermo / uno enfermo, un extranjero / uno extranjero, un intelectual / uno intelectual, un objetivo / uno objetivo*, atd. Člen *un* předchází podstatnému jménu, čímž získává toto jméno význam, který mu je přidělen ve slovníku jako substantivu. Neurčité zájmeno *uno* funguje jako modifikátor adjektiva, a proto interpretace těchto výrazů (*uno enfermo, uno intelectual, uno objetivo*) musí být modifikována nějakým substantivem, které je s těmito výrazy buď v anaforickém, nebo kataforickém vztahu. Termíny, které představují barvy, mohou taktéž fungovat jako adjektiva nebo substantiva. Ovšem neurčitý člen se přidává pouze v případě, že se jedná o podstatné jméno (např. *A esta habitación le iría bien un azul claro*). Když mají vlastnosti adjektiva, přidává se neurčité zájmeno *uno*, neboť zastupují barvu nějakého

---

²⁸ Tamtéž, s.1093.

předmětu, který není výslovně zmíněn, a je třeba ji vyhledat v kontextu. (*Teresa cuenta los caballos: cuatro negros y uno blanco* (Pérez-Reverte, Reina). Z výše zmíněného vyplývá, že adjektiva, která nelze použít jako substantiva, nemohou být vedle členu *un*, stejně tak se budou chovat i další skupiny adjektiv (**un interesante, *un difícil, *un feliz, *un muy viejo, *un tan grande, *un demasiado caro*), naopak člen *un* se objevuje vedle nominálních syntagmat (*un gran hombre, un verdadero profesional*).

U používání neurčitého členu *una* a neurčitého zájmena *una* dochází ke shodě, neboť jak substantivum, tak adjektivum mohou být doprovázené slovem *una*. A tak tedy slovo *pequeña* může být podstatné jméno (*una pequeña*) nebo přídavné jméno (*una pequeña contribución*). Bez kontextu nelze rozlišit, zdali slovo *pequeña*, ve výrazu *una pequeña* je adjektivum nebo substantivum. Pokud *pequeña* je substantivum, pak *una* je člen a tato jmenná skupina označují malou dívku, ale pokud *pequeña* je adjektivum, *una* je zájmeno a je třeba dohledat vhodný antecedent, ke kterému se *pequeña* vztahuje. (např. *¿Quieres una botella grande o una pequeña?*) Dvojznačnost zde najdeme u příkladů jako jsou např. *una indirecta, una médica, una intelectual* nebo *una peruana*, atd. Naopak se nesetkáme s takovým problémem u slov, která mohou zastupovat pouze jeden slovní druh (např. *una amable, una manzana*).²⁹

Na rozdíl od určitého členu člen neurčitý nelze použít v konstrukcích, kde je vynechané substantivum a člen ho tak zastupuje (např. *el de ellos; *un de ellos*). S tímto, dnes již nepřijímaným jevem, se lze setkat pouze ve středověké literatuře. Jak již bylo výše zmíněno, nelze používat neurčitý člen *un* před podřadnou substantivní větou (např. *el que tú hagas esas cosas*), ani před vztažnou (*el que tú me diste*), ale lze používat *uno/una*. Zjistilo se, že existují výjimky jako u podřadných substantivních infinitivních vět, které mohou být doprovázeny členem *un* (*un estar siempre pendiente de todo*). Žádnou zvláštností není to, že zájmeno *uno/una* bývá doprovázeno předložkovým syntagma (*uno sin azúcar, uno de aquí*) nebo že se používá v konstrukcích vyjadřujících dělitelnost (*uno de estos muchachos*). Odmítaná forma **un de ellos* je analogickou dalším odmítaným zkráceninám (**cualquier de ellos, *algún de estos días*). Nicméně bylo zjištěno, že v současném jazyce neexistuje shoda mezi plurálem *unos/unas* a dělivými konstrukcemi (*Algunos de ellos no estaban de acuerdo*) oproti tomu, co se objevuje ve starých textech. V současné španělštině bude výsledek stejný, pokud dojde k vynechání partitivního prvku (*Algunos no estaban*

---

²⁹ Tamtéž, s. 1093-1095.

de acuerdo). Tento jev neplatí u korelace *unos... otros...* („*Unos decían que había que llamar a la policía y otros decían que había que cerrar las puertas y las ventanas (Mendoza, Verdad)*“).

Již bylo vysvětleno, že neurčitý člen nemá žádný vztah s nevyjádřeným nebo dointerpretovaným podstatným jménem. Tato vlastnost má jiné syntaktické následky. První prvek korelace *de [un lado] a [otro]* je neurčitou nominální skupinou a ten druhý je neurčité zájmeno, tudíž by odpovídal analýze *de [un lado] a [otro Ø]*. Také je možné říct *de [uno] a [otro lado]*, kde se jedná o stejný vztah pouze se zájmenem na prvním místě. Tudíž i zde bude možné uplatnit následující vzorec *de [uno Ø] a [otro lado]*. Naopak se odmítá forma **de[un] a [otro lado]*, protože člen sám o sobě nemůže tvořit nominální syntagma, a také **de [un Ø] a [otro lado]* (kde Ø zastupuje nevyjádřené substantivum), protože člen je ve zkrácené formě a nemůže foneticky doložit vyrozuměné podstatné jméno ani obnovit jeho význam v této situaci stejně tak jako v **un Ø de ellos*. Stejně odůvodnění se aplikuje i na **algún de ellos*, **ningún de estos* a další podobné výrazy, které již byly zmíněné.

Zkrácené neurčité členy mohou být uváděny v souvislosti s nominálními syntagmaty pouze, pokud to kvantifikátor vyžaduje z nějaké jemu vlastní charakteristiky (*un primer momento, un gran hombre, *un cualquier libro x un libro cualquiera*). Je třeba si pamatovat, že člen determinuje úplně celé nominální syntagma, a ne pouze jednu jeho část (*un [primer momento], ne *[un primer] momento*). Neurčitá zájmena nejsou podřízena těmto pravidlům. Můžou tak řídit věty adjektivní, podřadné vztažné nebo vztažné s předložkou jako v následujících případech:

„Decidme, hermano, escudero: este vuestro señor, ¿no es uno de quien anda impresa una historia que se llama Del ingenioso hidalgo don Quijote de la Mancha, que tiene por señora de su alma a una tal Dulcinea de Tobos? (Cervantes, Quijote II); El pelotón estaba formado por soldados, todos voluntarios excepto uno al que le tocó por sorteo (Gironella, Hombres); Solo se había enamorado de una con la que ahora me daba cuenta – no había vivido durante todos aquellos años, y con la que tampoco había tenido dos hijos (Millás, Mujeres).“³⁰

Určitý člen naopak nelze spojovat s vztažnými větami s předložkou (**el de que me hablas*).

---

³⁰ Tamtéž, s.1097.

Ve španělštině existuje neurčitý člen středního rodu. Avšak až na některé výjimky se *uno* jako neurčité zájmeno dnes nepoužívá. Ještě donedávna se používalo neurčité zájmeno jako neutrum v opozičních korelacích *uno... otro...* skoro vždy s větným antecedentem. Z toho vyplývá, že *uno* mělo význam jedné věci v opozici k *otro* (jiné věci) stejně tak, jako se uvádí v následujících příkladech:

„Uno es vencer, otro saber gozar de la victoria (Cabrera Córdoba, Historia); Uno es que los clérigos se junten con el rey para quitarnos esta autoridad, otro es, no lo olvidéis, que los villanos se junten para el mismo propósito con el rey (Cánovas, Campana); Uno es andarse por jardines y sotos cogiendo florecillas, otro ir por montes y valles tras el caballero armipotente en cuya jurisdicción entra todo lo difícil de acometer y duro de ejecutar (Montalvo, Tratados).“³¹

V současné době se tyto korelace používají pouze příležitostně v lexikalizovaných a semilexikalizovaných konstrukcích jako v *ser todo uno* (*Salir a la calle y marcharme fue todo uno*) a v některých příslovích (*Uno es ser católico y otro es comerse los santos; Uno es que te den la mano y otro que tomes el pie*), ale mimo tyto konstrukce se téměř nepoužívají. Častěji lze najít pouze výskyt *una cosa... otra (cosa)...* jako v příkladu *Una cosa es escribir como poeta y otra como historiador* (Roa Bastos, *Vigilia*).

Určitý člen může předcházet *uno/una* ve spojeních *el uno... el otro...* a dalších variantách. Neurčitá část těchto výrazů má anaforickou funkci, tudíž odkazuje k jiné entitě, kterou lze vyhledat v předešlém kontextu (např.: *Lo uno suele llevar a lo otro; Oí lo que el uno le decía a la otra*) a v následujících příkladech:

„Se llaman así porque empezaron el negocio dos socios. El uno aragonés y el otro catalán (Vázquez Montalbán, Soledad); No podían modificar ni tantito la dirección de estas fuerzas desconocidas que las obligaban, a la una, a compartir con Tita su sino, [...] y a la otra a asumir esta absurda determinación (Esquivel, Agua).“³²

V posledních uvedených příkladech lze vynechat určitý člen, aniž by se změnil podstatně význam výpovědi. (*Los dos guaruras eran de mediana edad, corpulentos y tranquilos. Uno con acento ruso y otro sin acento de ninguna clase porque jamás*

---

³¹ Tamtéž, s. 1097.

³² Tamtéž, s.1097.

abría la boca (Pérez-Reverte, *Reina*). Ze zmíněného případu lze vyrozumět, že *uno* je číslovka, a ne neurčité zájmeno. Je také možné uvažovat, že *el uno* odpovídá výrazu *uno de ellos* v konstrukcích podobných předchozím příkladům.

2.2.1.3 Vztah mezi neurčitým členem a číslovkou

Vývoj použití neurčitého členu u románských jazyků je pozdější než vývoj určitého členu. Přítomnost určitého členu byla mnohem častější v prvních literárních dokumentech než výskyt členu neurčitého. Tento jev se přisuzuje tomu, že tehdy ještě nebyl dokončen proces, který z neurčitého členu udělal základní element výpovědi, které zmiňovaly něco poprvé. Jeden z významů, který se objevoval v souvislosti s neurčitým členem už u prvních dokumentů, je vyjádření výjimečnosti (*uno solo*). Tento obsah je přímo spojen s originálním původem v číslovce a objevoval se především v záporném kontextu, kde ho lze parafrázovat jako *ni uno* nebo *ni siquiera uno* (*Non les diesse mio Cid de ganancia un dinero malo* (Cid). Velmi blízké tomuto významu jsou ty, které vyjadřují jedinečnost nebo shodu (*uno mismo*): *De guisa que morieron y amos en un día pendades, al monesterio daré yo quatro* (Cid) a také odlišení ve spojení s *otro*: *Vayan los mandados por los que nos deven ayudar/ los unos a Xérica e los otros a Alucad* (Cid).³³

První psané zmínky uvádějí, že *un/una* se používalo především k uvedení osob, které mají nějakou důležitou úlohu v pozdějším diskurzu. Na tato nominální syntagmata se většinou navazovalo pomocí určitého členu: *Y fincó en un poyo que es sobre Montreal; / alto es el poyo, maravillos e grant* (Cid). Naopak v tomto prvním období se lze velmi často setkat s tím, že člen nedoprovází nominální skupiny, které mají v diskurzu nízkou důležitost, především pokud mají netypický výklad:

Demos salto a él feremos grant ganancia (Cid); *Al rey de Valencia enbiaron con mensaje* (Cid); *Si nós muriéremos en campo, en castiello nos entrarán* (Cid).

Jedna z charakteristik neurčitého členu, která je zřejmá už od prvních literárních děl, je, že může stát před nominálním syntagmatem, které obsahuje kvalitativní přívlastek podstatného jména.

---

³³ Tamtéž, s. 1098.

En medio de una montaña maravillosa e grand / fizo mio Cid posar e cevada dar (Cid); Mio Cid iva posar, / en un otero redondo, fuerte e grand (Cid).

Tato schopnost kvalitativní zmínky slučitelné s tím, že člen je forma vymezení, tvoří jednu ze základních charakteristik neurčitého členu, a tím mu dává velkou expresivní schopnost, především pokud vyzdvižená kvalita odpovídá nějaké subjektivní vlastnosti. Z širokého použití neurčitého členu v současné španělštině nejdéle trvalo přijmout použití spojené s netypičností a zobecněním, které jsou přesně těmi nejbližšími funkcemi od referenčního použití.

Ze svého latinského originálu si neurčitý člen zachoval hodnotu výjimečnosti, kterou v sobě obsahuje první číslovka, tudíž se často objevuje v kombinaci s adjektivem *solo* nebo s adverbii *solo* a *únicamente*, které u členu ještě více posilují tuto vlastnost. V této souvislosti se spojení objevují především v záporných nebo podmínkových kontextech:

„Les parecía que el uturo era suyo y que no habría jamás un motivo de pena ni un disgusto que pudiera alejarlos (Vergés, Cenizas); Si de una cosa puede estar seguro Vuestra Majestad, es del gran corazón y de la bondad natural del rey Carlos (Vallejo-Nágera, Yo); A partir de ese momento, Siempre viva no tuvo más que una idea (Sarduy, Pájaros)“.³⁴

Z takovéhoho originálního použití se vyvinulo další, které vyjadřuje nerozlišitelnost nebo shodu, které se většinou objevuje po boku *mismo*, jako když se o dvou pojmech říká, že jsou jedna a ta samá věc: *Celos y desconfianza, / que son una cosa es cierto; / porque el celar es temer, / el desconfiar, lo mismo (Zayay, Desenganos)*. Blízkost obou těchto použití (jedinečnosti a shody) lze spatřit u pleonastických výrazů *uno y lo mismo*, kde se kombinují exkluzivita a výjimečnost: *Materia y espacio es uno y lo mismo; la espacialidad es la cualidad capital de la materia (Marías, Historia)*. S těmito výrazy se kombinuje i *a una* (ve významu *al mismo tiempo, a la vez*):

„El rey y su gente cayeron todos a una en tierra tapándose los oídos y exhalando alaridos desjuiciados ante el árbol desquiciado y en llamas (Roa Baston, Vigilia);

---

³⁴ Tamtéž, s. 1099.

el punto de encuentro ha sido Bembibre, una localidad con 10 000 habitantes en la que mineros, banqueros, camareros y tenderos, ellos y ellas, todos a una se han enfrentado a las Fuerzas de Seguridad con todas sus armas para defender la mina (Mundo [Esp.] 27/11/1994)”³⁵

Ve staré španělštině se používala forma *uno* v mnohých případech, které odpovídaly předchozímu vzoru, především v *ser uno* nebo *hacerse uno* jako v *Pues el fin del cristiano es hacerse uno con Cristo, esto es, tener a Cristo en sí, transformándose en él* (León, *Nombres*). Občas lze pozorovat shodu s tímto přísudkovým použitím: *¿Qué pensáis, hijas, que es su voluntad? Que seamos del todo perfetas, para ser unos con Él y con el Padre, como Su Majestad le pidió* (Santa Teresa, *Moradas*).

Neexistuje žádná přesná shoda mezi studiemi, zdali se v současné španělštině *un/una* považuje za člen nebo za neurčitý kvantifikátor či číselný kvantifikátor. Tradičně se *un/una* přiřazuje ke kategorii neurčitého členu v opozici ke členu určitému, ale jak uvádějí autoři *Nueva gramática de la lengua española*, mnoho gramatiků zastává názor, že by se *un/una* mělo klasifikovat jako zájmeno nebo neurčité adjektivum (v opozici k *algún*) či jako číslovka v protikladu k základním číslovkám *dos, tres*, atd.

Podle zmíněných autorů někteří stoupenci odmítající člen jako neurčitý tvrdí, že základní opozice není mezi *el /un* a jejich variantami (*Leí las novela / Leí unas novela*), nýbrž mezi přítomností určitého členu a jeho nepřítomností (*Leí las novelas / Leí novelas*). Zároveň byla toto tvrzení zpochybňována argumentem, že nepřítomnost členu velmi často vede k tvorbě agramatických vět, které se upraví přidáním členu ať určitého, tak neurčitého. Počítatelná substantiva se proto téměř neobjevují bez jakéhokoliv elementu, který by ho determinoval nebo kvantifikoval: **Leí libro* a *Leí el/un libro* s přímým předmětem nebo s podmětem **Libro se agotó* a *El/Un libro se agotó* a jiné. Na druhou stranu ve větách tvořených existenčními slovesy jako *haber* odděluje hranice gramatičnosti určitý člen od jiných vyjádření neurčitosti, a tak proti sobě stojí *Había {unos/ dos/ algunos/ Ø}niños en la plaza* a **Había los niños en la plaza*. Tato data dokazují, že je mnoho opozic, které lze analyzovat v existenčních konstrukcích.

Jednotné formy neurčitého členu si v sobě zachovaly stopu základních číslovek, která odpovídá latinské číslovce *unus, -a, -um*. Z této originální hodnoty (vyjádření

---

³⁵ Tamtéž, s. 1099.

jednotky) se vyvinuly rysy neurčitosti, které jsou charakteristické v jeho použití jako členu první zmínky. Kolísání *un/una* mezi oběma smysly lze vidět v opozicích *Estos documentos no caben en un cajón* (číselná hodnota) a *Estos documentos estaban en un cajón* (hodnota neurčitosti). V prvním z těchto příkladů lze vyrozumět, že je potřeba více beden k uskladnění dokumentů, zatímco v druhém případě se vyjadřuje myšlenka o určité bližší nespécifikované bedně, kde se nacházejí dané dokumenty.

Číselná interpretace se objevuje tam, kde se vyskytuje kontrast s dalšími číslovkami: *Me dio un sobre, no dos*. Tato interpretace se používá i ve chvíli, kdy se mezi neurčitým členem a substantivem objeví adjektivum *solo*: *Había una sola niña en el aula*. Pro změnu příslovce *solo* postavené před nominální frází (*Había solo un dependiente en la tienda*) nemá stejný účinek, neboť nemůže mít stejný dopad na celé jmenné syntagma (*En la tienda había solo un dependiente y nadie más*) nebo na kvantifikátor (*Dependientes, solo había uno*). Rovněž se volí číselná interpretace *uno* v mnohých kontextech, ve kterých lze použít neurčitých rozvíjejích větných členů, především pokud se vyskytují v korelaci s další číslovkou jako v těchto případech:

„El dinero que nos dan siempre lo divido en tres partes, dos para nosotras y una para Carmelita (Jodorowsky, Pájaro); La radia humana urbana ha provocado un promedio de dos casos por año en la década de los setenta, tres casos por año en la de los ochenta y uno por año en el período 1990 – 1996 (Espinosa, Nicaragua); La llamada “administración compartida” funcionará con un consejo asesor que tendrá tres representantes del CEA, tres de los colonos y uno de los trabajadores (Dedom 28/10/1996); Ganó 27 títulos locales, uno panamericano (1971), 30 centroamericanos, cuatro de motocross y dos torneos internacionales (Nación [C. Rica] 7/11/2000).”³⁶

Ačkoliv formy množného čísla neurčitého členu nepatří k číselnému paradigmatu, mohou se vyskytovat v kontextech, kde vyjadřují nepřesné množství jako v kombinacích *unos pocos, unas cuantas*: *En el aula había unas {pocas/ cuantas} niñas*. Nebo v jiných příkladech:

*„El dinero de Ugarte quedó reducido a unas pocas monedas (Baroja, *Inquietudes*); Me preparo a morir a unas pocas leguas del hexágono en que nací (Borges, *Ficciones*); Es el mediodía y unas pocas nubes blanquecinas han aparecido en el cielo (Vargas Llosa,*

---

³⁶ Tamtéž, s. 1101.

Guerra); *Don Carlos no tenía más amistad que la de unos cuantos hongos, filosofastros y conspiradores* (Clarín, *Regenta*); *Pelean con cuchillos, lanzas, garrotes, piedras y unos cuantos fusiles anticuados* (Allende, *Retrato*).“³⁷

Když množné číslo neurčitého členu (*unos/unas*) modifikuje základní číslovku, nese v sobě tato kombinace charakter přibližné hodnoty: *Asistieron al acto unas doscientas personas*; *Esperó unos diez minutos y se marchó*. V tomto použití se neurčitý člen objevuje společně s adverbii a spojeními stejného významu jako například *aproximadamente, alrededor de, cerca de a más o menos* a také s předložkou *sobre*, pokud označuje přibližnou hodnotu:

„*El coche valía, aproximadamente, unos tres mil seiscientos pesos* (Esquivel, *Deseo*); *Se había logrado abrir un camino para vehículos que, siguiendo la línea del valle, accedía a un punto situado a unos ocho kilómetros de las posiciones previstas al este de Sepulcro Beltrán y a una cota aproximadamente unos ochocientos metros debajo de aquellas* (Benet, *Saúl*); *La alberca a laguna de Lindre [...] produce sobre unos 230 kilogramos de pescado por hectárea* (Costa, *Colectivismo*).“³⁸

Neurčitý člen, který vyjadřuje přibližné množství, je naopak neslučitelný s výrazy, které zmiňují přesné číselné hodnoty. Takové konstrukce pak působí abnormálně a negramaticky: **Se ausentaron de la reunión exactamente unos veinte delegados* (na místo *...exactamente veinte delegados* nebo *...unos veinte delegados aproximadamente*), neboť *unos* a *exactamente* nesou zcela rozdílné informace. Člen v takovémto případě funguje jako atribut číslovky, a ne přímo jako determinant celé jmenné fráze, ačkoliv přijímá tvar podle jejího jádra. Tento jev se potvrzuje tím, že je možné vynechat neurčitý člen s hodnotou přibližnosti, aniž by vznikla chyba v gramatice daného sdělení (*Asistieron doscientas personas*; *Esperó diez minutos y se marchó*). Stejně tak se potvrzuje, že člen a číslovka se mohou objevit odděleně od zbytku nominální fráze (*Las personas que asistieron fueron unas doscientas*).

Přibližnost vyjádřená neurčitostí ve vztahu s číslovkou může vyjadřovat buď nedostatečnou, nebo přebytečnou hodnotu, a tak výraz *unos veinte* odkazuje jak k devatenácti entitám, tak k jednadvaceti. Toto použití neurčitého členu ho přibližuje k významu slova *aproximadamente* a odlišuje ho od *casi, menos de, como*

---

³⁷ Tamtéž, s. 1101.

³⁸ Tamtéž, s. 1101.

máximo a *como mucho* na jedné straně a od *al menos*, *por lo menos*, *más de* a *como mínimo* na straně druhé. Na základě této vlastnosti, která odpovídá přibližné hodnotě, se neurčitý člen používá v kombinaci s číslovkami, které mohou vystihovat zaokrouhlení (*docenas*, *centenas*, *millares*), a velmi zřídka s těmi, které upřesňují nějakou sumu. Z toho vyplývá, že věta *Asistieron al acto unas doscientas dieciséis personas* by vyzněla nepřirozeně. Použití neurčitého členu, které zdůrazňuje přibližnou hodnotu, se objevuje pouze v kombinaci se základními číslovkami.

Existují kontexty, které odmítají sémantickou interpretaci, která náleží číslovkám. Z toho vyplývá, že věta *Has tenido una buena idea* neinformuje přesně o počtu dobrých nápadů, který někdo má. Dále je nevhodná interpretace *un* jako číslovky v *Tengo un terrible resfriado* a v mnoha dalších podobných větách. Číselná interpretace *un/una* se tudíž odmítá v nominálních frázích, které obsahují vysoký sled po sobě jdoucích jmen. Z výše zmíněného lze vydedukovat, že číselná interpretace *un* není možná v *Hay un viento terrible* a *una* v *Reinaba en el mar una calma absoluta*. Neurčitý člen je v těchto kontextech slučitelný s nepočitatelnou vlastností daných substantiv a jeho přítomnost je vysvětlována jako jmenný přívlastek. Následkem nelze říct **Hacía un viento* ani **Reinaba una calma*. Číselná interpretace se také odmítá, pokud se neurčitá nominální fráze shoduje nebo vymezuje význam, který odpovídá podmětu: *El lugre es una embarcación pequeña*.

Neurčitý člen *un* se dále objevuje v nominálních syntagmatech obsahujících adjektiva *cierto* (*un cierto olor a rancio*) a *determinado* (*un determinado color*), ve kterých se neobjevují číslovky. Ačkoliv byl výraz *un cierto* určen jako galicismus oproti *cierto*, velice často se objevuje v dílech slavných autorů:

„Se necesita un cierto adiestramiento para poder encasar la felicidad (Onetti, Tiempo); Un acento evocador de la Reina Atossa de Esquilo se mezcla (en este comienzo que escuchamos ahora) a un cierto derrotismo malincho (Carpentier, Concierto); Con una cierta sonrisa irónica en el rostro [...] (Vásquez Montalbán, Cuarteto); Lo siguió a una cierta distancia, como avergonzada (Muñoz Molina, Nada); Era el único lugar donde se podía hablar de un cierto equilibrio de partidos (Vargas Llosa, Historia); Hacer de novia o hacer de víctima son papeles que tienen en común una cierta pasividad (Savater, Malos).“³⁹

---

³⁹ Tamtéž, s. 1103.

Dále se odmítá číselná interpretace *un/una* ve větách, které jsou tvořené zájmennými přívlastky *como* a *a modo de*. Tyto nominální fráze vyjadřují osoby nebo věci na základě jejich podobnosti s jinými, jejichž vlastnosti se popisují přibližnou podobností:

„En la mollera de pájaro había un como espejo en el que se veían el cielo y las estrellas (Solares, Nen); Cuando uno se arrimaba ahí soplaban un chiflón de eternidad, un como vientecito frío, siniestro (Vallejo, F., Virgen); Garrapateó en su libreta unas como patucas de mosca (Mojarro, Yo); De todos modos las etapas constituirían un a modo de bajo continuo que subtiende las transformaciones situacionales temporarias (Aisenson, Cuerpo); Gastaba un a modo de gabán negro hasta los pies (Ayerra, Lucha).“⁴⁰

Neurčitý člen přímo odkazuje na počítatelná substantiva (*una idea, un pez*). Nevztahuje se k nepočítatelným podstatným jménům (**Trajo una arena*), leda že by se interpretovala jako počítatelná. Mezi takovéto interpretace patří ty, podle nichž utvořená nominální syntagmata označují třídy či typy a jsou doprovázena adjektivy: *Trajo una arena muy fina*. V jiných případech jsou adjektiva a podobné atributy nositeli kvantifikační a hodnotící vlastnosti, čímž se nemění kategorie substantiva z nepočítatelné na počítatelnou. Lze tedy zaznamenat rozdíly mezi **Tiene una paciencia* nebo **Me entró un hambre* a *Tiene una paciencia infinita* nebo *Me entró un hambre atroz*. Informaci, jejímž nositelem je v tomto případě adjektivum, může nahradit i suspenze (*¡Me entró un hambre...!*) V následujících větách jsou vyznačené přívlastky, které jsou nezbytné pro konstrukci vět tohoto typu:

„Debajo de la iglesia había unos sótanos o catacumbas que inundaban en invierno y rezumaban un agua ferruginosa (Prada, Tempestad); Parece que, cuando hablas del pasado, te refieres a unos tiempos más prósperos que estos, ¿me equivoco? (García Sánchez, Historia); ¿Militar yo, poseedor de una inteligencia digna de mejor ocupación? (Britton, Siglo); Botto hizo público su compromiso a seguir luchando por una prensa libre e independiente (Bayly, Días); Barceló poseía una memoria de elefante y una pedantería que no desmerecía en porte o sonoridad, pero, si alguien sabía de libros extraños, era él (Ruziz Zafón, Sombra).“⁴¹

---

⁴⁰ Tamtéž, s. 1103.

⁴¹ Tamtéž, s. 1104.

Pokud není uveden kontext nelze vyvodit, zdali *un(o)/una* je člen nebo číslovka. Mohlo by připadat, že *un* je číslovka v *Le entregó un billete de diez dólares* a člen v *Le lanzó un guiño* nebo že je číslovkou v *Le entregó un sobre*, pokud z předchozího kontextu vyplývá, že se jedná o jednu jednotku a ne o víc (náležející k paradigmatu *dos, tres, cuatro,...*), nicméně by se jednalo o neurčitý člen v opačném případě (pokud by *un/una* náleželo k paradigmatu *unos/unas*). Obecně je jasné oddělení hodnot počitatelnosti a neurčitosti, které je možné v některých daných případech, ale zároveň se mohou občas objevit jevy, kdy je těžké tyto dvě hodnoty od sebe jasně rozlišit. Jedním z těch nejzřetelnějších je, že oba tyto rysy se často objevují neodlučitelně spojené nezávisle na tom, že v některých kontextech má jeden z nich větší váhu než ten druhý. A tak ve větě *Había solo una niña en el aula* příslovce *solo* připouští jen omezenou interpretaci *una* jako číslovky, což neznámá, že nominální fráze, do které patří, by se měla označovat za neurčitou.

2.2.1.4 Anafora a první zmínka

Stejně tak, jako tomu bylo u staré španělštiny, i v té moderní je základní použití neurčitého členu takové, kdy mluvčím označované je neznámé pro posluchače. Z toho vyplývá, že neurčitý člen nemá přímý anaforický vztah s antecedentem, neboť tento druh asociace, která předpokládá vztah mezi nominálními výrazy potvrzuje, že referent je identifikovatelný posluchačem vzhledem k tomu, že už byl předtím zmíněn. Ze stejného důvodu se nepoužívá neurčitý člen, který označuje jednotku z tříd, jelikož ty jsou vždy posluchačem rozeznatelné, ať byly předtím zmíněné, nebo ne. A tak neobvyklý význam, který má výpověď *#Saludé a una madre de Luis*, je zapříčiněn tím, že se předpokládá, že Luis má více než jednu matku. Stejně zvláštní interpretace by vyplynula ze *#Saludé a una de las madres de Luis*.

Vzhledem k výše zmíněným příkladům by měly výpovědi typu *Saludé a la madre de un alumno* anebo *Saludé a una madre de un alumno* vyznít přirozeně. Ačkoliv je neurčité, tak se nominální syntagma *un alumno* chová jako *ukotvení*, které umožňuje výskyt určitého členu, jelikož význam tohoto substantiva vyvozuje předpoklad, že všichni žáci mají jednu matku. V druhém příkladu se neobjevuje podobný vztah *ukotvení*, ale přítomnost neurčitého členu se odůvodňuje tím, že se rozumí, že je více osob, které splňují podmínku „*madre de un alumno*“ (je jich

tedy tolik, kolik je žáků, pokud ovšem mezi nimi nejsou žádní sourozenci). Pokud se substantivum, které stojí v čele nominální fráze, objeví s určitým členem (*la madre de un alumno*), tak neurčitý člen, který je v tomto příkladu (*un alumno*), má specifickou interpretaci (*la madre de cierto alumno*, matka nějakého konkrétního žáka). V opačné variantě (*una madre de un alumno*) přijímá interpretaci nespecifikující (*una madre de algún alumno, de un alumno cualquiera*).

Vývoj jazyka postupně formuloval neurčitý člen jako znak první zmínky těch prvků textu, které nesplňují podmínku jedinečnosti, kterou vyžaduje určitý člen. A tak se předpokládá, že neurčitý člen označuje, že posluchač nemá předchozí informaci, která by mu umožnila jednoznačnou identifikaci prvku nominální skupiny, o který se jedná. Informace, které posluchač používá k identifikaci textových prvků, nevyplývají pouze z předem zmíněných faktů, ale také se mohou vydedukovat z faktorů týkajících se situace, ve které se zmiňují. Důležitou roli zde hrají pragmatické koncepty a znalost světa.

V následujících příkladech se objevuje predikační vztah mezi dvěma nominálními skupinami, které jsou uvedené neurčitým členem, ale nejedná se o anaforu vzhledem k tomu, že jedna z těchto nominálních frází má funkci predikátu. V těchto případech se proto neidentifikuje neurčité nominální syntagma prostřednictvím anafory:

„Un hortera es un tipo que conduce un utilitario como si fuera un Fórmula 1 (Hidalgo, Azucena); Se acercó entonces un hombre, un hombre joven que con decisión le preguntó algo a Margot con un gesto más que amable (Jiménez Emán, Tramas); Algo tan estúpido y tan desagradable se convierte en un verdadero problema. Un problema que pone en peligro la relación (Carrión I., Danubio).“⁴²

Existují případy, kdy jsou nezávislá neurčitá nominální syntagmata doprovázena vysvětlením, které se vztahuje k něčemu zmíněnému v předešlém textu, a to takovým způsobem, že se zmíněná informace doplňuje, komentuje, shrnuje nebo ohodnocuje. Přesně to se stane například, když se popisuje nějaká nepříjemná událost, udělá se pauza a přidají se výrazy jako *un disparate*, *un horror*, *una heroicidad* a podobné. Tento jev se objevuje v následujícím příkladu ve vyznačené části:

---

⁴² Tamtéž, s. 1106.

„Resulta imposible vivir durante semanas y meses obsesionado técnicamente con alguien sin hacerte una idea propia, definida y por supuesto inexacta, del sujeto en cuestión. Una idea que se instala en tu cabeza con tanta fuerza y verosimilitud que luego resulta difícil, y hasta innecesario, alterarla en lo básico. (Pérez-Reverte, Reina).“⁴³

Jak lze vypozařovat z daného příkladu, neurčitý výraz, který se přidává, neobsahuje žádnou novou informaci ani netvoří v tomto případě argument jiného přísudku. Naopak vztažná věta (*que se instala...*) vyjadřuje obsah, který v sobě má bližší charakteristiku určité již zmíněné myšlenky. Pokud by se v tomto příkladu změnila podřadná vztažná věta na větu hlavní, bylo by třeba změnit nominální frázi *una idea* z neurčité na určitou: *La idea se instala en tu cabeza...* Přítomnost neurčitosti je v tomto případě ještě posílena tím, že slovesa jsou uváděna v přítomném čase a náležejí tak k zobecňující interpretaci, čímž se považují za mimočasové. Pokud by se mluvilo o jediné a určité skutečnosti, slovesa by se časovala nastiňující slovesný čas vyprávění, a tím by se ztratila neurčitost z tohoto sdělení: *Resultó imposible... La idea se instaló.*

V mnohých současných gramatikách se můžeme setkat s pojmem „bod ukotvení“ určité nominální fráze, čímž se odkazuje na příbuzný prvek, jímž se dokazuje přítomnost této nominální skupiny v její první zmínce. Tudíž kotva, která by umožnila interpretovat určité nominální syntagma *el remite*, je *una carta perfumada* v příkladu: *En el buzón había una carta perfumada. El remite se leía con claridad: Florence Clément. Pauline rasgó el sobre y leyó líneas que llenaban la tarjeta* (Puértolas, Burdeos). Je třeba si povšimnout, že podle předchozího příkladu nelze říct, že by *una carta perfumada* byla antecedentem k *el remite* vzhledem k tomu, že tyto složky neobsahují stejnou referenci. A tak asociativní anafora je pouze nepřímým vztahem referenčního typu. Tyto vztahy mezi ukotveným a ukotvením se aplikují na neurčité nominální fráze, které neuvádějí nové informace, nýbrž okolnosti. A tak ve větě *A este auto le falla una bujía* by se mohlo *una* interpretovat jako číslovka, aniž by nezbytně ztratila svůj neurčitý charakter. Neurčité nominální syntagma *una bujía* neuvádí nutně novou jednotku v tomto sdělení, což by naopak udělalo nominální syntagma *una golondrina* v *Una golondrina se posó sobre mi ventana*. Naopak *una bujía* se spojuje s *este auto* prostřednictvím vztahu asociativní anafory tím způsobem, že výraz *este auto* zde funguje jako kotva. Mezi *una bujía* a *este auto*

---

⁴³ Tamtéž, s. 1106.

existuje i vztah meronymie. V tomto příkladu vyznačená část neplní požadavek jedinečnosti, tudíž se musí vyjadřovat prostřednictvím neurčité nominální fráze.⁴⁴

Asociační anaforu získáme i v takovém případě, kdy kotva neurčitého nominálního syntagma je nějaký výraz, který byl již zmíněn v předešlém textu. V následujících příkladech je přerušovanou čarou vyznačen prvek, který v dané výpovědi tvoří kotvu, a plnou čarou se označuje neurčitá nominální fráze:

„El gobierno no tardó en calificar la política de préstamos del Banco McPherson como una agresión a la iniciativa individual. Una institución bancaria empañada en impulsar la agricultura, el comercio y la industria contentándose con ganancias moderadas a largo plazo acabaría con los patrones de intereses establecidos y fue tildada de verdadera locura (Britton, Siglo); El animal es grande y las garras deben de medir unos cinco centímetros. Un bicho así, por muy hambreado que esté, no deja de ser vigoroso (Sepúlveda, L., Viejo); Creían que Juan se había puesto enfermo. Una persona tan joven no tiembla así a menos que esté muy enferma (Carrión, I., Danubio)“⁴⁵

Neurčité nominální syntagma přesně neopakuje obsah výrazu, se kterým se pojí, ale spojuje se s ním za pomoci synonyma (*banco – institución bancaria*) přibližného nebo blízkého synonyma (*animal – bicho*) nebo jiného podobného lexikálního vztahu.

Pokud se řekne *Andrés esperaba que una persona que le habían presentado lo llamara por teléfono*, rozumí se tím, že podtržená část zastupuje prvek tvořící první zmínku o nějaké osobě, o které se předpokládá, že ji zná Andrés, ale neznají ji ani čtenář, ani posluchač. Nicméně ve více komplexních případech lze z toho usuzovat, že dva rozdílné nominální výrazy se vztahují ke stejné entitě. Pokud by se řeklo *Andrés reaccionó airadamente, algo que nadie esperaba de una persona que siempre se había distinguido por su comedimiento*, vytvořil by se referenční vztah mezi podtrženou částí a podmětem věty (*Andrés*), jako zkouška může posloužit nahrazení dané části osobním zájmenem dané osoby: *algo que nadie esperaba de él*. Neurčité nominální syntagma v tomto případě odkazuje na určitou osobu, ne na třídu osob podobného typu jako je tomu v předešlém odstavci.

Ačkoliv rozdíl zmíněný v předešlém odstavci je více než jasný, je potřeba, aby neurčitá nominální fráze byla nositelem nové popisné informace o dané postavě,

---

⁴⁴ Tamtéž, s. 1047 a 1107.

⁴⁵ Taméž, s. 1107.

jedná se o takovou informaci, která nebyla dosud ještě řečena. Na místo ...*algo que nadie esperaba de una persona que siempre se había distinguido por su comedimiento* by se nedalo říci *...*algo que nadie esperaba de una persona*. Jak je vidět na těchto příkladech, dodatečná informace je důležitá, aby si příjemce uvědomil daný koreferenční vztah. Pokud se tato informace vyjadřuje za pomoci explikativního přívlastku, tak nominální syntagma musí být určité: ...*algo que nadie esperaba de tal persona, que siempre se había distinguido por su comedimiento*.

Stejně jako je tomu u určitého členu, tak i u neurčitého se lze setkat se vztahem nezczitelného vlastnictví. V takovém případě je nezbytné, aby vlastněný element (většinou nějaká část těla) nebyl jediný. Tím pádem se říká: *Lo han operado de un oído*, ne ... *de un corazón*, protože druhá možnost naznačuje, že operovaná osoba nebo zvíře by měla více jak jedno srdce. Obecně vzato, neurčitá nominální syntagmata mohou tvořit partitivní konstrukce (*un estudiante de los matriculados en el curso de fonética, uno de los estudiantes matriculados en el curso de fonética*) a pseudopartitivní konstrukce (*un grupo de médicos, una docena de abogados*). Naopak nejsou kompatibilní se superlativními nominálními skupinami, jejichž vyjádření vyžaduje podmínku jedinečnosti: {*el ~ *un*} *mejor estudiante de los que están matriculados*.

Interpretace nominálních syntagmat, která začínají neurčitým členem, mohou být specifické jako v *Quiero que me visite un médico* (konkrétní) *que es catedrático de la Facultad de Medicina* nebo nespecifické *Quiero que me visite un médico que sea catedrático de la Facultad de la Medicina*.⁴⁶

2.2.1.5 Evaluativní a emfatické použití neurčitého členu

Jak bylo výše zmíněno, pokud neurčité nominální syntagma obsahuje kvalitativní rozvíjející větný člen (ve funkci atributu, který nějakým způsobem ohodnocuje nebo oceňuje pojem vyjádřený substantivem), je obvyklé ho interpretovat jako réma nebo dodatek věty, tedy jako novou informaci. Vzhledem k tomu, i přes jeho charakter nominálního přívlastku, může vynechání tohoto elementu vést k neúplné posloupnosti s nedostatkem informací. Lze bez nějakého rozdílu říci *Fue un error lamentable* nebo *Fue un error*, ale pokud by se vynechalo adjektivum ve *Fue una decisión lamentable*, tak by výsledná výpověď byla neúplná (*Fue una decisión*). Nutný výskyt kvalitativních přívlastků v neurčitých nominálních frázích se neobjevuje pouze

---

⁴⁶ Tamtéž, s. 1108.

u souřadných souvětí. S dalšími přísudky se opakuje tento jev, pokud substantivum, které má roli jádra nominálního syntagma, není nositelem dostatečného deskriptivního obsahu, který by zajistil informativnost výpovědi vůči posluchači. Tento faktor napomáhá vysvětlit zvláštnost frází jako té výše zmíněné: *Fue una decisión*. Mimo jiné také objasňuje, že po vynechání kvalitativních přívlasků podtržených v následujících příkladech je velice těžké, někdy i nemožné interpretovat dané výpovědi:

„*Viste siempre una ropa que llama la atención; Vive una vida de millonario; Tiene un carácter muy difícil; Adoptó una actitud agresiva; He pasado una velada muy agradable.*“⁴⁷

Stejně jako v předchozích příkladech, ani v příkladu *Hace un calor de narices* (Sierra Fabra, *Regreso*) nelze vypustit podtrženou část, pokud se nenahradí suspenzí. Vynechání přívlasku naopak nezapříčiní negramatičnost věty, pokud se daná nominální skupina může interpretovat opačně jako ve *Fue una decisión, no una casualidad*. Obecně lze nutnou přítomnost adjektiva lépe rozpoznat u nepočítatelných a abstraktních podstatných jmen, která modifikují kvalitativní přídavná jména, jež vyjadřují nějakou extrémní vlastnost: *Tenía un hambre horrible*. Z toho vyplývá, že se považuje za správné říct *Sentí un dolor* (bez adjektiva), neboť substantivum *dolor* se má za počítatelné.

Přítomnost neurčitého členu v popisných kontextech je zapříčiněna evaluativními adjektivy. Ve skutečnosti se zjistilo, že tato adjektiva jsou v mnohých případech nekompatibilní s neurčitými členy. Správně a přirozeně vyznívají výpovědi jako *un libro interesantísimo* nebo *un camino sumamente largo*, ale naopak špatně, nepřirozeně, a možná i nerealizovatelně *el libro interesantísimo* nebo *el camino sumamente largo*. Obecně přívlasky s evaluativním a vyzdvihujícím charakterem nejsou vhodné k tomu, aby charakterizovaly reference týkající se postav nebo věcí, které se vyzdvihují z další skupiny podobných nebo jejich podmnožin.

Není proto možné vynechat podtržená adjektiva v následujících příkladech, ve kterých se objevují neurčitá nominální syntagmata, jež jsou součástí syntaktických skupin uvozených předložkou *de*:

---

⁴⁷ Tamtéž, s. 1109.

„Está de un humor excelente (Bioy Caseres, *Sueño*); *La cuestión entre Bossuet y Fenelón es para nosotros de un interés muy secundario* (Menéndez Pelayo, *Heterodoxos*); *Me di cuenta de que nunca había visto un pez como aquel: era de un verde intenso, sólidamente escamado* (García Márquez, *Náufrago*); *La palidez era de un tono suave, delicado, que hacía muy buen contraste con el negro de andrina de los ojos* (Clarín, *Regenta*).“⁴⁸

Ačkoliv tyto přívlastky nejsou dějovými elementy, je zřejmé, že jejich přítomnost, která je potřebná k tomu, aby výpovědi dávaly smysl, má vztah k lokačním argumentům, jako v příkladu *Puso el libro en la mesa*.

V jiných případech je nutná přítomnost kvalitativního nebo evaluativního přívlastku dána lexikálními faktory a to tehdy, když informace nesená substantivem není dost nová na to, aby se změnila v réma věty. Tato situace je především zřejmá v konstrukcích s vnitřním předmětem, ve kterých substantivum reprodukuje informaci již obsaženou ve slovese ačkoliv abstraktně. A tak věta *Vive una vida de millonario* obzvlášť kontrastuje s **Vive una vida*. Tato poslední věta je gramatická pouze v případech, kdy je doprovázena přerušenu intonací. Neurčité nominální skupiny mají tendenci vyskytovat se na konci věty vzhledem k rematickému charakteru jejich přívlastku. Co se týče postavení kvalitativního přívlastku, ten se většinou umísťuje za substantivum, ačkoliv někdy se může i postavit před jako v *Todo este espectáculo es de un horrible mal gusto* (Contretas, G., *Nadador*).

Jak již bylo výše zmíněno, kvalitativní přívlastky, jež jsou součástí nominálních syntagmat uvozených *un*, se mohou vynechat, a být tak nahrazené přerušenu intonací nebo částečnou dekadencí, které jsou v textu vyznačené třemi tečkami: *Ha hecho un tiempo...; Viste siempre una ropa...; Tiene una cara...* V těchto případech je vyjádřeno uvažování mluvčího o určité nevyjádřené vlastnosti, z čehož vzniknou stejné interpretace jako u následujících konstrukcí (*Viste siempre una ropa... ~ Viste siempre una ropa tan... que...*). Nevyjádřené subjektivní hodnocení mluvčího může být jak kladné, tak záporné, ovšem z analýz vyplynulo, že většinou se jedná o záporná hodnocení:

„¿Cómo quiere que le conteste sin ver a ese paciente? ¡Pregunta usted unas cosas...! (Sampedro, *Sonrisa*); *Hombre, parece que vayas a salir en libertad. Llevas un día...*

---

⁴⁸ Tatmtěž, s. 1109.

(Tomás, Orilla); *En cambio mamá fue siempre una mujer tan guapa. Tenía un cutis...* (Vázquez, Á., Juanita Narboni); *Convendrá usted conmigo que el chico es algo especial, un pelín farsante, y con un carácter...* (Marsé, Rabos). “⁴⁹

Lze se setkat s konstrukcemi s emfatickým *un* u nominálních syntagmat, která obsahují tento druh hodnocení jako v již citovaném příkladu *¡Pregunta usted unas cosas...!* Přirozený emfatický charakter těchto konstrukcí je zřejmý z jejich vztahu k rozkazovacím větám (*¡Qué cosas pregunta usted!*, *¡Vaya día que llevas!*) a k emfatickým konstrukcím se členem určitým (*¡Las cosas que pregunta usted!*). Uvážení může být čistě kvantitativní jako v: *Tiene un desparpajo...*, které lze interpretovat jako: *Tiene mucho desparpajo*. Na druhou stranu může být také kvalitativní: *Tiene una mirada* nebo může obsahovat obě interpretace: *Tiene unos ojos*, kde se zvažuje jak velikost očí, ale také některé jejich další charakteristiky (krása, hloubka, atd.).

Jako je tomu běžné u emfatických konstrukcí s určitým členem, používá se pseudopartitivní vzorec «*una de + substantivum v plurálu*» vlastní hovorovém jazyku k vyjádření kvantitativní interpretace: *¡Me han dicho una de cosas...!* (Álvarez Quintero, *Genio*). Na druhou stranu, pokud by v předešlém textu bylo: *¡Me han dicho unas cosas...!*, emfatická interpretace by byla pouze kvalitativní. V evropské hovorové španělštině lze najít příklady, ve kterých je nominální syntagma zkráceno pouze na *una*, s tím, že je vynecháno substantivum a mluvčí použije přerušenu intonaci, o které již byla řeč. Tento jev lze vidět na těchto příkladech: *Te daba una...* (rozumí se „bofetada“); *Se ha cogido una...* (rozumí se „borrachera“), atd.

Hodnotící přívlastek v konstrukcích s emfatickým *un* se může objevovat explicitně. V takovém případě je běžné, ovšem ne nutné, aby elementu předcházel semidekadenční nebo dekadenní tón řeči následovaný dalším kadenčním. Tím se vytvoří vzorec dvoučlenné intonace, který se skládá z napětí (*Dice unas cosas...*) a uvolnění (... *que asustan*). Neurčitý člen se zde charakterově blíží intenzifikačnímu kvantifikátoru: *Hacia {un ~ tanto} frío que se te congelaban las ideas*. Často se zde také vyskytují vztažné věty, které mají funkci hodnotícího přívlastku a objevují se v části intonačního uvolnění:

---

⁴⁹ Tamtéž, s. 1110.

„*Mi estómago es de un insensible que mata (José, Buster Keaton); Ese manantial es de una agua que corta, de tan fina y tan fría (Díez, Fuente); Decía unas cosas que penetraban como brasas calientes la voluntad (Vega, A. H., Marcelina); Tienes una cara que no se olvida (Marqués, Mirada).*“⁵⁰

Nicméně některé z těchto vedlejších vět mohou být i důsledkové: *Decía {unas ~ tales} cosas que...*

Vzhledem ke svému predikátnímu obsahu fungují často konstrukce s emfatickým *un* jako jmenné přísudky, jak již bylo vidět v některých předešlých příkladech. Zkrácená verze tohoto schématu je taková, ve které je hodnotící obsah vyjádřen vlastním substantivem, které uvozuje celou konstrukci. Jedná se tedy o nominální syntagmata s hodnotící funkcí, která postrádají výše zmíněnou modulaci tónu hlasu:

„- *O sea que estuvo a punto de ser un héroe. –De ser un idiota, querrás decir, pues solo a él se le ocurre dársele de demócrata en un cuartel (Moreno-Durán, Diana); O este es un idiota incurable o es un genio (Quesada, Banana); Mi conductor, cuyo nombre no llegué a saber, era un maestro sacando punta a las cosas pequeñas del tiempo y el estado de nuestras carreteras (Molina Foix, Quincena); ¿Qué quieres, que quedemos como unos antipáticos, que no nos inviten más? (Lindo, Tinto); En resumen, eran un desastre, pero, eso sí, con muy buenas intenciones (Esquivel, Deseo); Es un cerebro ese muchacho, se ha leído no sé cuántos libros de filosofía (Bayly, Días).*“⁵¹

Také v těchto případech hodnocení se může objevit hodnocení jak kladné, tak záporné podle lexikálních znaků substantiva, jak lze vidět v citovaných příkladech předešlého odstavce. Nicméně je častější, že v tomto případě záleží na mluvčím, proto vztah, který se může objevit mezi substantivy, je většinou nějakým způsobem abnormální, nevhodný nebo negativní ať už je charakteru fyzického, psychického nebo morálního. Je běžné používat výrazy, které mají v tomto směru pozitivní charakter, ironicky tím způsobem, že interpretace je v pohrdavém tónu:

„*Chica, ¡qué me voy a creer! Sois de un listo que asusta. Lo dijo con marcada intención (Quiroga, Nombre); Un hombre es como un mago: sólo puede vivir con una*

---

⁵⁰ Tamtéž, s. 1111.

⁵¹ Tamtéž, s. 1111.

mujer si logra hacerla desaparecer. Y en eso tu maldito amo fue un maestro
(Ducoudray, *Ojos*).“⁵²

---

⁵² Tamtéž, s. 1111.

2.3 Gramática de la lengua española – Emilio Alarcos Llorach

2.3.1 Člen

Podle publikace *Gramática de la lengua española* od Emilia Alarcose Lloracha se jako člen rozumí ten, který je označován jako určitý, jehož signifikantem jsou *el, la, los, las, lo*. Člen neurčitý (*un, una, unos, unas*) je kategorie naprosto rozdílná, neboť má zcela jiné funkce. Rozlišují je především dva základní znaky: *indefinita* jsou slova přízvučná a v důsledku mohou plnit určitou roli ve výpovědi, aniž by k tomu potřebovaly další jednotky; na druhou stranu, člen (konkrétněji myšleno *el, la*, atd.) je jednotka nepřízvučná a závislá, tudíž předpokládá přítomnost dalších elementů, od kterých ji nelze oddělit, neboť s nimi tvoří fonickou skupinu.

Alarcos Llorach říká, že člen je determinující jednotkou substantiva ovšem z jiného funkčního hlediska než ostatní slovní druhy, které mají také tuto vlastnost (*indefinita* a ukazovací zájmena). Role členu je analogická k determinaci, kterou vykonávají morfémy čísla. Singulár a plurál označují dosah reference substantiva, ve kterém jsou zahrnuté, stejně tak i člen určuje rozsah vyjádřený podstatným jménem. Proto ačkoliv člen předchází podstatnému jménu a odděluje se od něj mezerou, na rozdíl od znaků, které vyjadřují rod a číslo a dávají se hned za substantivum, je stejně jako tyto znaky jevem substantiva. A tak podstatné jméno může i nemusí být blíže určené členem a následně vykazovat podobné rozdíly ve významech: *Sopla el viento ~ Sopla viento. Vino en el coche ~ Vino en coche. Gritaban los niños ~ Gritaban niños. Compraron las rosas ~ Compraron rosas*, atd.⁵³

V *Gramática de la lengua española* se tvrdí, že člen se může vztahovat i k dalším slovním druhům, kromě substantiva, včetně jejich skupin, pokud jsou funkčně jednotné: *el grande, la pequeña, los de arriba, el de ayer, la de mañana, los que vinieron, las que cantan*. Pokud v takových případech eliminujeme podstatné jméno, přídavné jméno a další slovní druhy, které následují člen plní funkci podstatného jména, a jsou tak substantivizovány. Tato role členu jako substantivizátoru opět poukazuje na jeho rozdíl oproti *indefinitum*: pokud ve výpovědích *Prefiero la camisa blanca* a *Prefiero una camisa blanca* posluchač i mluvčí vědí k jakému substantivu se referuje, může se vypustit a říct se: *Prefiero la blanca* a *Prefiero una blanca*, kde se nominální fráze *la blanca* chová jinak než *una blanca*. A to tak že *una* může

---

⁵³ Alarcos Llorach, Emilio: *Gramática de la lengua española*, Madrid, 2000, s. 80, 81.

fungovat samostatně (*Prefiero una*), jedná se tedy o přízvučnou jednotku, zatímco to stejné se neděje s *la* (nelze říci *Prefiero la*).⁵⁴

2.3.2 Indefinita a číslovky

Termín indefinita zahrnuje řadu slov, která mají funkci substantiva, adjektiva nebo obou dvou, jejich společný rys je semantického charakteru. Odkazují k pojmům jako množství, intenzita, stupeň, číslo, způsob, apod., pomocí kterých mluvčí přihlíží ke skutečnostem uvedených v promluvových aktech. Zatímco jiné jednotky jako osobní, ukazovací a přivlastňovací zájmena vykonávají identifikační zmínku v každé konkrétní situaci, indefinita neukazují s přesností na zmíněné skutečnosti. Například reference, kterou dělá ukazovací zájmeno v *Estos niños* ztrácí dvojznačnost, neboť mluvčí i posluchač vědí, které jsou to děti, na které poukazuje dané ukazovací zájmeno. Naopak indefinitum v *Muchos niños* se omezuje na ohodnocení množství objektů klasifikovaných substantivem, aniž by identifikoval konkrétní děti. Tudíž ze semantického pohledu není nesprávný termín indefinita vzhledem k tomu, že uvádějí nepřesné vymezení realit, ke kterým referuje mluvčí.⁵⁵

Podle Alarose Lloracha je k indefinitům třeba přiřadit i skupinu číslovek, které, ačkoliv uvádějí specifitější obsah, neidentifikují přesnější aspekty, ke kterým se vztahují. Například: *dos niños* limituje přesně počet zmiňovaných objektů, ale neidentifikuje individuálně, jednoduše je klasifikuje jako děti a jejich počet.

Význam některých indefinit se špatně vyvozuje, a to především takových, které mají jeden nebo druhý význam vyjádření extrémního množství. Pokud řekneme *Todos los hombres son mortales*, indefinitum *todos* samo identifikuje celek, který vymezujeme substantivem *hombres*. U věty *Juan no asistió a ninguna sesión* indefinitum *ninguna* referuje bez výjimky ke všem objektům myšleným pod pojmem *sesión*.

Navíc jednotlivý obsah každého indefinita byl vymezený ještě předtím, než byla určena role, kterou zaujímá ve výpovědi. Tato role je analogická k té, která má podstatné nebo přídavné jméno. Patří tudíž k jednomu nebo druhému z těchto slovních

---

⁵⁴ Tamtéž, s. 82.

⁵⁵ Tamtéž, s. 142.

druhů, na druhou stranu však existují zvláštnosti, které nás nutí dělit indefinita na další podtřídy a podskupiny, jak analyzuje Emilio Alarcos Llorach.⁵⁶

2.3.3 Adjektivní indefinita

V publikaci *Gramática de la lengua española* autor tvrdí, že většina indefinit se chová jako přídavné jméno, neboť se používají jako rozvíjející člen substantiva či jmenné části přísudku. Za určitých podmínek mohou fungovat i jako podstatná jména. Tato kombinatorika odpovídá determinacím adjektivům, neboť postrádají schopnost volné vzájemné výměny, kterou mají kvalifikativní adjektiva. Indefinita nikdy nemůže předcházet jiné adjektivum uvnitř nominálního syntagmatu. Ve španělštině jsou proto správné následující příklady:

„ <u>Unas</u> ideas claras	<u>Unas</u> claras ideas.
<u>Algún</u> leve comentario.	<u>Algún</u> comentario leve.
<u>Cualquier</u> buen pianista.	<u>Cualquier</u> pianista bueno.
<u>Más</u> manzanas maduras.	<u>Menos</u> palabras elogiosas.
<u>Muchas</u> bellas mujeres.	<u>Muchas</u> mujeres bellas.
<u>Pocos</u> sillones cómodos.	<u>Bastante</u> años fecundos.
<u>Cinco</u> frescas merluzas.	<u>Cinco</u> merluzas frescas. ⁵⁷

Nebylo by vzhledem k předešlé teorii správné umístit kvalifikativní adjektiva před daná indefinita: **Claras unas ideas, Leve algún comentario, Bueno cualquier pianista, Maduras más manzanas, Elogiosas menos palabras, Bellas muchas mujeres, Cómodos pocos sillones, Fecundos bastantes años, Frescas cinco merluzas.*⁵⁸

2.3.3.1 Uno a jeho obměny

Číslovka *uno* se používá také jako neurčitý kvantifikátor. Nelze dokázat žádný původní rozdíl mezi číslovkou *uno*, neurčitým zájmenem *uno* a neurčitými členy *un, una, unos, unas*. Jejich funkční vlastnosti jsou shodné a jejich použití podobné. Nemůže být členem vzhledem k tomu, že postrádá přízvuk a není to samostatné slovo. Naopak

---

⁵⁶ Tamtéž, s. 143.

⁵⁷ Tamtéž, s. 145-146.

⁵⁸ Tamtéž, s. 145-146.

oddělovat u indefinit číselný charakter není potřebné, protože v každém případě se jedná o kvantifikátor.

Autoři různých publikací se shodují, že je zřejmé, že obsahuje rodovou a číselnou obměnu, která se vyjadřuje pomocí obměny morfémů, jež se shodují s podstatným jménem, které doprovází nebo které reprezentují: *un libro, una mesa, unos libros, unas mesas, un conocido, unas pérdidas*. Pokud charakterizuje jednotku, která postrádá rod, *uno* přijímá vlastnosti mužského rodu v singuláru: *Un no sé que que queda balbuciendo, Un incesante ir y venir*. Aby byla naplněna funkce substantiva, nepotřebuje člen a může být determinován adjektivy: *Uno ya está cansado de promesas; Ha comprado unas preciosas; Llegaron unos cantando; Como si fuera uno solo; Está pensando en una; Para que uno cumpla con su deber*. Používá se také ke sdělení neurčitosti vyjádřeného podmětu společně se zvrtnými slovesy: *Siempre se arrepiente uno tarde. Uno* občas referuje k první osobě nahrazením zájmena *yo*, pokud se mluvčí vzdává své osobní odpovědnosti: *Uno prefiere abstenerse, Es que no sabe una a quién atender* (místo *Prefiero abstenerme, Es que no sé a quién atender*).⁵⁹

Llorach dále ujišťuje, že v substantivním použití se někdy setkáváme s tím, že *uno* přijímá člen, a objevuje se pak trojitá rodová variace substantivizovaných adjektiv: *el uno, la una, lo uno*. Takové použití je fakultativní a vyžaduje ve výpovědi přítomnost indefinita *otro*: na místo *Unos reían, otros lloraban*, se říká *Los unos reían, los otros lloraban; No te aconsejo ni lo uno ni lo otro*. Ovšem dodává, že v těchto případech neutra je nepřítomnost členu dnes už jevem literárním a dialektálním: *De resultas de uno y otro resolví hacerme artista; Unos es la rutina, otro la libertad* (je běžnější říci: *Una cosa es la rutina, otra la libertad*.) Jak lze vydedukovat z příkladů, substantivizované *uno* se nezkracuje. Běžně se přidává i další rozvíjející větný člen s předložkou: *Uno de los cómicos, Una de las mujeres*.⁶⁰

Na závěr k tomuto tématu autor uvádí, že základní role *uno* spočívá v singularizaci jakéhokoliv předmětu, ke kterému *uno* referuje. Například v *Ladra un perro* singularizujeme jednoho psa, aniž by nás zajímalo jeho skutečné bytí, v *Aquí se respira un aire purísimo* singularizujeme nějaký vzduch, který je blíže specifikován adjektivem. Singularizace není nekompatibilní s morfémy plurálu, a tak existují i formy *unos* a *unas*. Někdy je jejich přítomnost vyžadována kvůli shodě s podstatným jménem, pro který je plurál typický: *unas tijeras, unos gemelos, unas tenazas, unos guantes*.

---

⁵⁹ Tamtéž, s. 153.

⁶⁰ Tamtéž, s.154.

Nepřesnost singularizační hodnoty *uno* mu dovoluje spojovat se s číslovkami pro uvedení množství nebo přibližných čísel: *Habría unos doscientos espectadores, Se han vendido unos cinco mil ejemplares de la obra, Lo conozco desde hace unos quince años*. V přeneseném významu může být *uno* doprovázeno jinými adjektivy než kvantitativními: *Los políticos son todos unos* (= všichni jsou stejní), *Dios es uno y trino*. Jak bylo již důkladně rozebráno v kapitole věnované *Nueva gramática de la lengua española* od Španělské královské akademie, *uno* se používá také ve výpovědích, které mají emfatický a vychvalující charakter za použití zvolací intonace a suspenze: *¡Hace un viento...!; ¡Dice unas cosas...!* Melodická křivka a přerušená intonace nahrazují v takovýchto případech termíny, které by specifikovaly substantiva uvedená *uno*, například: *Hace un viento insoportable, Dice unas cosas divertidísimas*.⁶¹

---

⁶¹ Tamtéž, s. 154 -155.

2.4 Gramática didáctica del español – Leonardo Gómez Torrego

Gómez Torrego se ve své publikaci nezmiňuje o tom, že by *un/una/uno* mělo být kategorizováno jako člen. Na rozdíl od předešlých publikací tuto problematiku zcela vynechává a automaticky *un/una/uno* přiřazuje ke skupině neurčité determinanty.

2.4.1 Neurčité determinanty

Gómez Torrego o neurčitých determinantech říká, že z pohledu významu patří tyto determinanty ke skupině, která poukazuje na množství, a to hlavně nepřesným a neurčitým způsobem. Tímto se stávají opakem číslovek, které určují přesné množství realit, ke kterým referujeme. Nemají deiktickou hodnotu. Stejně jako ostatní autoři, tak i L. Gómez Torrego říká, že co se týče funkce, tak se většina indefinit chová jako aktualizátor substantiva, ale také mohou mít funkci zájmena. Aktualizátory v tomto případě jsou: *algunos libros*, *muchos chicos*, *toda razón*. Mezi zájmena bychom naopak řadili tyto determinanty: *No he visto ninguno*; *Tengo pocas*. Neshodují se s nepočítatelnými podstatnými jmény v množném čísle, pokud nereferujeme k třídám, modalitám, atd. (**muchas aguas*, **algunas platas*).⁶²

Leonardo Gómez Torrego řadí mezi indefinita: *un, una, unos, unas, algún, alguno, alguna, algunos, algunas, ningún, ninguno, ninguna, cualquier, cualquiera, cualesquiera, quienquiera, quienesquiera, demás, otro, otra, otros, otras, varios, varias, mucho, mucha, muchos, muchas, poco, poca, pocos, pocas, cierto, cierta, ciertos, ciertas, más y menos, bastante, bastantes, todo, toda, todos, todas, cada*.⁶³

2.4.1.1 Indefinita *un, una* a jejich varianty

2.4.1.1.1 Význam

Autor *Gramática didáctica del español* rozděluje tyto neurčité determinanty na další kategorii podle jejich funkce. Indefinita *un, una, unos* a *unas* podle něj přijímají v kontextech specifickou, nspecifickou a zobecňující hodnotu:

- Specifická hodnota: *Busco un libro que tiene veinte páginas.*
- Nspecifická hodnota: *Busco un libro que tenga veinte páginas.*

⁶² Gómez Torrego, Leonardo: *Gramática didáctica del español*, Ediciones SM, Madrid, 2002, str. 80.

⁶³ Tamtéž, s. 80.

- Zobecňující hodnota: *Tener un ordenador es imprescindible.*

V určitých případech tato indefinita představují význam přibližnosti. V takovýchto situacích neplní funkci aktualizátoru podstatného jména, ale stávají se modifikátorem základní číslovky. Např.: *En clase había unos cincuenta alumnos.* = ...přibližně padesát. Dopad *unos* tak není na substantivum, ale na základní číslovku *cincuenta*.⁶⁴

Torrego zmiňuje, že s přerušenu a zvolací intonací získávají emfatickou hodnotu: *¡Tiene una casa...!* *¡Cuenta unos chistes...!* Emfatický význam získávají také, pokud doprovázejí slova, kterými se uráží: *Eres un imbécil.* *Es un animal.* Nicméně, také slouží k intenzifikaci některých kladných vlastností a kvalit: *Juan es un sabio.* *Eres un hacha.* *Es un jabato.* Ve spojení s indefinitem *todo* a jeho variantami se také objevuje v emfatickém významu: *Fue todo un espectáculo.* *Es todo un caballero.* Stejně tak má emfatickou hodnotu v hovorových strukturách tvořených pomocí sloves *ser* a *estar*, které jsou následovány předložkou *de* ve zvolacích výpovědích se suspenzí.: *¡Es de un cursi...!*

Při vynechání podstatného jména *cantidad* tvoří indefinitum *una* společně s předložkou *de* ve zvolacích výpovědích se suspenzí kvantifikační nebo intenzifikační vazbu: *¡Cayó una de agua...!* *¡Había una de gente...!* O této problematice se například vůbec nezmiňuje Emilio Alarcos Llorach.⁶⁵

2.4.1.1.2 Formy, kombinace a funkce

Toto indefinitum má dvě formy v mužském rodě jednotného čísla: jednu zkrácenou (*un*) a druhou úplnou (*uno*), která je vždy zájmenem.

Indefinitum *un* v singuláru prezentuje stejnou formu jako k němu homonymní základní číslovka. Je vždy indefinitem, pokud nestojí v opozici k dalším základním číslovkám (*dos, tres, cuatro, ...*) Např.: *En casa sólo tengo un perro (no dos, ni tres...)* = základní číslovka; *Tengo un perro precioso.* = indefinitum. V množném čísle tyto formy náleží k indefinitům.⁶⁶

Pokud předchází substantivu, má funkci aktualizátoru podstatného jména (nebo jiného zpodstatnělého elementu). V takém případě je nekompatibilní s jinými determinanty kromě *todo* v singuláru, které mu předchází, a *cierto* (a jeho variant), které ho následují. Např.: *todo un sueño,* *toda una serie,* *un cierto olor.*

⁶⁴Tamtéž, s. 88.

⁶⁵ Tamtéž, s. 88.

⁶⁶ Tamtéž, s. 89.

Pokud se objeví bez podstatného jména, chová se jako zájmeno: *He visto unas muy bonitas. Unos son más bonitos.*

Indefinitum *uno* a jeho varianty mohou být souvztažné k *otro* a jeho variantám prezentujíc tak hodnotu vylučující: *Unos dicen que estoy triste, otros que soy tímido.*

Úplná forma *uno*, *una* se chová jako zájmeno jak se zobecňující hodnotou „jakýkoliv“, tak se skrývanou hodnotou mluvčího „já“:

- Zobecňující: *Cuando uno se confía, puede tener problemas.*
- Skrývající: *Perdona, pero es que una está cansada después de tanto jaleo.*⁶⁷

---

⁶⁷Tamtéž, s. 89.

2.5 Gramática descriptiva de la lengua española- (Ignacio Bosque a Violeta Demonte)

2.5.1 Člen neurčitý

2.5.1.1 Člen nebo číslovka?

Leonetti ve svém článku na úvod vysvětluje, že element, který se běžně v gramatice označuje jako neurčitý člen, pochází z latinské číslovky *unus*. Je obecně známý fakt, že ve většině jazyků, které mají neurčitý člen, se tato kategorie vyvinula z číslovky. Fonická shoda zachovaná v moderní španělštině mezi formou *un* a číslovkou *uno* potvrzuje toto spojení, a zároveň tak vyvolává otázku, zdali udržovat tradiční rozdíl mezi neurčitým členem, neurčitým zájmenem a číslovkou. Pokud přijmeme fakt, že zájmena jsou nezbytně determinanty, nebude třeba rozlišovat neurčité zájmeno *uno* od členu nebo číslovky. Autor říká, že výklady, které se dají aplikovat na *uno*, jsou paralelní k těm, jež se aplikují na nominální fráze s *un*. Rozložení obou těchto forem je komplementární a snadno předvídatelné vzhledem k pravidlům zkracování, které mění *uno* na *un*: pokud následuje (jako jádro nominálního syntagmatu) jméno foneticky realizované (nevyžaduje se bezprostřední blízkost), objeví se *un* a v opačném případě se objeví pronominální *uno*. Tato pravidla lze uplatnit pouze na maskulinum:

Tenemos un nuevo andante/ *Tenemos uno nuevo andante.

*He utilizado uno de menor graduación. / *He utilizado un de menor graduación.*⁶⁸

Budeme-li hovořit o rozdílu mezi číslovkou a členem, najdeme velké množství dat a teorií, které tyto rozdíly prohlubují, nebo naopak stírají. Na jednu stranu je zřejmé, že číslovka se charakterizuje svým obsahem počitatelnosti zatímco člen představuje neurčitý obsah. Podle Leonettiho ovšem tento semantický rozdíl nevytváří dostatečný důvod k tomu, aby byl vytvořen kategoriální rozdíl, pokud není podpořen ještě dalšími fakty. Neexistují žádná adekvátní odůvodnění, která by dělala z číslovky a členu nezávislé a samostatné jednotky, tudíž nelze také přijmout, že by *un* náleželo ke stejnému paradigmatu jako určitý člen. Někteří gramatikové (například Alarcos

---

⁶⁸ Leonetti, Manuel (1999): „El artículo“, In: Bosque, Ignacio; Demonte, Violeta, Gramática descriptiva de la lengua española (1), Madrid, 1999, 787-890, s. 835.

Llorach) uvedli několik argumentů, aby popřeli, že *un* je člen. Hlavní z nich je založený na přízvukném charakteru *un* a jeho schopnosti fungovat samostatně jako zájmeno. Tato teorie tak zásadně rozlišuje *un* od *el* díky klitickému charakteru *el*, nicméně neukazuje, že by gramatická kategorie byla odlišná. To nedokazují ani argumenty založené na paradigmatických vztazích, na základě kterých má *un* (ale už ne *el*) blízký vztah k elementům jako *cierto* nebo *ninguno*: pouze dokazují, že *un* je neurčité, a *el* není.⁶⁹

Počítatelný obsah typický pro číslovky i neurčitý obsah spojený s neurčitém členem mohou v textu získat určitou prominentnost. V příkladu: *Con una cucharada más será suficiente*; se *un(o)* staví do opozice k ostatním základním číslovkám (*dos, tres,..*) kvůli obsahu počítatelnosti, který je situovaný v prvotním informačním plánu a odsouvá tím obsah neurčitosti. V *Estoy leyendo un informe interesantísimo*; dochází k pravému opaku, a proto nemůžeme vytvořit následující parafrázi: *El número de informes interesantísimos que estoy leyendo es uno*. Další příklady vytržené z kontextu mohou být nejednoznačné: *Sólo un hombre puede ayudarnos*. Možné interpretace této výpovědi záleží na tom, který element bude jádrový v rámci kvantifikátoru *solo*: obecné jméno *hombre* (které kontrastuje s dalšími obecnými jmény jako *mujer, niño*, atd.) nebo kvantifikátor *un* (který se prezentuje jako číslovka a vznáší následující interpretaci: maximální počet lidí, co nám může pomoci, je jeden) nebo celé syntagma *un hombre* (ve kterém má *un* funkci členu, a interpretace je: Jen jeden určitý člověk nám může pomoci).⁷⁰

Autor dále upozorňuje, že kontextová data a informační struktura (především určitost jádra) se jeví jako faktory odpovědné za to, která z interpretací bude převažovat. To může nejprve vyvolat dojem, že číslovka a člen nejsou ničím jiným než dvěma podobami stejné jednotky tříd kvantifikátorů. Nicméně přirozenost a frekvence, se kterou neurčité interpretace zastiňují čistě číselný obsah *un*, ukazují, že není zcela dostačující, pokud budeme tento element identifikovat pouze jako číslovku. Neurčitý člen se ve španělštině, stejně jako v mnohých jiných jazycích, chová jako kvantifikátor s přidávanými vlastnostmi, které ho odlišují od zbytku zástupců paradigmatu základních číslovek. Takové vlastnosti nenajdeme u latinské číslovky *unus*.⁷¹

---

⁶⁹ Tamtéž, s. 836.

⁷⁰ Tamtéž, s. 836.

⁷¹ Tamtéž, s. 836.

2.5.1.2 Význam *un*

Forma *un* představuje stejný základní význam neurčitosti, který se znovu objevuje v tzv. slabých neurčitých kvantifikátorech. Sémantický rys neurčitosti, který vytváří kontrast mezi *un* a *el* a určitými determinanty, se může charakterizovat jako nedostatek označení pro lokalizaci referentu. Tím se stává rysem negativním. Tradiční gramatika předpokládá, že za pomoci *un* mluvčí označuje zmíněné jednotky jako neznámé pro příjemce, buď protože nebyly zmíněné v předchozím kontextu, nebo protože nemohou být lokalizovány nebo identifikovány v situaci promluvy. Zatímco člen určitý nutí příjemce jistým způsobem obnovit potřebná data k vytvoření reprezentace referovaného, neurčitý člen nepřenáší žádnou podobnou informaci, je pouze nositelem kvantifikačního obsahu, kvůli kterému se interpretace nominálního syntagma omezuje na vymezení jednoho elementu náležícího k vyjádřenému celku: v syntagmatu *un libro de cocina* - jeden element z třídy kuchařek.⁷²

Veškeré vlastnosti, které se tradičně přisuzují *un* v kontrastu k určitému *el*, jsou vymezené z jeho základního rysu neurčitosti. Mezi tyto vlastnosti patří uvádění nových skutečností v diskurzu, ztráta anaforických interpretací, neoznačování úplnosti zmíněné třídy objektů a citlivost na přítomnost dalších operátorů ve větě. První dvě z těchto vlastností jsou spolu úzce spojeny. Pokud se v nominálním syntagmatu objeví indefinitum jako v následující větě: *Han denunciado un caso de corrupción en el juzgado n°3*, jedná se o uvedení nové jednotky, která nebyla předtím zmíněna v diskurzu, proto indefinita většinou stojí na syntaktických pozicích rématického typu, které nesou novou nebo jádrovou informaci. Tato vlastnost není pouze statistická tendence, ale je zcela typická pro indefinita z pohledu problematiky diskurzu. Uvedená entita může být později obnovena jiným určitým anaforickým výrazem. V takovém případě lze říci, že neurčitý člen uvedl nový referent diskurzu. Tuto problematiku lze vidět na pokračování již zmíněného příkladu: *Han denunciado un caso de corrupción en el juzgado n°3*; následující větou: *Parece que lo ha descubierto un periodista*; v takovém případě zájmeno *lo* referuje k *un caso de corrupción en el juzgado n°3*.⁷³

Autoři také sdělují, že schopnost prezentovat nové referenty pochází od rysu neurčitosti. Pokud indefinita nenaznačují, že by pro posluchače byla možná nějaká interpretace zmíněné jednotky, zdá se logické, aby tato interpretace byla přidána k již existujícím reprezentacím v diskurzu a uvedena jako něco nového. Ze stejného

---

⁷²Tamtéž, s. 838.

⁷³Tamtéž, s. 838.

důvodu nemají neurčité členy takové anaforické vlastnosti, které jsou vlastní členům určitým: v případě, že mluvčí bude chtít anaforicky odkázat k nějaké již zmíněné entitě, použije člen určitý, ne neurčitý, protože ten poukazuje na nedostupnost, a proto nutí vytvářet nové entity na místo těch, které jsou již známé a dostupné. V úryvku: *El año pasado me llevó a un restaurante japonés, sabiendo que no me gustan. Y este año me ha vuelto a llevar a un restaurante japonés*; možnost, že by druhý výskyt syntagmatu *un restaurante japonés* odkazoval na první a byl k ní tak koreferenční, je vyloučena, neboť v druhém syntagmatu byl zvolený neurčitý člen *un* a ne *el*. Přidáním další informace může mezi těmito dvěma syntagmaty vzniknout koreference (například přidáním *y encima, al mismo*), ale za normálních podmínek za použití *un* dojde k opaku, tedy k neshodné interpretaci dvou syntagmat.⁷⁴

Anaforické interpretace, které nejsou možné za použití *un*, jsou striktně koreferenční. Rys neurčitosti na druhou stranu dovoluje výskyt jiných druhů anaforických vztahů bez koreference, jako je například významová shoda: *El año pasado me llevó a un restaurante japonés, y este año a uno coreano*; nebo asociativní anafora: *La habitación es húmeda, y una ventana no cierra bien*; či nezcizitelné vlastnictví: *A Luis hemos tenido que venderle una mano*. Něco podobného se stane, když nominální syntagma s *un* získá specifickou interpretaci tím, že se vyjme element ze skupiny jednotek, který již byl zmíněn v diskurzu nebo v promluvové situaci, jinak řečeno, tento element je již známý. V takovém případě lze vytvořit volný anaforický vztah tím, že se na prvním místě zmíní daný celek a na druhém jednotný objekt náležící k tomuto celku (jedná se o vztah, který je zcela kompatibilní s lingvistickým významem *un*): *Han llegado varios paquetes y unos sobres. ¡Ah!, un paquete estaba abierto*. Dále je také možné anaforické použití *un*, které lze nazývat jako „pozdní indefinita“, v těch neurčitý člen jasně označuje jednotku, která již byla v diskurzu uvedena:

„1a) La Universidad de Alcalá resurgió a mediados de los años 70. En poco tiempo, una institución que había vivido momentos de esplendor en el siglo XVI recuperó gran parte de sus edificios históricos.

---

⁷⁴ Tamtéž, s. 839.

*1b) En la cena, Eduardo llegó a emocionarse. No esperábamos algo así de un hombre que se había caracterizado siempre por su frialdad y su autocontrol.*⁷⁵

Syntagmata *una institución que...* a *un hombre que...* odkazují každý ke svým diskurzivním antecedentům (*la Universidad de Alcalá* a *Eduardo*) a na jejich místě by mohlo stát zájmeno. Toto použití odporuje předešlému popisu indefinit. Nicméně, příklady jako ty výše zmíněné (*1a,b*) jsou vysvětlitelné, pokud se věnuje pozornost tomu, že jméno, před kterým je *un*, je nezbytně následováno restriktivními modifikátory, které obohacují popis uvedených jednotek (ani v jednom z těchto případů by se jméno nemohlo objevit bez vedlejší vztahné věty). Tato nová deskriptivní informace dovoluje překlasifikovat danou jednotku v souladu s určitými rysy, které se považují za relevantní, jako kdyby předtím nebyla v diskurzu zmíněná (ačkoliv toto není takový příklad, neboť antecedent je jasně identifikovatelný). Takovým způsobem funguje neurčitý člen jako obvykle, jako nositel nové informace, ale nezabráňuje, aby příjemce vyvozoval anaforický vztah s diskurzivním antecedentem, ke kterému se vrací s odlišnou charakteristikou. Důležitost deskriptivního obsahu způsobuje, že nominální syntagmata ve zmíněných příkladech (*1a,b*) se připodobňují k případům atributivního použití, ve kterých je identifikace designáta až na druhém místě.⁷⁶

Jeden ze základních rozdílů studovaný mezi určitými a neurčitými determinanty spočívá v tom, že určité mohou referovat k celku jménem zmiňované třídy a jeho eventuálních komplementů, zatímco neurčité determinanty takovou vlastnost nemají. Při označování množství jednotek jsou takové, které je zapotřebí vyjmout z této třídy, tudíž dochází k dělení, a tak se na některé elementy nebere zřetel a zůstanou nezahrnuty. V případě určitého členu je výlučná reference zřejmá. Pokaždé, když se použije *un*, vyplývá, že existují další elementy, o kterých se nezmiňuje. Toto je důvodem, proč se reference k jedinečným entitám vždy realizuje za pomoci neurčitého členu *un*.⁷⁷

Další vlastnost, která rozlišuje nominální fráze s určitým *el* od těch, které jsou uvedené neurčitým *un* (nebo jinými kvantifikátory), je schopnost této druhé skupiny determinantů reagovat s operátory v oblasti negace. Dva následující příklady ukazují, jak indefinita mohou být ovlivněna negací, zatímco určitý člen vykazuje interpretace na negaci nezávislé.

---

⁷⁵ Tamtéž, s. 840.

⁷⁶ Tamtéž, s. 840.

⁷⁷ Tamtéž, s. 840.

2a) *A esas horas no pudieron encontrar un taxi. (= žádný taxík)*

2b) *A esas horas no pudieron encontrar el taxi. (≠ žádný taxík)*

Podle Leonettiho se výklad, ke kterému se většinou přiklání, aby se vysvětlil rozdíl těchto dvou příkladů, opírá o předpoklad, že indefinita potvrzují existenci designátu, kdežto určitý člen ji pouze předpokládá. Budeme-li existenci předpokládat, dostaneme se mimo dosah negace, naopak implikace a potvrzení existence obsahu s použitím neurčitého členu není nekompatibilní s negací jako v příkladu 2a). Nicméně, existenční potvrzení ve skutečnosti není součástí významu indefinit. ⁷⁸

Na závěr k této problematice přidává, že daný kontrast je spíše otázkou klasické intuice, podle které jsou definitní fráze frázemi referenčními, a neurčité či kvantifikační jimi nejsou. Ačkoliv rozdíl není tak jasný a jednoduchý, je jisté, že možnost fungovat jako referenční výrazy není součástí lingvistického významu neurčitých determinantů, neboť ty pouze poukazují na množství jednotek náležících ke zmiňovanému celku. Je to tedy jejich použití, které rozhodne, zdali referují k jednotlivým entitám, nebo ne.

2.5.1.3 Forma *unos*

Leonetti dále tvrdí, že existence množné formy neurčitého členu (*unos/unas*) je jedna ze zvláštností paradigmát indefinit ve španělštině a v dalších iberorománských jazycích. Ostatní jazyky, které pocházejí z latiny, mají namísto tohoto tvaru partitivní člen, kterým španělština nedisponuje, nebo kvantifikátor podobný *algunos*: *Amanda vino con unas amigas./ Amanda venne con delle amiche (it.) / Amanda est venue avec des amies (fr.)* Kvantitativní význam vyjádřený pomocí *uno* je podobný významu indefinita *algunos* a také konkuruje holému podstatnému jménu v plurálu. Tyto možnosti jsou uvedené v následujícím příkladu:

Traigo {unas/algunas/∅} botellas de vino.

Opozice mezi *unos* a vynecháním determinantu se substantivem v plurálu nás vede k rozhodnutí, které z těchto dvou možností funguje jako plurál *un* a v čem se odlišují. Na první pohled se zdá jasné, že jsou to nominální syntagmata začínající na *unos*, která v sobě zachovávají vlastnosti *un*. Tuto opozici je třeba zahrnout do jiné mnohem obecnější, a to mezi výrazy kvantifikované a nekvantifikované: holá podstatná jména

---

⁷⁸ Tamtéž, s. 841.

v plurálu náleží k této druhé třídě. *Unos* se ne vždy jeví vhodně na místo kvantifikátoru neurčitých nominálních frází na pozici podmětu, především pokud přísudek patří k tzv. *třídě individuální* nebo *přivlastňovací* (obecně, pokud je přísudkem sloveso statické nebo neprezentuje žádnou událost), na rozdíl od *algunos*:

3a) *En este ayuntamiento {#unos/algunos} concejales son honestos.*

3b) *El profesor dice que {#unos/algunos} alumnos son flojos.*

Původ anomálie tohoto příkladu (3a,b) je zakořeněna v obtížnosti určit pro *unos* přesnou a partitivní interpretaci, která by byla parafrázovatelná pomocí *unos concejales determinados* nebo *ciertos alumnos*. Nejspíš ze stejného důvodu je sporný výsledek, pokud tematizujeme syntagmata začínající na *uno* ve vytykajících konstrukcích:

4a) *{#Unos/Algunos} concejales, parece que en este ayuntamiento son honestos.*

4b) *{#Unos/Algunos} alumnos, el profesor dice que son flojos.*

Další z konstrukcí, které obvykle vyžadují specifickou interpretaci indefinit, je konstrukce partitivní. *Unos* zde opět není vhodným kvantifikátorem:

„5a) *Se han salvado doce pasajeros, {*unos/algunos} de los cuales estaban durmiendo en el momento del accidente.*

5b) *Se han salvado doce pasajeros. {*Unos/Algunos} estaban durmiendo en el momento del accidente.*“⁷⁹

2.5.2 Syntaktická distribuce neurčitého členu

2.5.2.1 Distribuční omezení v závislosti na typu jména

V *Gramática descriptiva de la lengua española* se uvádí, že v syntaktické distribuci hrají důležitou roli počítatelná a nepočítatelná substantiva a jména obecná a vlastní, a to jak u určitého členu, tak i u neurčitého. První z těchto skupin je důležitá, protože možnost kombinace s *un* je jedním z klasických kritérií, společně s plurálem, pro odlišení jmen počítatelných a nepočítatelných. Nepočítatelná podstatná jména

---

⁷⁹ Tamtéž, s. 842.

nejsou doprovázena neurčitým členem, ledaže by se mohla přeměnit ve jméno počítatelné, neboli diskontinuální. Z toho důvodu následující příklad vyznívá nesprávně, protože takováto změna kategorie nominálního jádra je obtížná, pokud neexistují další elementy, které takovou změnu umožňují. Právý opak pak nastává u druhého zmíněného příkladu, kde je proces změny kategorie okamžitý:

*Un zinc. / *Una plata.

Un vino./ Un hierro.

Přidáním rozvíjejících větných členů k nepočítatelným jménům, které před sebou mají *un* (nebo jsou v plurálu), se nabízí interpretace počítatelná:

a) *Una plata de una pureza notable.*

b) *Una arena muy fina.*

c) *Un vinagre aromático que nunca había utilizado.*

V příkladech a), b), c) nás změna kategorie dovede k interpretaci jména N jako reprezentanta nějaké podtřídy nebo typu N (například nějaký druh písku nebo aromatických octů). Interpretace podtřídy je jedinou možností, i pokud se kombinace *un* s nepočítatelným jménem objeví v obecném kontextu jako v následujících příkladech:

A) *Un vino de buena calidad no produce dolor de cabeza.*

B) *Una madera porosa da mejores resultados.*⁸⁰

Autor však upozorňuje, že některá nepočítatelná substantiva s *un* a dalším modifikátorem mohou mít i jiné interpretace. V *Ha demostrado un valor muy superior a la media*; kvalitativní jméno (*valor*) představuje spíše hodnotu intenzity než rozdělení na podtřídy. Ve všech případech je role zastávaná modifikátorem rozhodující.

Rozdíl mezi vlastními jmény a jmény obecnými je také relevantní v té míře, že vlastní jména běžně odmítají přítomnost neurčitého členu. To je ale pouze obecné pravidlo, existují další kombinace jako *<un + vlastní jméno>*, které jsou nastíněné v následujících příkladech:

---

⁸⁰ Tamtéž, s. 844- 845.

Aa) Un (tal) Ernesto te llamó ayer.

Bb) Un Ronaldo, un De la Peña, un Figo son jugadores que en cualquier momento pueden desequilibrar un partido.

Cc) Hemos escuchado a un Pavarotti inspiradísimo.

V těchto příkladech si vlastní jména zachovávají značnou část svých referenčních vlastností. Osoby, ke kterým referujeme v příkladech Aa) a Bb), jsou skutečně nositeli těchto jmen, *un Ernesto* pouze ukazuje, že referent není pro posluchače identifikovatelný. A *un Ronaldo, un De la Peña, un Figo* sděluje posluchači, že zmiňovaní referenti jsou příkladoví a prototypičtí v určitém smyslu. Bylo by tak možné udělat parafrázi jako *un jugador como Ronaldo*, atd. Příklad Cc) *un Pavarotti inspiradísimo* je něco jiného, neboť se zde objevuje hodnotící přídavné jméno a referent se v tomto případě stává pouhým aspektem, podobou a odrazem skutečného nositele jména.⁸¹

V příkladech níže pro změnu vlastní jména, kterým předchází neurčitý člen, vyžadují interpretace mnohem bližší charakteru obecných jmen, proto v tomto případě už s jistotou můžeme mluvit o změně kategorie:

I) Un Hermenegildo no puede quejarse de tener un nombre vulgar.

II) Es una Marilyn de pacotilla.

III) ¿Sabes que tiene un Antonio López colgado en el salón?

V příkladu I) neurčitý podmět získá obecnou interpretaci, proto se slovo *Hermenegildo* chová jako obecné jméno, jinak řečeno, jako zástupce skupiny jednotlivců. V II) nominální syntagma *una Marilyn de pacotilla* je jmennou částí přísudku, ve kterém vlastnosti referující k vlastnímu jménu vymizely, a navíc označuje také třídu jednotlivců charakterizovanou analogickým vztahem se skutečnou nositelkou jména Marilyn, tudíž mluvíme o metaforickém použití tohoto jména. A nakonec v příkladu I0c) se objevuje metonymické použití, ve kterém vlastní jméno malíře odkazuje

---

⁸¹ Tamtéž, s. 845.

na jeden z jeho obrazů, a tak opět vlastní jméno uvozené *un* funguje jako jméno obecné.

82

---

⁸²Tamtéž, s. 845.

2.6 Morfología española - Jiří Černý

2.6.1 Člen - obecné vlastnosti

Jiří Černý na úvod vysvětluje, že španělština a některé další jazyky (románské, angličtina, němčina, stará řečtina, atd.) mají slovní druh, který je pro češtinu, většinu slovanských jazyků a latinu neznámý. Nazývá se člen. S ostatními gramatiky se shoduje na tom, že jeho hlavní funkcí je být aktualizátorem substantiva nebo nominální fráze, tzn., že cílem je připravit ho na použití v konkrétní výpovědi s konkrétním významem. Jazyky, které člen nemají, si pomáhají jinými aktualizacími prostředky, například zájmeny. Zájmena najdeme i ve španělštině, ale na rozdíl od členu aktualizují substantivum z hlediska jiných determinačních rysů. Jedná se například o charakteristiku místa (*esta muchacha, aquel hombre*), času (*esta tarde*), přivlastnění (*su marido*), nejistoty (*algún hombre*), atd.

V češtině se můžeme setkat s tím, že překladům k výše uvedeným příkladům mohou náležet i jiné španělské ekvivalenty:

„esta muchacha - tahle dívka - la muchacha

aquel hombre - tamten člověk - el hombre

esta tarde - dnes odpoledne - por la tarde

su marido - její manžel - el marido

algún hombre - nějaký člověk - un hombre“⁸³

Mezi hlavní charakteristiky členu patří podle Černého především:

1. že vždy odkazuje na substantivum, eventuálně na jinou slovnědruhovou kategorii nebo větu, ale v takovém případě musí být dané elementy substantivizovány, což jsou už pouhým faktem, že jsou doprovázeny členem (*el hombre, un desconocido, los deberes, el doble, la gaseosa, lo importante, los de abajo, el acabóse*, atd.)
2. že je vždy umístěn před substantivem, ke kterému referuje, ačkoliv mezi tato dvě slova může být někdy vloženo i jiné (*el gran teatro, la insoportable levedad, los muy conocidos fenómenos*, atd.)
3. že je to nepřízvučné slovo, které tvoří část fónického taktu (nominálního syntagma) uvedeného substantivem nebo substantivizovaným slovem, ke kterému se vztahuje

---

⁸³ Černý, Jiří: Morfología española, Univerzita Palackého v Olomouci - Filozofická fakulta, 2008, str. 83.

(*el hombre, un desconocido, los deberes, los de abajo, la insoportable levedad, los muy conocidos fenómenos*, atd.)

4. že pokud se kombinuje s dalšími determinanty, tak je vždy na prvním místě: *el otro, los demás, la primera, las dos, los otros cuatro, las diez primeras*, atd. Existuje jediná výjimka: *todo el, toda la, todos los, todas las*.

5. že v současné španělštině není přípustná kombinace: člen + zájmeno + podstatné jméno (**el mi amigo*). Substantivum se tak objevuje buď jen se členem (*el amigo*) nebo jen se zájmenem (*mi amigo*). Autor vysvětluje, že v tomto se španělština liší například od italštiny a portugalštiny, kde jsou takovéto konstrukce obvyklé (*it. il mio amico, port. o meu amigo*). A naopak ve španělštině jsou časté konstrukce jako *el amigo mío*, a především *un amigo mío*.⁸⁴

2.6.2 Funkce neurčitého členu: *un, una*

V *Morfología española* se uvádí, že jakýkoliv člen může substantivizovat jiný slovní druh, který není podstatným jménem, nebo dokonce i celé věty.

1. Specifickou funkcí neurčitého členu ve výpovědi nebo v textu je uvádět do té doby neznámé jednotky: *te traje una cosa; érase una vez un rey; estaba buscando una señora, será una sorpresa*, atd.

2. Další důležitá funkce spočívá v referování k jakémukoliv předmětu nebo osobě: *¿me prestas un libro?; ¿nos recomiendas un buen restaurante chino?; estamos buscando a una persona que sepa trabajar con el ordenador; un día te lo diré todo*, atd.⁸⁵

2.6.3 Rozdíl mezi španělštinou a češtinou

Mezi dvěma slovními druhy dvou jazyků vždy nalezneme nějaké rozdíly. Nicméně co se týče členu, rozdíl mezi španělštinou a češtinou už nemůže ani být větší, jelikož člen ve španělštině je jedna z nejpoužívanějších forem, která má důležité funkce, zatímco v češtině neexistuje.

Černý na závěr dodává, že ovládat výborně použití členu ve španělštině nebo v jakémkoliv jiném jazyce je pro Čechy v rámci celé gramatiky jeden z nejnáročnějších úkolů vůbec. Můžeme i říci, že pro správné používání je neodmyslitelné, hned vedle

---

⁸⁴ Tamtéž, s. 83-84.

⁸⁵ Tamtéž, s. 85.

dobrych znalostí příslušných pravidel, mít dobré a dost rozvinuté lingvistické povědomí, což je jedna z vlastností, která se málokdy rozvine u jazyka, který není mateřským. Jinak řečeno, ať budeme sebelépe znát pravidla, vždy lze narazit na kontext, ve kterém si nebudem vůbec jistí, zdali použít člen určitý, neurčitý nebo žádný. Jako zajímavost Černý zmiňuje, že něco podobného se stává španělsky mluvícím studentům, kteří se učí češtinu, když studují problematiku vidu.⁸⁶

---

⁸⁶ Tamtéž, s. 87 - 88.

2.7 *Curso superior de sintaxis española - Gili Gaya*

2.7.1 Lineární a modifikovaný slovosled

Antepozice jakéhokoliv elementu předpokládá koncentraci mluvčího na tento element. Pokud řekneme: *V sedm přijde Juan*, dáváme důraz na čas jeho příchodu, ve větě: *Přijde Juan v sedm* potvrzují prvním elementem realizaci daného faktu. Podobně pak můžeme tvořit věty s různými větnými aspekty. Antepozice podmětu je nejčastější konstrukce, není to proto, že by akademie takovýto slovosled nařizovaly, ale protože podmět je hlavním zájmem ve většině případů ve srovnání s ostatními větnými elementy. Tento častý výskyt vedl ke vzniku návyku, že expresivnost prvního elementu pomalu opadá, a zdá se tak výraznější. Ještě znatelnější je, pokud sloveso stane na prvním místě, to je dáno jeho neobvyklostí. A ještě silněji bude vnímán, když se na prvním místě ve větě objeví nějaký doplněk. Španělština je součástí tendence lineárního nebo progresivního slovosledu, ke které se uchýlilo mnoho moderních jazyků, ve kterém determinant následuje determinované. V dokonalém lineárním slovosledu by byl podmět následován přísudkem, za kterým by stál předmět 4. a 3. pádu a příslovečná určení. Každý z těchto syntaktických elementů by hned za sebou měl své vlastní determinanty. Ovšem žádný jazyk nepoužívá dokonalý lineární slovosled. Jedná se o preferenci víceméně dokázanou, která je málokdy zastoupena neměnným pravidlem. Tato tendence se velmi často vyskytuje v angličtině a ve francouzštině. V němčině naopak slovosled hraje důležitější roli než determinanty stejně jako tomu bylo v latině nebo v řečtině. Španělština, jak vidíme, se nachází v této problematice někde na pomezí, což je zapříčiněno hlavně tím, že jasnost verbálních desinencí a pravomocné použití předložky a 4. pádu u věcí zachovaly určitou svobodu v tvorbě větných konstrukcí, která kontrastuje s rostoucí strnulostí, se kterou francouzština a angličtina řadí větné elementy podle lineárního modelu. Takovýmto způsobem poměrně svobodná volba konstrukcí dovoluje španělštině v závislosti na okolnostech přijmout analytický charakter lineárního slovosledu, který se obrací k účastníkovi rozhovoru, nebo syntetický výraz plný předjímaní, který spontánně vznikne od mluvčího podle jeho zájmu nebo předstíraných stavů.⁸⁷

---

⁸⁷ Gili Gaya, Samuel: *Curso superior de sintaxis española*, Barcelona, 1980, s. 84-85.

Je potřeba si dávat pozor na záměnu modifikovaného slovosledu a syntaktické anarchie. V synchronii všech jazyků použití řídí víceméně možnosti seřazení slovosledu ať už je modifikovaný, lineární, nebo se jedná o směr obou.

Antepozice elementu, který se považuje za nejdůležitější, je mnohdy jediným možným prostředkem, který můžeme použít pro vyjádření většího zájmu k nějakému větnému komponentu. Stejně tak lze zdůraznit určitá pro mluvčího důležitá slova tím, že se zvýší intenzita při výslovnosti navýšením intonace a zdržením tempa artikulace. Jakákoliv z těchto metod nebo všechny dohromady mohou zapříčinit, že ve větě jako *Traigo una carta para ti* se zdůrazní slova *una carta a para ti* a to tak, že posluchač vnímá větší expresivní důraz. Takovéto fonetické prostředky však řadíme do rétoriky, nejsou předmětem syntaxe. Na druhou stranu se však všechny lingvistické fonomény vzájemně doplňují a propojují.⁸⁸

Přívlastkové věty se kvůli svému adjektivnímu charakteru, který jim dává přívlastek, a kvůli omezenému významu kopulativních sloves řídí, co se týče stylistického efektu, stejným pravidlem, pomocí kterého upravujeme antepozici a postpozici adjektiv vzhledem k substantivu, které hodnotí. Naopak přívlastková věta s kopulativním slovesem se připodobňuje k větám přísudkovým a stejně jako v tomto typu vět se dnes sloveso řadí na konec věty už jen v poezii a v nepřirozených konstrukcích:

„La mañana era hermosa.

*La mañana hermosa era.

Era la mañana hermosa.

Era hermosa la mañana.

Hermosa era la mañana.

*Hermosa la mañana era.“⁸⁹

Lze si povšimnout, že ve třetím příkladu je charakter adjektiva postponován přímo za substantivum, a tak je možné výpověď interpretovat jako, že bylo *krásné ráno*, přímo krásné, ne jakékoliv jiné. Tato interpretace má tendenci se vyznačovat lehkou pauzou po slovesu; slovo *mañana* tím zdůrazňuje jeho spojení s adjektivem. Pokud adjektivum není specifikující, je třeba tuto frázi vyslovit s intenzivním přízvukem na slovu *mañana*. Toto zjištění lze aplikovat na všechny doplňkové věty kromě určitých

---

⁸⁸ Tamtéž, s. 86.

⁸⁹ Tamtéž, s. 87.

případů, ve kterých záleží na přesném významu doplňku, které představují kombinaci *přísudek + podmět + doplněk* (např.: *es tu primo studioso; estaba la botella vacía*). Pokud se všechny zmiňované příklady interpretují s pauzou za slovesem, tak sloveso ztratí svou kopulativní vlastnost, a podmět je tak tvořen nerozdělitelnými spojeními *mañana hermosa, primo studioso, botella vacía*.⁹⁰

---

⁹⁰ Tamtéž, s. 87.

2.8 Slovosled ve španělštině- revize přístupů – Miroslava Aurová

Miroslava Aurová upozorňuje ve své publikaci Slovosled ve španělštině – revize přístupů, že není ničím neznámým, že se v druhé polovině 19. století začaly objevovat nové vlivy na českou lingvistiku a také se vyskytují nové lingvistické teorie. Problematikou týkající se našeho tématu se zabývala především díla spojená s Janem Firbasem a jeho funkční větnou perspektivou. Firbas se ve svých dílech nezaobíral pouze tématem a rématem jako Mathesius, ale „*zaměřuje se na aspekty, které posouvají komunikaci k cíli, a definuje principy komunikačního dynamismu, dynamické sémantické škály a hierarchii komunikativních elementů*“⁹¹. Dalším náhledem na slovosled uvádí teorie zastoupená Petrem Sgallem, funkční generativní popis, který počítá se dvěma strukturními rovinami výpovědi, kterými jsou „*jazyková výstavba výpovědi (systém) a kognitivní obsah, který se nepřímou projevuje ve významovém členění*“⁹².

---

⁹¹ Aurová, Miroslava: Slovosled ve španělštině revize přístupů, České Budějovice, 2010, s. 41.

⁹² Tamtéž, s. 42.

2.9 Odstavec jako centrální jednotka tematicko-kompoziční výstavby textu (na materiálu textů výkladových) – František Daneš

František Daneš uvádí ve svém článku o odstavci v první řadě to, že odstavec chápeme jako grafické členění textu, pomocí kterého lépe určíme a artikulujeme obsahovou stránku textu. Tvorba odstavce je jeden z textotvorných principů, který uplatňujeme na kompoziční úrovni. Stejně tak i další autoři a cizojazyčné učebnice uvádějí, že odstavec slouží především k rozlišení jedné hlavní myšlenky od ostatních hlavních myšlenek nebo témat textu. Podle Daneše lze uvažovat o několika rovinách strukturace odstavce: první z nich se týká sémantických vztahů, druhá izotopických vztahů, třetí vztahů tematických, čtvrtá se zabývá vztahy kompozičními a poslední rovina je rovina struktury performativní interakce. A všechny tyto roviny se vzájemně při tvorbě textu ovlivňují a doplňují.⁹³

Každý text nabízí několik alternativ řešení, jak ho lze rozčlenit na odstavce. František Daneš uvádí dohromady tři místa členění: a) neutrální, b) pozitivní, c) negativní. Na neutrálním místě je možné text do odstavce rozčlenit, či nerozčlenit. Pozitivní místo pak členění vysloveně vyžaduje a je obligatorní, a negativní místo je naopak takové, ve kterém text nemůže být v žádném případě na odstavce členěný. Stejný princip lze uplatnit i v segmentaci výpovědi na věty. Členění textu je ovlivněno faktory objektivními (např. různé druhy textů) i subjektivními (hraje roli osobnost autora). Dalším důležitým aspektem při tvorbě odstavce je také „rozměrový rytmus“, to znamená, že autor má tendenci tvořit všechny odstavce přibližně stejně dlouhé.⁹⁴

Podle Daneše se většina autorů shoduje na tom, že odstavec je určován sémantikou a je pro něj důležitá pragmatická jednotka. K problematice členění odstavce řadíme i jev tematické hierarchizace odstavce. Daneš ve svém článku uvádí 5 efektů, které čtenář očekává s novým odstavcem: „1) *global functional shift*, 2) *climax or turning-point*, 3) *new stage in sequence of events*, 4) *new focus or perspective*, 5) *emphasis of point*. Odstavec uvádí vždy nové téma a rozvíjí je.“⁹⁵ Daneš dále odkazuje na rozbor odstavce podle van Dijk, který rozlišuje odstavec podle makropropozic, které chápe jako sémantické entity. Takovéto makropropozice tvoří

⁹³ Daneš, František: “Odstavec jako centrální jednotka tematicko-kompoziční výstavby textu (na materiálu textů výkladových)”, In: Daneš František: Jazyk a text I. Výbor z lingvistického díla Františka Daneše – část 2, Praha, 1999, 381-390, s. 381-382.

⁹⁴ Tamtéž, s. 382.

⁹⁵ Tamtéž, s. 385.

tzv. epizodu, což je „*obsah dílčí sekvence propozic daného textu*“⁹⁶. Ne všechny makropropozice lze v celku definovat jako epizodu, pouze ty, které se vyznačují určitou důležitostí. Podle van Dijka, jak uvádí Daneš, je třeba také odlišovat rozdíl mezi termínem *téma* v textovém pojetí a *téma* v pojetí aktuálního členění větného. U takovéto problematiky je třeba analyzovat vztah mezi těmito dvěma rovinami, které dohromady konstruují makrotéma. Van Dijk a Daneš se shodují, že předchozí teorie je nedostačující pro organizaci odstavce a je třeba se dále zabírat zkoumáním vnitřní struktury epizod.⁹⁷

Daneš se v druhé části svého článku o odstavci věnuje typům tematické výstavby odstavce. Jeho teorie jsou založené především na ideích V. Mathesia. Daneš na úvod k této problematice uvádí, že „*odstavec, jakožto jednotka obsahová (a zároveň ovšem i výrazová a grafická) je vymezen nejen svými hranicemi (počátkem a koncem), nýbrž i svou vnitřní koherencí, soudržností, což je v našem přístupu, jeho vlastností základní.*“⁹⁸ V textu lze najít obecné téma, které odpovídá celému textu, lze ho nazvat i jako hypertéma textu. Tomuto hypertématu jsou podřazené obsahové oddíly daného textu. Dále má každý odstavec ještě své vlastní hypertéma, které je nadřazené tématům jednotlivých výpovědí. Daneš pomocí této struktury rozlišuje čtyři základní typy tematické výstavby odstavce⁹⁹:

1. *typ odstavce se stálým tématem* – používá se především tematická posloupnost s průběžným tématem
2. *typ odstavce, který rozvíjí své téma*
  - a. tematizace tématu odstavce za pomoci témat výpovědí – používají se derivovaná témata
  - b. téma odstavce se rozděluje na dvě podtémata, která se postupně rozebírají ve výpovědních tématech

U těchto prvních dvou typů se vyskytuje tematická koherence, kdy se zde objevuje paralelní řazení výpovědí a používají se hlavně v narativních a deskriptivních textech.

3. *typ odstavce rámcového* – téma odstavce má vlastnosti obsahového rámce, mohou být dynamické nebo statické
  - a. Odstavec s postupnou specifikací tématu – „*rémata jsou zde zapojována do tematického proudu, takže posouvání sdělení kupředu*“

---

⁹⁶ Tamtéž, s. 385.

⁹⁷ Tamtéž, s. 383-388.

⁹⁸ Tamtéž, s. 388.

⁹⁹ Tamtéž, s. 388.

*je neseno jednotlivými téma-réma nexy*¹⁰⁰. Uplatnění tohoto typu je hlavně ve výkladových textech a někdy i v narativních textech.

- b. Odstavec s výčtem složek tématu – nejčastěji se objevuje v textech výkladových či popisných.

4. *typ odstavce, ve kterém se téma vyvíjí a přechází v nové téma odstavce* – je typický pro úvodní odstavce či popularizační texty.¹⁰¹

---

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 390.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 388-392.

2.10 Knížka o slovosledu – Ludmila Uhlířová

Věty se v komunikaci vyznačují dvěma základními vlastnostmi, kterými jsou východisko a komunikační cíl. Východisko znamená, že mluvčí či autor výpovědi vychází z dané komunikační situace a jejích podmínek a okolností. Komunikační cíl je to, proč vůbec byla daná výpověď vytvořena. Komunikace mezi dvěma komunikáty (mluvčí a posluchač) se odehrává v určitém komunikačním čase a výrazně ji ovlivňují znalosti, které o sobě komunikáty mají, pokud se neznají, tak má vliv předpoklad, a především znalost o světě, tzv. „společný referenční horizont“.¹⁰²

Komunikační proces bývá velmi ovlivněn okolím komunikace, např. scénou či kulisami. Podle Uhlířové existují dva způsoby, jakými se může scéna při komunikaci vyvíjet. U prvního způsobu na scéně něco vzniká nebo zaniká, uvádí tyto příklady: „*Nastala zima. Napadl sníh. Přišel telegram. Rozezněly se zvony. Kvetou blatouchy. Skončily prázdniny. Byl proražen tunel pod Kavkazem. Peče se chleba.*“¹⁰³ U druhého způsobu se připisují různé vlastnosti a charakteristiky jevům, které už jsou na scéně přítomné, odpovídají tomu následující příklady: „*Listonoš přinesl telegram. Hosté už přijeli. Sníh napadl včera v noci. Tunel proražený pod Kavkazem spojuje místa vzdálená čtyřicet kilometrů. Zvony ohlásily poledne. Prázdniny končí posledním dnem měsíce srpna.*“¹⁰⁴ Kulisy mohou spojovat oba tyto způsoby jak uvádět nové jevy, tak přisuzovat vlastnosti jevům již vzniklým: „*Ráno přišel telegram. Na věži se rozezněly zvony. Na jaře kvetou blatouchy. Z mouky se peče chleba. Ráno přinesl listonoš telegram. Na sjezd přijely početné delegace.*“¹⁰⁵ Nejběžněji se setkáváme podle Uhlířové s tím, že jako první se uvádí objevení na scéně a až pak vlastnosti, charakteristiky a bližší specifikace. Asi nejznámější příklad odpovídající této teorii je: *Byl jednou jeden král, a ten měl tři syny.* V českém jazyce ovšem najdeme i věty, kde toto pravidlo neplatí, Ludmila Uhlířová vysvětluje tento jev na příkladech: *Státní hranici tvoří potok* (důraz na specifikaci) a *Potok tvoří státní hranici* (důraz na scénu).

Dále se Uhlířová zabývá možnostmi záměny pořadí vět v textu a sděluje, že

„při popisném stylovém postupu je pořadí vět méně vázané než například při výkladu nebo vyprávění, kdy jde o zachování příčinné nebo časové posloupnosti. V textu

¹⁰² Uhlířová, Ludmila: Knížka o slovosledu, Praha, 1987, s. 98-99.

¹⁰³ Tamtéž, s. 100.

¹⁰⁴ Tamtéž, 1987, s. 100.

¹⁰⁵ Tamtéž, 1987, s. 101.

*odborném lze očekávat pevnější sled vět než například v poezii, kde se počítá s tvůrčí úlohou čtenáře při dotváření smyslu textu.*¹⁰⁶

Ludmila Uhlířová ve stejné kapitole velice srozumitelně rozebírá aktuální členění větné a připomíná svým čtenářům, že tematická část může být mnohem delší než část rematická. Na úvod této kapitoly připomíná, co to vlastně téma je: „*prvky, které větu spínají s aktuálním, bezprostředně relevantním jazykovým kontextem a s okamžitou komunikační situací.*“¹⁰⁷ Jsou to tedy prvky, které nám mohou být známé z předešlého kontextu nebo ze zkušeností. V textu se vždy nachází několik témat, ale pouze jedno zahrnuje všechny ostatní, tzv. hypertéma, to ovšem v průběhu textu může pozbýt své centrální funkce. Hypertémata se ve většině případů objevují na počátku věty, po ztrátě centrálnosti se obvykle přesouvají doprostřed. Réma pak autorka označuje jako komunikační záměr mluvčího a intonační centrum. Réma ve většině případů stojí na konci věty, v takovém případě se jedná o bezpříznakovou pozici, v těch opačných jsou to pozice příznakové. Je nutné, aby každá větná výpověď obsahovala komunikační záměr, tudíž réma.¹⁰⁸

---

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 103.

¹⁰⁷ Tamtéž, 1987, s. 106.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 109-135.

3.1 Metodologie

V praktické části této diplomové práce budeme navazovat na část teoretickou. Základem výzkumu bude analyzovat použití determinantů v administrativně právních textech. Vzhledem k tomu, že zaměření na administrativně právní texty je velmi široký pojem, byl zvolen jako filtr pro tyto texty termín „vzdělávání“ v případě českých textů a „educación“ pro ty španělské. Na textech si ukážeme poměrné zastoupení určitých a neurčitých (či žádných) členů a jiných determinantů. První skupina textů, které budeme analyzovat, pochází ze serveru www.eur-lex.eu. Jedná se o server, který poskytuje bezplatný přístup k právu Evropské unie ve 24 úředních jazycích. Obsahem jsou texty Úředního věstníku Evropské unie, práva EU, přípravné akty, judikatura EU, mezinárodní dohody, dokumenty ESVO a další veřejné dokumenty. V této části jsme zvolili dva texty plnící podmínku patřit do skupiny administrativně právních textů a zároveň se jejich obsah řadí tematicky ke vzdělávání. Zvolené texty jsou k dispozici jak ve španělském, tak v českém jazyce. Jedná se ovšem původně o anglické texty a z toho důvodu uvažujeme o možné interferenci anglického jazyka v těchto překladech. Naším prvním krokem byla analýza španělské verze textů, kdy jsme si v celém textu označili 4 různé skupiny: určité členy, neurčité členy, žádné členy a ostatní determinanty. Následně jsme sečetli celkový počet výskytů těchto prvků v jednotlivých skupinách. Protože používáme malé množství textů, tak byla pro tento výzkum zvolena kvalitativní analýza. V každém z daných textů jsme našli nejčastější druh výskytu z každé skupiny a ten jsme následně kvalitativně porovnali s teoretickou částí této diplomové práce a také s českým překladem. Pokud se našla nějaká nesrovnalost mezi španělskou a českou verzí, porovnávali jsme tyto texty i vůči anglickému originálu. Problematika překladu v této oblasti je zajímavá, neboť kategorie determinace jako taková se v českém jazyce vyjadřuje pomocí slovosledu či morfologickými prostředky jako jsou deiktické či anaforické prvky. Vzhledem k možné interferenci z anglického jazyka v obou překladech těchto textů jsme pro srovnání použili i jeden španělský text vydaný v *Boletín Oficial del Estado*, na kterém si stejnou analýzou jako u textů z Eur-lex ukážeme použití a poměrné zastoupení jednotlivých determinantů. Podobnou analýzu jsme udělali i na jednom českém textu, který vyšel pod záštitou *Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy*.

3.1.1 Text č. 1: Nařízení Komise (EU) č. 912/2013 - Eur-lex

První, čeho si jednoznačně všimneme po přečtení administrativně právního textu, je poměrné zastoupení určitých a neurčitých členů. V tomto nařízení můžeme v textu (bez příloh) najít celkem 202x zastoupen určitý člen, 4x neurčitý a 130x nebyl použit žádný člen. Vidíme tedy, že poměrné zastoupení těchto tří složek v textu č. 1 je 50,5 : 1 : 37,5.

3.1.2 Text č. 2: Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020 – Eur-lex

Tento text je vzhledem ke své povaze mnohem méně formální než text číslo 1. Míra formálnosti se odráží i ve výskytu členů a jiných determinačních prvků. Určitý člen se v tomto textu vyskytl celkem 584x, neurčitý 65x, bez členu 355x a zde se nám tentokrát objevují i 78x jiné determinační prvky. Poměr výskytu je 9 : 1 : 5,5 : 1,2. V porovnání s prvním textem není tolik znatelný rozdíl mezi výskytem určitého a neuřitého členu jako v tomto případě. Ale na druhou stranu jak v první textu, tak v tomto je nejméně zastoupen neurčitý člen a nejvíce člen určitý.

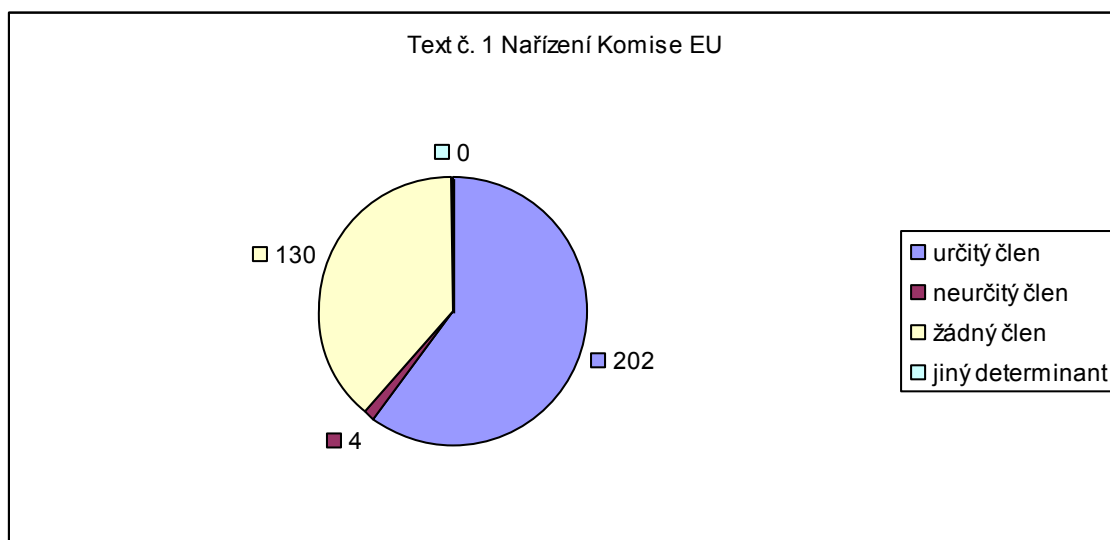
3.1.3 Text č. 3 z Boletín Oficial del Estado

Vzhledem k tomu, že vybrané texty ze serveru Eur-lex nejsou španělské originály, vybrali jsme jeden originální španělský administrativně právní text, který byl vydán v Boletín Oficial del Estado. I na tento text jsme použili filtr v podobě hesla „educación“ a výsledkem nám je Zákon 27/2005 z 30. listopadu o podpoře vzdělávání a mírové kultury. U tohoto textu jsme postupovali s analýzou stejným způsobem jako u dvou předchozích textů ze serveru o právu Evropské unie. V textu jsme označili všechny určité členy, neurčité členy, místa, kde byly členy vynechány, a ostatní determinanty. Celkový součet jednotlivých výskytů je následující: v textu se 183x objevuje určitý člen, 11x člen neurčitý, 130x byl člen vynechán a 26x se vyskytuje jiný determinant než člen. Finální poměr výskytů v tomto textu je tedy 16,6 : 1 : 11,8 : 2,4. Tento poměr můžeme porovnat s oběma předchozími texty. U prvního textu se jednalo o poměr 50,5 : 1 : 37,5 : 0 a u druhého textu byl poměr 9 : 1 : 5,5 : 1,2. Z těchto výsledků lze vypočítat, že poměrné zastoupení jednotlivých skupin si přibližně odpovídá. Když nebereme v potaz, že v prvním textu se vůbec nevyskytují jiné determinační prvky, tak nejméně zastoupené jsou ve všech textech neurčité členy. Dále se trochu častěji objevují jiné determinační prvky, následně podstatně více nominální

syntagmata bez členů a nejvíce, v některých případech i dvakrát tolik, jsou zastoupené členy určité.

Pro lepší a snadnější možnost porovnání přidáváme graf zastoupení členů a determinantů ke každému z textů:

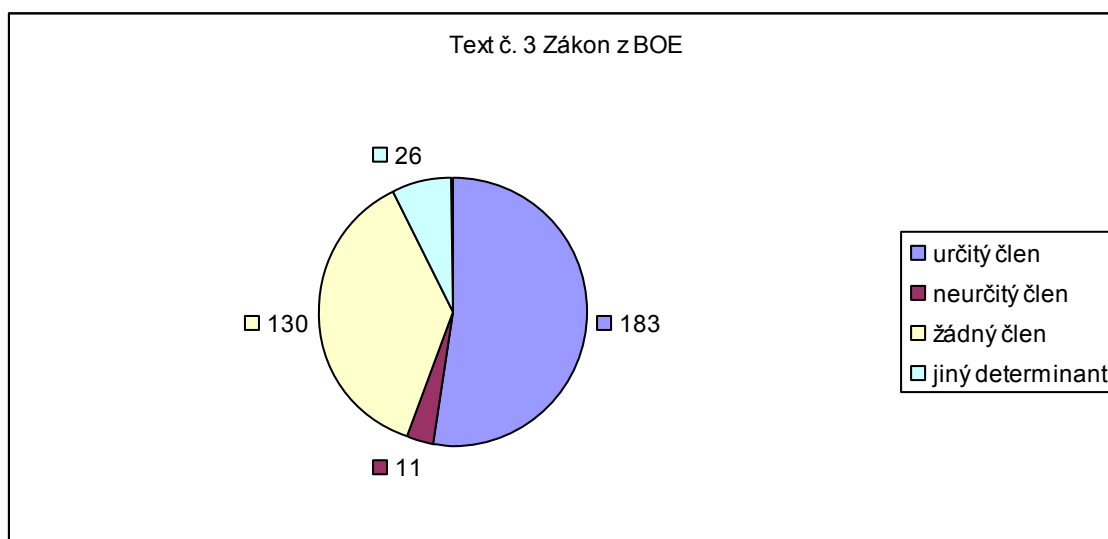
Graf č. 1

Graf č. 2

Graf č. 3

3.2 Realizace výzkumné části

Abychom si tyto výskyty odůvodnili, ukážeme si nejtypičtější příklady použití, které se v textech objevují:

3.2.1 Určitý člen

V této práci jsme se zaměřili v teoretické části spíše na neurčitý člen, proto nebudeme jednotlivé jevy použití určitého členu rozebírat do detailu, pouze nastíníme o jakou problematiku se jedná.

3.2.1.1 Názvy institucí, smluv, nařízení apod.

Velmi častý výskyt určitého členu v administrativně právních textech je zapříčiněn frekventovaným výskytem názvů institucí, smluv, nařízení, apod. V takovýchto případech se používá určitý člen, neboť je zapotřebí vyjádřit jedinečnost dané instituce či dokumentu, a za pomoci určitého členu ho tak individualizovat. Nominální fráze má zde konkrétní vyjádření, a tak sem patří určitý člen, jakožto tzv. silný determinant (více viz. kapitola *Člen – definice, třídy a základní vlastnosti*).

3.2.1.1.1 Texty z Eur- Lex

a) *„LA COMISIÓN EUROPEA*

Visto el Tratado de Funcionamiento de la Unión Europea,

Visto el Reglamento (CE) no 452/2008 del Parlamento Europeo y del Consejo (...)“ – text č. 1

„EVROPSKÁ KOMISE

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 452/2008 (...)“¹⁰⁹ - text č. 1

b) *„(...) así como el acuerdo más reciente entre el Instituto de Estadísticas de la Unesco (IEU), la Organización de Cooperación y Desarrollo Económicos (OCDE) y la Comisión (Eurostat) acerca de los conceptos (...)“ - text č. 1*

„(...) nejnovější dohodu mezi Statistickým úřadem při Unesco (UIS), Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a Komisí (Eurostat) ohledně konceptů (...)“¹¹⁰ - text č. 1

c) *„El Parlamento Europeo,*

Vistos los artículos 165 y 166 del Tratado de Funcionamiento de la Unión Europea (TFUE),

Vista la Carta de los Derechos Fundamentales de la Unión Europea y, en particular, su artículo 14,

Vista la Comunicación de la Comisión, de 23 de noviembre de 2011, titulada "Estudio Prospectivo Anual sobre el Crecimiento 2012" (COM(2011)0815), (...)“

„Evropský parlament,

---

¹⁰⁹ Nařízení Komise (EU) č. 912/2013, Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?mode=dbl&lang=en&lng1=en.cs&lng2=bg.cs.da.de.el.en.es.et.fi.fr.hr.hu.it.lt.lv.mt.nl.pl.pt.ro.sk.sl.sv.&val=737698:cs> ,citováno 11.1.2014.

¹¹⁰ Tamtéž, citováno 11.1.2014.

s ohledem na články 165 a 166 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU),
s ohledem na Listinu základních práv Evropské unie, zejména na její článek
14,

s ohledem na sdělení Komise ze dne 23. listopadu 2011 nazvané "Roční
analýza růstu na rok 2012" (COM(2011)0815), (...)“¹¹¹ – text č. 2

d) „*Vistas las Conclusiones del Consejo, de 12 de mayo de 2009, sobre un
marco estratégico para la cooperación europea en el ámbito de la
educación y la formación ("ET 2020")* [2],

*Vista la Recomendación del Consejo, de 28 de junio de 2011, titulada
"Juventud en Movimiento — Promover la movilidad en la formación de los
jóvenes"* [3], “- text č. 2

„s ohledem na závěry Rady ze dne 12. května 2009 o strategickém rámci
evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020) [2],
s ohledem na doporučení Rady ze dne 28. června 2011 nazvané "Mládež v
pohybu – podpora mobility mladých lidí ve vzdělávání" [3]“,¹¹² - text č. 2

Vzhledem k tomu, že se jedná o oficiální názvy institucí nebo listin, nenalezneme
v české verzi žádné prvky determinace, nýbrž byla pouze použita pravidla psaní velkých
a malých písmen pro oficiální názvy.

3.2.1.1.2 Originální španělský zákon z Boletín Oficial del Estado

Použití určitých členů v oficiálních názvech institucí, dokumentů, atd. je
potvrzeno i v rámci španělského textu z BOE:

„*Que las Cortes Generales han aprobado (...); Estas siete inseguridades
fueron puestas de manifiesto por el Programa de Naciones Unidas para el
Desarrollo (PNUD) en 1998 (...); En el marco de la Década Internacional
para la Cultura de Paz (...); España resolverá sus controversias*

---

¹¹¹ Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?mode=dbl&lang=cs&lng1=cs,es&lng2=bg,cs,da,de,el,en,es,et,fi,fr,hu,it,lt,lv,mt, nl,pl,pt,ro,sk,sl,sv,&val=743863:cs>, citováno 13. 3. 2014.

¹¹² Tamtéž, citováno 13.3.2014

*internacionales de conformidad con la Carta de Naciones Unidas (...); El Gobierno promoverá la paz a través de iniciativas de solidaridad (...)*¹¹³; a další – text z BOE

3.2.1.2 Anafora

Dalším z velmi častých výskytů je anafora, která odkazuje na něco v textu již zmíněné a zároveň se může jednat o bližší specifikaci. V teoretické části v kapitole *Anafora a první zmínka* vysvětlujeme, že neurčitý člen nemá přímo anaforický vztah s antecedentem, neboť tento druh asociace, který předpokládá vztah mezi nominálními výrazy, potvrzuje, že referent je identifikovatelný posluchačem vzhledem k tomu, že už byl zmíněn. Ze stejného důvodu se nepoužívá neurčitý člen, který označuje jednotku z tříd, jelikož ty jsou vždy posluchačem rozeznatelné (viz. strana 34)

3.2.1.2.1 Texty z Eur-Lex

a) *„(...) relativo a la producción y al desarrollo de estadísticas sobre educación y aprendizaje permanente, en lo que se refiere a las estadísticas relativas a los sistemas de educación y formación (...)*“ – text č. 1

*„(...) o vypracovávání a rozvoji statistik o vzdělávání a celoživotním učení, pokud jde o statistiky o systémech vzdělávání a odborné přípravy (...)*¹¹⁴ – text č. 1

b) *„El Reglamento (CE) no 452/2008 establece un marco común para la producción sistemática de estadísticas europeas en el campo de la educación y el aprendizaje permanente en tres ámbitos específicos, producción que ha de llevarse a cabo mediante acciones estadísticas. (2) Es necesario adoptar medidas a fin de realizar las acciones estadísticas individuales (...)*“ – text č. 1

---

¹¹³ Ley 27/2005 de 30 de noviembre, de fomento de la educación y la cultura de la paz, dostupné z: <http://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2005-19785>, citováno 12.4.2014.

¹¹⁴ Nařízení Komise (EU) č. 912/2013, citováno 11.1.2014.

„Nařízení (ES) č. 452/2008 stanoví společný rámec pro systematické vypracovávání evropských statistik v oblasti vzdělávání a celoživotního učení ve třech specifických oblastech, které se provádí prostřednictvím **statistických opatření**. (2) Je nezbytné přijmout opatření k provedení **jednotlivých statistických opatření** pro vypracovávání (...)“¹¹⁵ – text č. 1

c) „C. Considerando que las políticas de educación y formación han de brindar **oportunidades de aprendizaje** permanente a todos, independientemente de su edad, discapacidad, género, raza u origen étnico, religión o creencias, orientación sexual, antecedentes lingüísticos y socioculturales;

D. Considerando **que las oportunidades de aprendizaje** para personas de diferentes grupos siguen siendo limitadas y están mal adaptadas; considerando asimismo que tanto las poblaciones autóctonas como los grupos lingüísticos y culturales minoritarios deberían recibir la educación en su lengua materna;“ – text č. 2

„C. vzhledem k tomu, že politiky v oblasti vzdělávání a odborné přípravy musí nabízet **příležitosti k celoživotnímu učení** pro všechny bez ohledu na věk, zdravotní postižení, rasu nebo etnický původ, náboženské vyznání nebo přesvědčení, sexuální orientaci, jazykové prostředí či socioekonomický původ;

D. vzhledem k tomu, že osoby z různých skupin mají stále omezené **příležitosti k učení**, nedostatečně přizpůsobené jejich potřebám; vzhledem k tomu, že původní obyvatelé, stejně jako příslušníci jazykových a kulturních menšin by měli mít možnost vzdělávat se ve svém mateřském jazyce;“¹¹⁶ - text č. 2

Můžeme si povšimnout, že v českém jazyce nebyl použit žádný specifický překladatelský prostředek pro tento jev. Jak ve španělské, tak v české verzi se vyznačená slova změnila na témata sdělení.

---

¹¹⁵ Tamtéž, citováno 11.1.2014.

¹¹⁶ Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, citováno 13.3. 2014.

3.2.1.2 Originální španělský zákon z Boletín Oficial del Estado

Anafora je v textu z Boletín Oficial del Estado zastupována poměrně často a v trochu jiných formách, než je tomu u překladů z Eur-lexu, typické je zde například použití určitých členů v anaforické funkci ve vedlejších větách, kde je člen součástí vztažného zájmena.

*„Ha sido **un siglo en el que se han producido avances** inimaginables (...); Desde **los avances tecnológicos** que nos podrían hacer superar muchas enfermedades (...); Se trata, en definitiva, **de un siglo, en el que ha prevalecido de forma notable una cultura de la violencia** (...); España resolverá sus controversias internacionales de conformidad con la Carta de Naciones Unidas y los demás instrumentos internacionales – **de los que es parte**, (...); La presente ley entrará en vigor el día siguiente **al de su publicación** (...)¹¹⁷*

3.2.1.3 Výčet více elementů stejného charakteru

Dále se setkáváme s použitím určitého členu pro výčet více elementů stejného charakteru. Jak je uvedeno v publikaci Moderní gramatika španělštiny, „*ve výčtu se užití členu liší podle toho, zda jednotlivé členy tvoří jeden celek – pak se člen použije pouze před prvním z nich, nebo zda jde o významově samostatné jednotky.*“¹¹⁸

3.2.1.3.1 Texty z Eur-Lex

a) *„(...) así como el acuerdo más reciente entre el Instituto de Estadísticas de la Unesco (IEU), la Organización de Cooperación y Desarrollo Económicos (OCDE) y la Comisión (Eurostat) acerca **de los conceptos, las definiciones, el tratamiento de datos, la periodicidad y los plazos para la transmisión de los resultados.**“ – text č. 1*

¹¹⁷ Ley 27/2005 de 30 de noviembre, de fomento de la educación y la cultura de la paz, citováno 12.4.2014.

¹¹⁸ Báez San José, Valerio; Dubský, Josef; Králová, Jana: Moderní gramatika španělštiny, Plzeň, 1999., s, 29.

„(...) i nejnovější dohodu mezi Statistickým úřadem při Unesco (UIS), Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a Komisí (Eurostat) ohledně **konceptů, definic, zpracování údajů, periodicity a lhůt pro předávání výsledků.**“¹¹⁹ – text č. 1

b) „Vista su Resolución, de 18 de diciembre de 2008, sobre el aprendizaje permanente para fomentar **el conocimiento, la creatividad y la innovación – Ejecución del programa de trabajo «Educación y Formación 2010» (7)**“, - text č. 2

„s ohledem na své usnesení ze dne 18. prosince 2008 o celoživotním učení jako základu **znalostí, tvořivosti a inovací** – provádění pracovního programu „Vzdělávání a odborná příprava 2010“ (7)“¹²⁰ - text č. 2

c) „(...)determinados indicadores incluso son inquietantes; considerando la necesidad de reforzar la importancia de **la educación de los adultos y del aprendizaje informal, junto con la educación de los adultos y la formación informal;**“ –text č. 2

„(...)a že některé ukazatele dokonce budí znepokojení; vzhledem k tomu, že kromě obecného **vzdělávání a odborné přípravy je zapotřebí zdůraznit rovněž význam formálního i neformálního vzdělávání dospělých;**“¹²¹ – text č. 2

Použití určitých členů u výčtů ve španělštině se nijak zvlášť neodrazí na české verzi překladu.

3.2.1.3.2 Originální španělský zákon z Boletín Oficial del Estado

V textu *Ley 27/2005, de 30 de noviembre, de fomento de la educación y la cultura de la paz* se tento jev objevuje pouze jedenkrát, tím bychom však neměli rozumět, že je takovýto jev netypický pro originální španělské administrativně právní texty. Tak nízký výskyt bude pravděpodobně jen náhodný a daný pouze pro tento text:

¹¹⁹ Nařízení Komise (EU) č. 912/2013, citováno 11.1.2014.

¹²⁰ Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, citováno 25.3.2014.

¹²¹ Tamtéž, citováno 25.3.2014.

„España resolverá sus controversias internacionales de conformidad con la Carta de Naciones Unidas y los demás instrumentos internacionales – de los que es parte, colaborando en el fortalecimiento de la Paz y la Seguridad Internacional, la Cooperación y los Derechos Humanos.“¹²²

3.2.1.4 Komodifikace

V tomto textu najdeme použitý určitý člen i ve funkci komodifikace.

3.2.1.4.1 Texty z Eur-Lex

a) *„Los Estados miembros facilitarán a la Comisión (Eurostat) información sobre los métodos y la calidad de los datos procedentes de las fuentes utilizadas distintas de las encuestas muestrales y de **las fuentes de datos administrativas a que se refiere el apartado 3.**“ – text č. 1*

*„Členské státy poskytují Komisi (Eurostatu) informace o metodice a kvalitě údajů pocházejících z jiných zdrojů než výběrových šetření a **administrativních zdrojů údajů uvedených** v odstavci 3.“¹²³ – text č. 1*

U tohoto příkladu je především zajímavé všimnout si způsobu překladu. Zatímco ve španělštině je vytvořena nová vedlejší přívlastková věta (větší explicita), tak v češtině je tento jev nahrazen jen větným členem – přívlastkem.

b) *„Considerando que las autoridades europeas, nacionales, regionales y locales han de cooperar a fin de abordar con éxito **los retos a los que se enfrenta Europa en estos momentos**“ – text č.2*

*„vzhledem k tomu, že evropské, vnitrostátní, regionální a místní orgány musí spolupracovat, aby se dokázaly úspěšně vypořádat s **výzvami, jimž Evropa v současnosti čelí;**“¹²⁴ – text č. 2*

---

¹²² Ley 27/2005 de 30 de noviembre, de fomento de la educación y la cultura de la paz, citováno 12.4.2014.

¹²³ Nařízení Komise (EU) č. 912/2013, citováno 12.1.2014.

3.2.1.4.2 Originální španělský zákon z Boletín Oficial del Estado

V textu z BOE najdeme komodifikaci v takovýchto případech:

„Ha sido un siglo en el que se han producido avances inimaginables (...); Se trata, en definitiva, de un siglo, en el que ha prevalecido de forma notable una cultura de la violencia (...); España resolverá sus controversias internacionales de conformidad con la Carta de Naciones Unidas y los demás instrumentos internacionales – de los que es parte, (...)“¹²⁵

3.2.1.5 Textová deixe

Použití určitého členu pro vyjádření textové deixe. Určitý člen v tomto případě odkazuje na samotný text nebo část textu, např. kapitolu nebo stranu.

3.2.1.5.1 Texty z Eur-Lex

a) *„El presente Reglamento entrará en vigor el vigésimo día siguiente al de su publicación en el Diario Oficial de la Unión Europea. El presente Reglamento será obligatorio en todos sus elementos y directamente aplicable en cada Estado miembro.“ – text č. 1*

„Toto nařízení vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v Úředním věstníku Evropské unie. Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.“¹²⁶ - text č. 1

Na tomto příkladu si lze ukázat, že pro vyjádření jedinečnosti se ve španělštině použije určitý člen, který v takovém případě překládáme do českého jazyka deiktickou funkcí. Dále můžeme upozornit na sekvenci *„en todos sus elementos“*, která je v české verzi uvedena jako *„v celém rozsahu“*, ačkoliv by se očekávalo, že překlad bude vypadat následovně: *„v celém svém rozsahu“*. Proto je třeba se podívat do anglického originálu

---

¹²⁴ Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, citováno 25.3.2014.

¹²⁵ Ley 27/2005 de 30 de noviembre, de fomento de la educación y la cultura de la paz citováno 12.4.2014.

¹²⁶ Nařízení Komise (EU) č. 912/2013, citováno 12.1.2014.

tohoto textu, kde je tato výpověď uvedena jako „*This Regulation shall be binding in its entirety and directly applicable in all Member States.*“ Z toho nám vyplývá, že zde došlo k odchylce a „nepřesnosti“ v české verzi překladu.

b) „*Encarga a su Presidente que transmite la presente Resolución al Consejo y a la Comisión, así como a los Gobiernos y los Parlamentos de los Estados miembros.*“ – text č. 2

„*pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi a vládám a parlamentům členských států.*“¹²⁷ – text č. 2

3.2.1.5.2 Originální španělský zákon z Boletín Oficial del Estado

Použití textové deixy je pro administrativně právní texty velice charakteristické, a tak nalezneme tento jev poměrně často zastoupený i v originálním španělském zákoně:

„*A todos los que la presente vieren y entendieren; (...) y Yo vengo en sancionar la siguiente ley; El Gobierno creará los mecanismos (...) para el adecuado cumplimiento de las disposiciones contenidas en la presente Ley; La presente Ley entrará en vigor (...); Mando a todos los españoles, particulares y autoridades, que guarden y hagan guardar esta ley.*“¹²⁸

V této části bychom rádi upozornili, že pro účely textové deixy bylo použito v posledním příkladu přímo deiktické zájmeno. Tento jev se ani jednou nevyskytl ve španělských překladech ze serveru Eur-lex.

3.2.2 Neurčitý člen

Neurčitý člen je v textu č. 1 – *Narižení Komise (EU) č. 912/2013* (bez příloh) zastoupen pouze 4x, jak už bylo zmíněno, což můžeme přičítat hlavně tomu, že v textu se nejčastěji objevují konkrétní názvy a pojmenování, jedinečnost či výčet. U textu č. 2

¹²⁷ Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, citováno 25.3.2014.

¹²⁸ Ley 27/2005 de 30 de noviembre, de fomento de la educación y la cultura de la paz, citováno 12.4.2014.

– *Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020* se neurčitý člen vyskytuje celkem v 65 případech. Na tomto poměru 4:65 lze vidět rozlišnou povahu textů, kdy v prvním případě jde o nařízení a v druhém o usnesení. Vzhledem k tak nízkému počtu použití neurčitého členu v prvním textu si ukážeme všechny tyto příklady. Z druhého vybereme ty, které se objevují nejčastěji.

3.2.2.1 Existenciální čtení

U prvního textu se všechny neurčité členy vyskytují v kontextu existenciálního čtení. Výskyt neurčitého členu v těchto příkladech je zapříčiněn nejistotou existence daného referentu. Pro snadnější nástin tohoto jevu si uveďme příklad z obecné španělštiny: *Buscamos a una secretaria que hable chino*. Mluvčí ani příjemce této informace ve chvíli interpretace výpovědi nevědí, zdali existuje nějaká sekretářka, která by mluvila čínsky. Z toho důvodu byl použit neurčitý člen. Nejistota tohoto sdělení je podpořena i použitím slovesných časů, v uvedených příkladech (z textu č. 1) se jedná o zápor, budoucí čas a subjuntiv. Leonardo Gómez Torrego tuto vlastnost nazývá jako tzv. nespecifickou hodnotu (viz. kapitola *Gramática didáctica del español* – Leonardo Gómez Torrego).

3.2.2.1.1 Texty z Eur-Lex

a) „*El Reglamento (CE) no 452/2008 establece un marco común para la producción sistemática de estadísticas europeas en el campo de la educación y el aprendizaje permanente en tres ámbitos específicos (...)*“ – text č. 1

„*Nariadení (ES) č. 452/2008 stanoví **společný rámec** pro systematické vypracovávání evropských statistik v oblasti vzdělávání a celoživotního učení ve třech specifických oblastech (...)*“¹²⁹ – text č. 1

---

¹²⁹ Nařízení Komise (EU) č. 912/2013, citováno 12.1.2014.

b) „Los Estados miembros transmitirán cada año a la Comisión (Eurostat) **un informe estándar** de calidad con arreglo a los requisitos establecidos en el anexo II.“ (...)“ – text č. 1

„Členské státy Komisi (Eurostatu) předají každoročně **standardní zprávu** o kvalitě v souladu s požadavky stanovenými v příloze II.“ (...)“ – text č. 1

c) „La primera transmisión de datos sobre graduados (excepto los datos sobre graduados que se hayan acogido a **una estancia** de "movilidad de créditos" a lo largo del ciclo de estudios) se efectuará (...)“ – text č. 1

„První údaje o absolventech (vyjma údajů o absolventech, kteří během studijního cyklu využili **studijního pobytu** "za účelem získání kreditů") se předají (...)“¹³⁰ – text č. 1

d) „La primera transmisión de datos sobre graduados que se hayan acogido a **una estancia** de "movilidad de créditos" a lo largo del ciclo de estudios se presentará (...)“ – text č. 1

„První údaje o absolventech, kteří během studijního cyklu využili **studijního pobytu** "za účelem získání kreditů" se předají (...)“¹³¹ – text č. 1

V tomto případě se v české verzi použití neurčitého členu nijak neodrazí. Jedná se tudíž o nejasnou interpretaci, která může být buď povahy indefinitní, nebo nedefinované, což lze pozorovat i ve vzorcích z dalšího textu Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, kde je ve velké míře zastoupen.¹³²

e) „Vista la Comunicación de la Comisión, de 3 de marzo de 2010, sobre «Europa 2020: Una estrategia para **un crecimiento inteligente, sostenible e integrador**» (COM(2010)2020),“ – text č. 2

---

¹³⁰ Tamtéž, citováno 12.1.2014.

¹³¹ Tamtéž, citováno 12.1.2014.

¹³² Lyons, John, Semántica, Editorial Teide, Barcelona, 1989, str. 179.

„s ohledem na sdělení Komise ze dne 3. března 2010 nazvané „Evropa 2020 – Strategie pro **inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění**“ (COM(2010)2020),“¹³³ – text č. 2

Na příkladu e) si můžeme opět ukázat zvláštnost překladu, kdy ve španělské verzi jsou použita pouze přídavná jména, v české pak došlo v případě jednoho z nich k překladu za pomoci podstatného jména. V anglickém originále se taktéž, stejně jako ve španělské verzi, objevují jen přídavná jména: „*having regard to Commission Communication of 3 March 2010 on ‘Europe 2020: A strategy for **smart, sustainable and inclusive growth**’* (COM(2010)2020),“ naopak tato sekvence není v anglickém jazyce spojena s neurčitým členem. V české verzi proto mohlo jako takové přídavné jméno být použité například slovo integrující, sjednocující či spojující.

f) „*Vistas las Conclusiones del Consejo, de 12 de mayo de 2009, sobre un marco estratégico para la cooperación europea en el ámbito de la educación y la formación («ET 2020»)* (2)“ – text č. 2

„s ohledem na závěry Rady ze dne 12. května 2009 o **strategickém rámci evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020)** (2),“¹³⁴ – text č. 2

3.2.2.1.2 Originální španělský zákon z Boletín Oficial del Estado

V tomto textu jsme nezaznamenali žádné použití neurčitého členu ve smyslu existenciálního čtení.

3.2.2.2 Před podstatným jménem ve funkci kvalitativního přívlastku

V následujících příkladech se jedná o použití neurčitého členu, který stojí před nominálním syntagmatem, které obsahuje kvalitativní přívlastek podstatného jména. Tato schopnost kvalitativní zmínky slučitelné s tím, že člen je forma vymezení, tvoří jednu ze základních charakteristik neurčitého členu, a tím mu dává velkou expresivní schopnost. Více o tomto použití uvádíme v kapitole *Emfatické a evaluativní použití neurčitého členu*.

¹³³ Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, citováno 25.3.2014.

¹³⁴ Tamtéž, citováno 27.3. 2014

3.2.2.2.1 Originální španělský zákon z *Boletín Oficial del Estado*

Takovéto použití členu jsme našli výhradně jen v originálním textu k zákonu z BOE (text č. 3).

*„El siglo XX ha sido **un siglo** de profundas contradicciones. Ha sido **un siglo** en el que se han producido avances inimaginables; Se trata, en definitiva, **de un siglo** en el que ha prevalecido de forma notable **una cultura de violencia (...); (...)** de acuerdo con los valores propios de **una cultura de paz; (...)** pretende ser **un punto de partida (...)**.”¹³⁵ - text č. 3*

U tohoto příkladu by se mohlo jednat i o funkci predikativní, současně to ovšem nevylučuje stávající vymezení.

3.2.2.3 Vyjádření neurčitosti

Použití neurčitého členu ve smyslu neurčitosti, kde by možný český překlad odpovídal např: nějaký, jakýkoliv, atd. V kapitole *Člen – definice, třídy a základní vlastnosti* se bavíme o klíčových znacích neurčitého členu. Jedním z těchto znaků je znak první zmínky a uvádění nových skutečností. V těchto příkladech se jedná o princip nespecifičnosti, kdy je obtížné neurčitý člen nezaměnit s jinými neurčitými determinanty. Hlavní rozdíl je především v tom, že neurčitý člen je oproti jiným neurčitým determinantům spojen s konceptem počitatelnosti. Tuto problematiku rozebíráme i v kapitole *Význam un* podle Leonettiho, kde se uvádí, že *un* označuje jednotky neznámé pro příjemce, buď protože nebyly zmíněné v předchozím kontextu, nebo protože nemohou být lokalizovány nebo identifikovány v situaci promluvy. Leonetti dále uvádí, že indefinita většinou stojí na syntaktických pozicích rématického typu, které nesou novou nebo jádrovou informaci. (viz strana 54)

---

¹³⁵ Ley 27/2005 de 30 de noviembre, de fomento de la educación y la cultura de la paz, citováno 14.4.2014.

Texty z Eur-Lex

a) „(...)de modo que puedan conseguir las competencias y experiencia necesarias para acceder a un empleo, así como para facilitar la reintegración de algunos de ellos en el sistema educativo;“ - text č. 2

„(...)umožňující získat dovednosti a zkušenosti nezbytné k pracovnímu začlenění a usnadnily návrat některých z nich do vzdělávacího procesu;“¹³⁶ - text č. 2

Na tomto příkladu si opět lze všimnout jiného způsobu vyjádření stejné skutečnosti ve dvou jazycích. V prvním případě za pomoci slovesa a podstatného jména a ve druhém za pomoci přídavného a podstatného jména. Jedná se nejen o slovnědruhovou diferenciaci, nýbrž i o větněčlenskou. Pro srovnání, odchylku od originálu ukážeme na anglické verzi: „(...) so that they can gain the skills and experience they need to enter employment(...),“

b) „(...)recomienda que, junto con el informe de situación, se publique **una guía** sobre cada Estado miembro que contenga recomendaciones(...)“ – text č. 2

„(...)a navrhuje, aby byl zároveň se zprávou o pokroku a při dodržení zásady subsidiarity zveřejněn **praktický průvodce** o každém členském státě, který bude obsahovat doporučení(...)“¹³⁷ – text č. 2

Na úryvku b) je velice zajímavé sledovat překlad. Opět si vezmeme pro analýzu na pomoc anglickou verzi, kde se uvádí: „recommends that the progress report be accompanied by **a handbook** for each individual Member State containing recommendations“. Zde tedy vidíme, že čeští překladatelé přidali do textu slovo „**praktický**“, které se neobjevuje

---

¹³⁶ Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, citováno 27.3.2014

¹³⁷ Tamtéž, citováno 27.3.2014

ani v originálu, ani ve španělské verzi. Domníváme se, že tento přívlastek byl použit, aby nedošlo k záměně se slovem (*turistický*) *průvodce*, což by v tomto případě stejně nebylo možné vzhledem ke kontextu, v jakém je slovo uváděno.

3.2.2.3.1 Originální španělský zákon z *Boletín Oficial del Estado*

V textu č. 3 (BOE) se tento jev objevuje v následující podobě:

„Promover un incremento del conocimiento público (...); (...) que juega la educación como motor de evolución de una sociedad, (...)“¹³⁸ – text č. 3

3.2.2.4 Přibližnost ve spojení s číslovkami

V části *Obměna un/uno. Neurčité členy a neurčitá zájmena* uvádíme podle autorů *Nueva Gramática de la lengua española*, že pokud nepřízvučný člen předchází číslovce, jedná se o vyjádření přibližného množství. Stejnou problematiku zmiňujeme podle Alarcose Lloracha v kapitole *Uno a jeho obměny*, podle Gómeze Torrega v sekci *Indefinita un, una a jejich varianty*. Tento jev se objevuje v textu č. 2.

a) *„el sector creativo contribuye de modo relevante y creciente a la economía, con un 4,5 % del PIB de la UE y 8,5 millones de puestos de trabajo;“- text č. 2*

„tvořivá odvětví přispívají do hospodářství značnou měrou, která stále narůstá a představuje 4,5 % HDP Evropské unie a 8,5 milionů pracovních míst;“¹³⁹- text č. 2

V českém jazyce se v tato část vůbec neuchyluje k vyjádření přibližnosti, proto opět musíme odkázat na anglický originál: *„the creative sector makes a significant and increasing contribution to the economy, amounting to 4,5 % of EU GDP and 8,5 million jobs;* kde se také přibližnost neobjevuje. V tomto případě by se tudíž nejspíš jednalo o pochybení ze strany španělských překladatelů.

¹³⁸ Ley 27/2005 de 30 de noviembre, de fomento de la educación y la cultura de la paz, citováno 14.4.2014.

¹³⁹ Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, citováno 27.3.2014

3.2.2.5 Unos

V textu č. 2 se pouze jedenkrát objevuje neurčitý člen ve tvaru plurálu *unos*, zde se bude jednat opět o případ existenciálního čtení, které vysvětlujeme u prvních příkladů sekce neurčitý člen v této výzkumné části. Také z toho důvodu se ani v češtině, ani v anglickém originálu neobjevuje žádný determinační prvek. Tento jev se nevyskytuje ani v textu č. 1, ani v textu č. 3.

a) „(...) *considera asimismo que el éxito de la educación a todos los niveles depende de unos profesores bien formados, y de su formación profesional permanente, (...)*“ – text č. 2

„(...) *domniva se rovněž, že úspěšné vzdělávání je na všech stupních závislé na dobře vyškolených učitelích a na jejich průběžné profesní přípravě (...)*“¹⁴⁰ – text č. 2

3.2.3 Bez členu

To, že se nominální syntagmata v těchto dvou textech objevují bez členu, je druhý nejčastější druh výskytu použití, v tomto případě spíše nepoužití determinantu hned po určitém členu. V této diplomové práci jsme se v žádné z kapitol nevěnovali blíže tomu, proč se členy v některých použitích vynechávají. Pokusíme se proto jen stručně nastínit, proč v daných jevech, které jsou nejčastěji v textech zastoupeny, nebyl použit žádný člen.

3.2.3.1 Koheze slovesa a komplementu

Dochází k vynechání členu v konstrukcích, kde slovesa tvoří blízkou kohezi se svým komplementem, čímž vytvářejí idiomatickou jednotku (viz. *kapitola Člen – definice, třídy a základní vlastnosti*).

3.2.3.1.1 Texty z Eur-Lex

a) „*REGLAMENTO (UE) No 912/2013 DE LA COMISIÓN*“

---

¹⁴⁰ Tamtéž, citováno 27.3.2014

de 23 de septiembre de 2013

por el que se establecen **disposiciones** (...)“- text č. 1

„NAŘÍZENÍ KOMISE (EU) č. 912/2013

ze dne 23. září 2013,

kterým se provádí **nařízení** (...)“¹⁴¹ – text č. 1

- b) „Considerando que el crecimiento económico debe basarse prioritariamente en la educación, el conocimiento, la innovación y en **políticas sociales** adecuadas para que la UE salga de la crisis actual,“ – text č. 2

„vzhledem k tomu, že hospodářský růst musí být založen především na vzdělávání, znalostech, inovacích a také na **sociálních politikách** upravených tak, aby se EU dokázala vymanit ze současné krize,“¹⁴² – text č. 2

- c) „Es necesario **adoptar medidas** a fin de realizar las acciones estadísticas individuales (...)“ – text č. 1

„Je nezbytné **přijmout opatření** k provedení jednotlivých statistických opatření (...)“¹⁴³ – text č. 1

- d) „Mediante el presente Reglamento se **establecen normas** relativas a la aplicación del Reglamento (CE) no 452/2008“ – text č. 1

„Toto nařízení **stanoví pravidla** pro provádění nařízení (ES) č. 452/2008,“¹⁴⁴ – text č. 1

- e) „Pide, en particular, a los Estados miembros que **apliquen medidas** destinadas a los jóvenes que, probablemente, abandonen la escuela prematuramente“ – text č. 2

---

¹⁴¹ Nařízení Komise (EU) č. 912/2013, citováno 8.4. 2014.

¹⁴² Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, citováno 10.4.2014

¹⁴³ Nařízení Komise (EU) č. 912/2013, citováno 8.4. 2014.

¹⁴⁴ Tamtéž, citováno 8.4. 2014.

„zejména žádá členské státy, aby **prováděly opatření** zaměřená na mladé lidi, u nichž by mohlo dojít k předčasnému ukončení školní docházky“¹⁴⁵ – text č. 2

3.2.3.1.2 Originální španělský zákon z Boletín Oficial del Estado

Tento jev jsme v administrativně právním textu z BOE našli v následujících příkladech a to v následujících větách:

„(...) que se caracteriza por **poner de manifiesto** siete inseguridades graves que (...) generan frustraciones (...); La presente Ley **entrará en vigor** el día siguiente al de su publicación en el „Boletín Oficial del Estado; El siglo XX ha sido un siglo de **profundas contradicciones**; (...) hasta los cambios de cultura política que han permitido sustituir **formas autoritarias** de gobierno (...); Dos grandes guerras, la Guerra Fría, estallidos **genocidas** en países como Bosnia (...); Promover acciones necesarias para contribuir a la desmovilización y reintegración (...)“¹⁴⁶ – text č. 3

3.2.3.2 Substantivum po předložce

Podstatné jméno se vyskytuje po předložce a nevztahuje se ke konkrétnímu referentovi. Velmi často se tento jev do češtiny překládá prostřednictvím relačního přídatného jména, nicméně to není pravidlem pouze do té míry, pokud to dovolí systém cílového jazyka.¹⁴⁷

3.2.3.2.1 Texty z Eur-Lex

a) „Las medidas **de aplicación** relativas a la producción **de estadísticas** sobre los sistemas de educación y formación (...)“ – text č. 1

¹⁴⁵ Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, citováno 10.4.2014.

¹⁴⁶ Ley 27/2005 de 30 de noviembre, de fomento de la educación y la cultura de la paz, citováno 15.4.2014.

¹⁴⁷ Báez San José, Valerio; Dubský, Josef; Králová, Jana: Moderní gramatika španělštiny, Plzeň, 1999., s. 30.

„Prováděcí opatření k vypracovávání statistik o systémech vzdělávání a odborné přípravy (...)“¹⁴⁸ – text č. 1

b) *„Periodos de referencia y transmisión de los resultados“ – text č. 1*

„Referenční období a předávání výsledků“¹⁴⁹ – text č. 1

c) *„Considerando que las medidas de austeridad y los consiguientes recortes presupuestarios en los sistemas educativos y formativos de toda la UE ponen en peligro uno de los factores clave de la cohesión y el crecimiento,“ – text č. 2*

„vzhledem k tomu, že úsporná opatření a následné rozpočtové škrty uplatňované v rámci systémů vzdělávání a odborné přípravy v celé Unii ohrožují jednu z hlavních hnacích sil soudržnosti a růstu,“¹⁵⁰ – text č. 2

3.2.3.2 Originální španělský zákon z Boletín Oficial del Estado

Daný jev nebyl ve španělském originálním zákoně vůbec častý:

„Desde los avances tecnológicos (...), hasta los cambios de cultura política que han permitido sustituir formas autoritarias de gobierno(...); Promover la inclusión como contenido curricular de los programas de educación (...);“¹⁵¹

3.2.3.3 Názvy měsíců

3.2.3.3.1 Texty z Eur-Lex

a) *„REGLAMENTO (UE) No 912/2013 DE LA COMISIÓN*

---

¹⁴⁸ Nařízení Komise (EU) č. 912/2013, citováno 8.4. 2014.

¹⁴⁹ Tamtéž, citováno 10.4.2014.

¹⁵⁰ Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, citováno 10.4.2014.

¹⁵¹ Ley 27/2005 de 30 de noviembre, de fomento de la educación y la cultura de la paz, citováno 15.4. 2014.

de 23 de septiembre de 2013“ - text č. 1

*„NAŘÍZENÍ KOMISE (EU) č. 912/2013
ze dne 23. září 2013“¹⁵² – text č. 1*

b) *„Resolución del Parlamento Europeo, de 11 de **septiembre** de 2012, sobre Educación, formación y Europa 2020 (2012/2045(INI))“ – text č. 2*

*„Usnesení Evropského parlamentu ze dne 11. **září** 2012 o vzdělávání, odborné přípravě a strategii Evropa 2020 (2012/2045(INI))“¹⁵³ – text č. 2*

3.2.3.3.2 Originální španělský zákon z Boletín Oficial del Estado

Stejně jako ve dvou vybraných textech z Eur-lex byl název měsíce zaznamenán v dokumentu z BOE v úvodu dokumentu a na jeho konci. Uvádíme použití pouze z hlavičky zákona:

*„LEY 27/2005, de 30 de **noviembre**, de fomento de la educación y la cultura de la paz.“¹⁵⁴ – text č. 3*

3.2.3.4 Názvy měst a států

V textu zákona z Boletín Oficial del Estado se na rozdíl od dvou předchozích textů objevují i názvy států a měst, které se nepojí s předložkami:

*„Dos grandes guerras, la Guerra Fría, estallidos genocidas en países como **Bosnia, Rwanda o Kosovo**, (...) son claros indicadores de las grandes contradicciones del siglo que acabamos de dejar atrás; **España** resolverá sus controversias internacional de conformidad con la Carta de Naciones Unidas(...)“¹⁵⁵ – text č. 3*

---

¹⁵² Nařízení Komise (EU) č. 912/2013, citováno 10.4.2014,

¹⁵³ Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, citováno 10.4.2014.

¹⁵⁴ Ley 27/2005 de 30 de noviembre, de fomento de la educación y la cultura de la paz, citováno 15.4.2014.

¹⁵⁵ Tamtéž, citováno 15.4. 2014.

3.2.3.5 Ustálená slovní spojení s předložkami

Stejně tak se v tomto zákoně objevují oproti prvním dvěma textům ustálená slovní spojení s předložkami, která obsahují podstatné jméno bez členu:

*„(...) las asignaturas se impartan **de acuerdo con** los valores propios de una cultura de paz, y la creación de asignaturas especializadas **en cuestiones relativas a la educación (...)**“¹⁵⁶ – text č. 3*

3.2.4 Jiný determinační prvek

Jiné determinační prvky vůbec nejsou zastoupeny v prvním textu, naopak v textu č. 2 jsou zastoupené celkem 78x a ve třetím textu, který je španělským originálem, je 26x. Mezi jiné determinační prvky v tomto případě řadíme například přivlastňovací zájmena, ukazovací zájmena, příslovce, neurčité číslovky, řadové číslovky, atd. Opět vybereme nejčastější použití těchto determinačních prvků. Problematice jiných determinantů než členů jsme se v teoretické části této diplomové práci věnovali jen letmo, proto nebudeme jednotlivá použití detailněji popisovat.

3.2.4.1 Přivlastňovací zájmeno s anaforickou funkcí

3.2.4.1.1 Texty z Eur-Lex

a) *„El Parlamento Europeo,*

Vistos los artículos 165 y 166 del Tratado de Funcionamiento de la Unión Europea (TFUE), (...)

*(...) Vista **su** Resolución, de 1 de diciembre de 2011, sobre abordar el abandono escolar prematuro (4),“ – text č. 2*

„Evropský parlament,

s ohledem na články 165 a 166 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), (...)

(...) s ohledem na své usnesení ze dne 1. prosince 2011 o řešení problému předčasného ukončování školní docházky (4),“¹⁵⁷ – text č. 2

---

¹⁵⁶ Tamtéž, citováno 15.4. 2014.

Zde český překlad zcela odpovídá španělské verzi a obě verze zároveň zcela odpovídají anglickému originálu, kde se objevuje spojení *its resolution*.

b) „(...) *insta a los Estados miembros a que adopten sus estrategias nacionales en materia de aprendizaje permanente,*“ – text č. 2

„vyzývá **členské státy**, aby přijaly **vnitrostátní strategie** celoživotního učení“¹⁵⁸ – text č. 2

Na druhém příkladu si lze ukázat, že v české verzi nebylo použito přivlastňovacího zájmena „své“, ovšem i v anglickém originálu se přivlastnění objevuje *their national LLL strategies*.

3.2.4.1.2 Originální španělský zákon z Boletín Oficial del Estado

Použití v rámci textu č. 3 (BOE):

„*España resolverá sus controversias internacionales de conformidad con la Carta de Naciones Unidas(...); La presente Ley entrará en vigor el día siguiente al de su publicación en el „Boletín Oficial del Estado“*“¹⁵⁹ - text č. 3

3.2.4.2 Přivlastňovací zájmeno s deiktickou funkcí

3.2.4.2.1 Texty z Eur-Lex

a) „*contribuir a la aplicación de la dimensión exterior de la estrategia Europa 2020 y apoyar la estabilidad, la prosperidad y mejores oportunidades de empleo para los ciudadanos de **nuestros** países socios,*“ – text č. 2

„*prispět k provádění vnějšího rozměru strategie Evropa 2020 a c) podporovat stabilitu, prosperitu a lepší vyhlídky na zaměstnání pro občany partnerských zemí (...)*“¹⁶⁰ – text č. 2

---

¹⁵⁷ Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, citováno 30.3.2014

¹⁵⁸ Tamtéž, citováno 30.3.2014

¹⁵⁹ Ley 27/2005 de 30 de noviembre, de fomento de la educación y la cultura de la paz, citováno 15.4.2014.

V českém překladu se toto ukazovací zájmeno vůbec neodrazí, což je „nepřesné“ vzhledem k anglickému originálu: *our partner countries' citizens*.

b) *„también es necesario mejorar y focalizar la provisión de información y orientación con el fin de atraer a más alumnos extranjeros a nuestros sistemas de EFP;“* – text č. 2

*„je též třeba poskytovat cílené informace a poradenství, aby se zvýšil zájem zahraničních studentů o naše systémy vzdělávání a odborné přípravy;“*¹⁶¹ – text č. 2

3.2.4.2.2 Originální španělský zákon z Boletín Oficial del Estado

Výskyt tohoto jevu ve třetím textu je velmi podobný výskytům ve dvou předchozích textech, avšak objevuje se tam pouze jedenkrát:

„Esta ley- (...) – establece una serie de medidas destinadas al ámbito educativo y de la investigación, con el objeto de establecer la cultura de paz y no-violencia en nuestra sociedad.“ – text č. 3

3.2.4.3 Determinant *alguno* ve funkci přívlastku

Determinant *alguno* ani jeho obdoby se ve španělském originálu zákona 27/2005 ze 30. listopadu vydaném pod záštitou BOE vůbec neobjevuje.

3.2.4.3.1 Texty z Eur-Lex

a) *„Considerando que, pese a que se han producido algunas mejoras en la educación y formación, el aprendizaje permanente sigue sin ser una realidad para la mayoría de la población de la Unión Europea“* – text č. 2

*„vzhledem k tomu, že celoživotní učení není pro většinu obyvatel EU dosud skutečností, přestože v oblasti vzdělávání a odborné přípravy došlo k určitému pokroku,“*¹⁶² – text č. 2

---

¹⁶⁰ Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, citováno 1.4.2014

¹⁶¹ Tamtéž, citováno 1.4.2014

Zde se objevuje překladatelská „nepřesnost“, neboť základní význam *alguno* je *nějaký, některý*, a tudíž v českém jazyce odpovídá neurčitému zájmenu. Překladateli zde byla zvolena varianta určitý, jež je přidavné jméno. V anglické verzi se objevuje *some improvement*.

- b) „*Señala que, dada la actual situación económica, algunos Estados miembros han realizado recortes presupuestarios en educación y formación*“ – text č. 2,

„*zdůrazňuje, že některé členské státy přistoupily k rozpočtovým škrtkům v oblasti vzdělávání a odborné přípravy v souvislosti se stávající hospodářskou situací*“,

V tomto případě si překlady zcela odpovídají a stejně tak odpovídají anglickému originálu.

3.2.4.4 Neurčitá číslovka *muchos*

3.2.4.4.1 Text z Eur-Lex

- a) „*Considerando que las estrategias relativas al aprendizaje permanente están lejos de ser adecuadamente aplicadas en muchos Estados miembros, pese a que constituyen una parte fundamental de la Estrategia Europa 2020;*“ – text č. 2

„*vzhledem k tomu, že strategie celoživotního učení nejsou v mnoha členských státech řádně prováděny, ačkoli jsou klíčovou součástí strategie Evropa 2020;*“¹⁶³ – text č. 2

---

¹⁶² Tamtéž, citováno 30.3.2014

¹⁶³ Tamtéž, citováno 30.3.2014

3.2.4.4.2 Originální španělský zákon z Boletín Oficial del Estado

V právním textu z Boletín Oficial del Estado je tento jev zastoupen pouze jedenkrát:

*„Desde los avances tecnológicos que nos podrían hacer superar **muchas** enfermedades. (...), hasta los cambios de cultura política (...)“¹⁶⁴ – text č. 3*

3.2.4.5 Ukazovací zájmeno *este* a jeho varianty

3.2.4.5.1 Texty z Eur-Lex

a) *„Considerando que el crecimiento económico debe basarse prioritariamente en la educación, el conocimiento, la innovación y en políticas sociales adecuadas para que la UE salga de la crisis actual, y que es importante aplicar adecuada e íntegramente las políticas **en este ámbito** en el marco de la Estrategia Europa 2020 a fin de **superar este periodo crucial**;“ – text č. 2*

*„vzhledem k tomu, že hospodářský růst musí být založen především na vzdělávání, znalostech, inovacích a také na sociálních politikách upravených tak, aby se EU dokázala vymanit ze současné krize, a že je důležité, aby se v rámci strategie Evropa 2020 skutečně a plně prováděly politiky **v této oblasti**, aby tak bylo možné **toto kritické období** překonat;“¹⁶⁵ – text č. 2*

b) *„Considerando que las autoridades europeas, nacionales, regionales y locales han de cooperar a fin de abordar con éxito los retos a los que se enfrenta Europa **en estos momentos**;“ – text č. 2*

---

¹⁶⁴ Ley 27/2005 de 30 de noviembre, de fomento de la educación y la cultura de la paz, citováno 15.4.2014.

¹⁶⁵ Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, citováno 30.3.2014

„vzhledem k tomu, že evropské, vnitrostátní, regionální a místní orgány musí spolupracovat, aby se dokázaly úspěšně vypořádat s výzvami, jimž Evropa v současnosti čelí;“¹⁶⁶ – text č. 2

Zde se anglickému originálu více blíží česká verze, neboť v něm najdeme slovo *currently* pro vyjádření této skutečnosti.

- c) „*Recuerda la importancia de la investigación en el marco de una estrategia ambiciosa para la educación y la formación; pide, por lo tanto, a la Comisión y a los Estados miembros que refuercen sus acciones destinadas a aumentar el número de jóvenes que trabajan en este ámbito;*“ – text č. 2

„připomíná význam výzkumu v rámci ambiciózní strategie v oblasti vzdělávání a odborné přípravy; žádá proto Komisi a členské státy, aby posílily svá opatření, jejichž cílem je zvýšit počet mladých lidí, kteří se rozhodnou věnovat **výzkumné činnosti**;“¹⁶⁷ – text č. 2

V příkladu III. se překlady liší tím, že ve španělské verzi se objevuje ukazovací zájmeno v anaforické funkci, kdežto v české verzi bylo vynecháno a bylo znovu použito potřebné slovní spojení. V originálu se zde opět více přibližuje verze španělská (*to increase the number of young people moving into this field;*)

3.2.4.5.2 Originální španělský zákon z Boletín Oficial del Estado

Ve španělském zákoně o vzdělávání a mírové kultuře se tento determinant objevuje hned několikrát a většinou pak s funkcí textové deixe, kdy odkazuje přímo na tento zákon nebo stojí ve funkci anafory odkazujíc na něco v textu dříve zmíněného:

„*No obstante, y pese a estos avances, hemos visto cómo el siglo XX se ha convertido en uno de los siglos más sangrientos de la Historia; Estas siete*

---

¹⁶⁶ Tamtéž, citováno 31.3.2014

¹⁶⁷ Tamtéž, citováno 31.3.2014

*inseguridades fueron puestas de manifiesto por el PNUD (...); En el marco de la Década Internacional para la Cultura de Paz proclamada por las Naciones Unidas, esta ley, reconociendo el papel absolutamente decisivo que juega (...); Esta cultura de paz se tiene que implantar a través de potenciar (...); Mando a todos los españoles, particulares y autoridades, que guarden y hagan guardar esta ley.*¹⁶⁸ – text č. 3

3.2.4.6 Zájmeno *tal* ve funkci anafory

3.2.4.6.1 Texty z Eur-Lex

a) *„Pide a los Estados miembros que prioricen los gastos en educación, formación, aprendizaje permanente, investigación, innovación y diversidad cultural y lingüística, que son inversiones para el futuro crecimiento y el equilibrio económico, pero garantizando al mismo tiempo el valor añadido de **tal inversión**;“* – text č. 2

*„žádá členské státy, aby dávaly přednost výdajům na vzdělávání, odbornou přípravu, mládež, celoživotní učení, výzkum, inovace a jazykovou a kulturní různorodost, které představují investice do budoucího růstu a hospodářské rovnováhy, ale zároveň je žádá, aby zajistily přidanou hodnotu **těchto investic**;“*¹⁶⁹ – text č. 2

b) *„Subraya la importancia crucial de facilitar el acceso de las personas con discapacidad al aprendizaje permanente, no solo mediante la elaboración y ejecución de programas orientados a **tal fin**, sino también(...)“* – text č. 2

*„zdůrazňuje, že je velmi důležité zlepšit přístup osob se zdravotním postižením k celoživotnímu učení, a to nejen vytvořením a prováděním programů, které na **ně** budou zaměřeny, ale též tím(...)“*¹⁷⁰ – text č. 2

---

¹⁶⁸ Ley 27/2005 de 30 de noviembre, de fomento de la educación y la cultura de la paz, citováno 15.4.2014.

¹⁶⁹ Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, citováno 1.4.2014

¹⁷⁰ Tamtéž, citováno 1.4.2014

V posledním příkladě byl zvolen zcela jiný způsob překladu v každém z jazyků. V anglickém originále se objevuje následující spojení: *targeted programmes*, které vypovídá o tom, že každý z překladatelů musel zvolit příslušné překladatelské prostředky, aby v jejich jazyce vyzněla formulace co nejpřirozeněji.

3.2.4.6.2 Originální španělský zákon z Boletín Oficial del Estado

V textu č. 3 je *tal* zastoupeno dvakrát a vždy ve stejné funkci jako v textech z Eur-lexu:

„Tales inseguridades se encuentran en la base de las numerosas injusticias y desigualdades que imperan (...); Para tales fines el Gobierno, establecerá mecanismos de colaboración con las Comunidades Autónomas (...)¹⁷¹ – text č. 3

3.2.4.7 Zájmeno *ninguno* ve funkci přívlastku

3.2.4.7.1 Texty z Eur-Lex

a) *„(...)hoy en día, uno de cada siete alumnos (14,4 %) abandona el sistema educativo con tan solo una educación secundaria inferior y no participa en **ninguna** educación o formación posterior;“ – text č. 2*

*„že jeden ze sedmi dnešních žáků (14,4 %) ukončuje své vzdělání na nižším středoškolském stupni a dále se nezapojuje do **žádného** dalšího vzdělávání nebo odborné přípravy;“¹⁷² – text č. 2*

b) *„Pide, en particular, a los Estados miembros que apliquen medidas destinadas a los jóvenes que, probablemente, abandonen la escuela*

---

¹⁷¹ Ley 27/2005 de 30 de noviembre, de fomento de la educación y la cultura de la paz, citováno 15.4.2014.

¹⁷² Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, citováno 1.4.2014

*prematuramente o que no reciben **ninguna** educación ni formación ni tienen un empleo,“- text č. 2*

„zejména žádá členské státy, aby prováděly opatření zaměřená na mladé lidi, u nichž by mohlo dojít k předčasnému ukončení školní docházky nebo kteří nejsou zapojeni do vzdělávání či odborné přípravy ani nejsou zaměstnaní,“¹⁷³ – text č. 2

V příkladu b) si překlady doslova neodpovídají, v českém jazyce jsou zvolena jiná slovní spojení pro vyjádření stejné skutečnosti. Anglická verze je zde podobnější verzi české: „*or who are not in education, training or employment*“.

Zájmeno *ninguno* se ve třetím textu vůbec nevyskytuje.

3.2.4.8 Zájmeno *cada* ve funkci přívlastku

3.2.4.8.1 Texty z Eur-Lex

a) *„(...) junto con el informe de situación, se publique una guía sobre **cada** Estado miembro que contenga recomendaciones (...)“ – text č. 2*

*„(...)aby byl zároveň se zprávou o pokroku a při dodržení zásady subsidiarity zveřejněn praktický průvodce o **každém členském státě**, který bude obsahovat doporučení (...)“¹⁷⁴ – text č. 2*

b) *„Cree firmemente que la inversión en educación infantil y atención a la infancia, adecuadamente adaptadas al periodo de sensibilidad y el nivel de madurez de **cada grupo objetivo**,“- text č. 2*

---

¹⁷³ Tamtéž, citováno 1.4.2014

¹⁷⁴ Tamtéž, citováno 1.4.2014

„je pevně přesvědčen o tom, že investice do předškolního vzdělávání a péče (...), za předpokladu, že toto vzdělávání v každém stadiu odpovídá stupni vnímavosti a zralosti **jednotlivých cílových skupin**;“¹⁷⁵ – text č. 2

Zájmeno *cada* se v zákoně 27/2005 z BOE nevyskytuje ani jednou.

3.2.4.9 Řadové číslovky ve funkci přívlastku

3.2.4.9.1 Texty z Eur-Lex

a) „(...) *y ser más capaces de atraer a alumnos de otros países europeos y de **terceros países**, ofreciéndoles educación y formación, (...)*“ – text č. 2

„(...) *snadněji přitahovaly studenty z dalších evropských či **třetích** zemí tím, že jim nabídnou vzdělávání a odbornou přípravu (...)*“¹⁷⁶ – text č. 2

3.2.4.9.2 Originální španělský zákon z Boletín Oficial del Estado

V posledním textu je tento jev zastoupen v jednom příkladu, kdy se jedná o podnadpis:

„*Disposición adicional **primera***“¹⁷⁷ – text č. 3

3.2.4.10 Další determinanty objevující se jen v zákoně z BOE

Ve španělském zákoně o vzdělávání a mírové kulturě se objevují ještě jiné determinanty, než byly zaznamenány v prvních dvou textech, které pocházejí ze serveru Eur-lex. Jedná se o následující determinanty:

- *Otro* a je podoby:

„ (...) *hasta los cambios de cultura política que han permitido sustituir formas autoritarias de gobierno por **otras** formas democráticas.; Para tales fines el Gobierno, establecerá mecanismos de colaboración con las*

---

¹⁷⁵ Tamtéž, citováno 1.4.2014

¹⁷⁶ Tamtéž, citováno 1.4.2014

¹⁷⁷ Ley 27/2005 de 30 de noviembre, de fomento de la educación y la cultura de la paz, citováno 15.4.2014.

*Comunidades Autónomas, las Entidades Locales, así como con otros entes y organismos del propio Estado.*¹⁷⁸ – text č. 3

- *Todo* ve své typické kombinaci s určitým členem:

*„La cultura de paz la forman todos los valores, (...) que acaban conformando la paz; Promover que en todos los niveles del sistema educativo las asignaturas se impartan de acuerdo con los valores propios (...); Combinar la enseñanza dentro del sistema educativo con la promoción de la educación para la paz para todos y durante toda la vida (...); Mando a todos los españoles, particulares y autoridades, que guarden y hagan guardar esta ley.*¹⁷⁹ – text č. 3

3.2.5 Analýza českých verzí textů

Pro analýzu českých verzí textů jsme zvolili příslušné překlady od obou výše zmíněných textů z Eur-Lex a pro ověření jeden text od MŠMT. Konkrétně se jedná o Zákon ze dne 24. září 2004 o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů vydaném pod záštitou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

V českém jazyce kategorie členu nemá plnou realizaci, jen na anaforických použití zájmen. Jevy, které se ve španělštině dají vyjádřit pomocí kategorie determinace, musí být v českém jazyce vyjadřovány jiným způsobem. Velmi často se to projevuje v češtině v aktuálním členění větném, kdy slovosled hraje důležitou roli v interpretaci determinace. O této problematice se jako o univerzálních jevech zmiňuje Petr Sgall ve svém článku *Závislostní gramatika a slovosled v češtině a v analytických jazycích*, který říká, že se jedná o implicitní jev.¹⁸⁰

Metodologie této části výzkumu byla prováděna na stejném principu jako metodologie předešlé části. Vzhledem k jiným způsobům vyjádření této kategorie v českém jazyce vynecháme kvantitativní část a zaměříme se čistě jen na část kvalitativní, kde budeme porovnávat opět nejčastější druhy výskytu vyjádření

¹⁷⁸ Ley 27/2005 de 30 de noviembre, de fomento de la educación y la cultura de la paz, citováno 15.4. 2014.

¹⁷⁹ Tamtéž, citováno 15.4. 2014.

¹⁸⁰ Sgall, Petr: *Závislostní gramatika a slovosled v češtině a v analytických jazycích*, In: Hladká, Z.- Karlík, P.: *Čeština – univerzália a specifika*, Brno, 1999, str. 39-46.

determinace v českém jazyce. Na první pohled můžeme říct bez bližšího prozkoumání, že skladba těchto prvků v daných překladech textů z Eur-Lex a originálního českého zákona si víceméně odpovídají a nikde jsme nezaznamenali žádný větší výkyv či anomálii. Druhým poznatkem, který je patrný hned po prvním analýze textů je, že v překladových verzích si téměř vždy odpovídají anaforické prvky v obou překladech. V této části se už také nebudeme natolik věnovat vysvětlování daných jevů vzhledem k tomu, že jsou vysvětlené o kapitolu výše v analýze španělských textů.

Realizace výzkumu:

3.2.5.1 Vyjádření jedinečnosti

Vyjádření jedinečnosti se ve španělském jazyce zpravidla vyjadřuje určitým členem. V českém jazyce k vyjádření jedinečnosti žádné určité prostředky nemáme. V této chvíli se tak musíme obrátit na Sgallovu výše zmíněnou teorii o univerzálních jevech, která vysvětluje, že v češtině je tato problematika zastoupena implicitně, a příjemce tak vyvodí, že se jedná o jedinečnost.

„Zákon

ze dne 24. září 2004

o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky: ¹⁸¹ - text MŠMT

3.2.5.2 Existenciální čtení

*„C. vzhledem k tomu, že politiky v oblasti vzdělávání a odborné přípravy musí nabízet **příležitosti** k celoživotnímu učení pro všechny bez ohledu na věk (...)“¹⁸²*
– text č. 2

3.2.5.3 Určité téma – aktuální členění větné

Jedná se o v textu již předem zmíněný referent. V češtině se toto projeví v slovosledu.

*„B. vzhledem k tomu, že **strategie celoživotního učení** nejsou v mnoha členských státech řádně prováděny (...)“¹⁸³* – text č. 2

---

¹⁸¹ Zákon č. 563/2004 o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich-k-1-zari>, citováno 23.4.2014.

¹⁸² Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, citováno 23.4.2014

3.2.5.4 Generické (inkluzivní) čtení

U takového čtení se zahrnují všechny prvky skupiny.

„(...) vyzývá členské státy, aby přijaly vnitrostátní strategie celoživotního učení a vyčlenily na ně dostatečné finanční prostředky (...)“¹⁸⁴ – text č. 2

3.2.5.5 Použití rematizátorů

Použití rematizátorů, neboli aktualizčních částic, je typické pro český jazyk a tento jev se ve španělštině nevyskytuje. Ve španělském kontextu se na jejich místě většinou objevují neurčité členy, či jiné determinanty s podobnou funkcí, což vyplývá i ze základní vlastnosti rematizátorů, že reprezentují obsah s novou informací. Velmi často se pro roli rematizátorů používají částice (např. dokonce, rovněž, teprve, sotva, právě, atd.)¹⁸⁵

„(...) poukazuje zejména na nepříznivé dopady úsporných programů na míru nezaměstnanosti mladých lidí v některých státech Unie, zejména v jižní Evropě, které vedly mimo jiné k výraznému odlivu mozků do jiných zemí (...)“¹⁸⁶ – text č. 2

3.2.5.6 Asociační anafora

V příkladu, který si zde uvedeme, se při vyjádření asociační anafory použilo přivlastňovací zájmeno, ve španělské verzi mu pak odpovídá určitý člen.

„vyzývá univerzity, aby rozšířily přístup ke vzdělávání a aby modernizovaly své studijní programy (...)“¹⁸⁷ – text č. 2

3.2.5.7 Použití anaforických zájmen

Použití anaforických zájmen bylo ve všech třech textech hojně zastoupeno, jednalo se především o zájmena ukazovací, přivlastňovací a neurčitá, která buďto odpovídala svému protějšku ve španělském jazyce nebo zastupovala určitý člen (ukazovací a přivlastňovací zájmena) či člen neurčitý či žádný člen (neurčitá zájmena). Protože se v tomto případě jedná o větší variabilitu uvedeme si více příkladů.

---

¹⁸³ Tamtéž, citováno 23.4.2014

¹⁸⁴ Tamtéž, citováno 23.4.2014.

¹⁸⁵ Daneš, F., Grepl, M., Hlavsa, Z.: Mluvnice češtiny, III. : Skladba, Praha, 1987, str. 562.

¹⁸⁶ Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, citováno 23.4.2014

¹⁸⁷ Tamtéž, citováno 23.4.2014.

„Parlament se usnesl na **tomto** zákoně České republiky:“¹⁸⁸ – text MŠMT

„Opatření stanovená **tímto** nařízením jsou v souladu se stanoviskem výboru pro evropský statistický systém“¹⁸⁹ – text č. 1

„s ohledem na **své** usnesení ze dne 1. prosince 2011 o řešení problému předčasného ukončování školní docházky“¹⁹⁰ – text č. 2

„**Tento** zákon upravuje předpoklady pro výkon činnosti pedagogických pracovníků, **jejich** další vzdělávání a kariérní systém“¹⁹¹ – text MŠMT

„Příloha I stanoví výběr a specifikaci témat, na něž se vztahuje oblast I týkající se systémů vzdělávání a odborné přípravy, i podrobný seznam **jejich** charakteristik a členění.“¹⁹² – text č. 1

„Zákon ze dne 24. září 2004 o pedagogických pracovnících a o změně **některých** zákonů“¹⁹³ – text MŠMT

„Změna zákona o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v **některých** dalších organizacích a orgánech.“¹⁹⁴ – text MŠMT

„upozorňujeme na systémy odborného vzdělávání s praktickou přípravou, které existují v **některých** členských státech (...)“¹⁹⁵ – text č. 2

---

¹⁸⁸ Zákon č. 563/2004 o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, citováno 23.4.2014.

¹⁸⁹ Nařízení Komise (EU) č. 912/2013, citováno 23.4. 2014.

¹⁹⁰ Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, citováno 23.4.2014

¹⁹¹ Zákon č. 563/2004 o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, citováno 23.4.2014.

¹⁹² Nařízení Komise (EU) č. 912/2013, citováno 23.4. 2014

¹⁹³ Zákon č. 563/2004 o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, citováno 23.4.2014.

¹⁹⁴ Tamtéž, citováno 23.4.2014.

¹⁹⁵ Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, citováno 23.4.2014.

4 ZÁVĚR

Tato diplomová práce se zabývá kategorií determinace ve španělském jazyce a strategií jejího překladu do českého jazyka v administrativně-právních textech. Kategorie determinace je velmi široké téma, a tak jsme nemohli jinak než se zaměřit pouze na jeden determinant, a to byl člen. Ani kategorie členu není stručnou kapitolou, a tak i zde jsme museli náš výběr ještě více zúžit na člen neurčitý. V teoretické části jsme se zabývali hlavně tím, jaké členy existují, jaké jsou jejich formy a kdy se používají. Na úvod jsme si museli vytyčit to, co je determinant. Podle Lyonse jsme ho definovali jako třídu slov, která zahrnuje určitý i neurčitý člen, ukazovací zájmena a další různá slova, která mají vesměs stejnou distribuci jako člen určitý. Vidíme, že v této definici je slovo člen klíčové, a tak se člen stal klíčovým i pro naši práci.

Člen je i pro španělské lingvisty velmi diskutabilním tématem, neboť se většina z nich neshoduje na tom, do jaké slovnědruhové kategorie by měl být zařazen. Na tento problém v práci nazíráme z několika možných úhlů podle citovaných publikací od klasických autorů. Vzhledem k této problematice bylo také třeba si vysvětlit, jaký je historický původ a vývoj členu, a čtenář tak bude moci zjistit, že člen vůbec neexistoval v latině, ze které se španělština vyvinula.

V této práci jsme se o členu naučili i běžně známé věci, jako že člen neurčitý označuje věci poprvé zmíněné či jednomu z aktérů komunikace neznámé a že člen určitý zastupuje ve větě jedinečnost a nějakou známou skutečnost. U členu neurčitého jsme si důkladně vysvětlili, proč podstatné jméno začínající na přízvučné /a/ přijímá formu *un* či *el* místo svého přirozeného *una* či *la*. Zde jsme neopomněli zmínit výjimky jako jsou jména osob či názvy některých měst a států. Další rozsáhle řešenou problematikou se stala záměna *un* a *uno* jako neurčitého členu a neurčitého zájmena a pak obdobný případ, a to rozdíl mezi neurčitým členem a číslovkou. Anafora a první zmínka je pak jeden z jevů, který je se členy velmi úzce spjat, a tak byl také podrobně vysvětlován z pohledu několika autorů. V této práci se setkáme ještě s několik více či méně jasnými výskyty členu neurčitého, které se všechny na základě publikací klasických autorů snažíme pečlivě vysvětlit teoreticky i na příkladech.

Druhá část teoretické části je věnována slovosledu, jenž je jeden ze způsobů vyjádření determinace v českém jazyce. Celkové problematice vyjádření determinace v češtině jsme se bohužel nemohli věnovat vzhledem k rozsahu této práce. Nicméně tyto prostředky jsou stejně zmíněné a vyplývají z praktické části této diplomové práce.

V praktické části jsme řešili analýzu celkem 4 textů. Dva stěžejní texty pocházejí ze serveru Eur-Lex, kde je přístupné právo EU ve 24 úředních jazycích, tzn. že stejné texty tam najdeme jak ve španělštině, tak v češtině. Vybrali jsme náhodně dva texty na téma „vzdělávání“. Ve španělské verzi jsme provedli analýzu členů a jiných determinantů. Z uvedených jevů jsme vždy vybrali ty nejčastěji zastoupené, které jsme následně porovnali s českou verzí textu. Závěrem můžeme říci, že texty si ve většině případů zcela odpovídají, pokud ne, jedná se o drobné odchylky. Pokud byl ve španělské části použit nějaký determinant, většinou se nějakým znatelným způsobem projevil i v českém jazyce. Například pokud byl ve španělštině určitý člen, našli jsme v českém jazyce buď deiktické zájmeno, přivlastňovací zájmeno, či implicitně vyjádřenou jedinečnost. Nebo pokud bylo ve španělštině použito příslovce *mucho*, v české verzi bylo vyjádřeno mnoho, či jiný podobný tvar. Slovosled jako prostředek pro vyjádření determinace se v textech moc výrazně neobjevoval. Co se týče kvantitativního zastoupení členů a jiných determinantů ve španělských textech, tak si texty podílově velmi dobře odpovídají, což je dobře vidět na grafech, které jsou uvedené v kapitole *Metodologie*. Vzhledem k tomu, že texty na Eur-Lexu vycházejí z anglických originálů, bylo třeba pro ověření správnosti použít dvou originálů. Jeden z nich je ve španělštině a druhý v češtině. Oba tyto originály nám potvrdily správnost obou verzí překladu textů Eur-Lexu, což je vidět opět na grafech a na závěrečné kapitole, kde je provedena analýza českých textů.

Tato diplomová práce je přínosným příspěvkem kontrastivnímu studiu v oblasti determinace. Jak říká i Jiří Černý ve své *Morfología española*, použití členů ve španělštině je pro nás velmi obtížnou záležitostí a je možné, že si tento jev nikdy na 100% neosvojíme. Vzhledem k tomu je třeba, aby čeští studenti věnovali zvýšenou pozornost studiu jevů, které se v českém jazyce nevyskytují, mezi ně patří i kategorie determinace.

5 EL RESUMEN

Este trabajo trata sobre la categoría de la determinación en español y la estrategia de su traducción en los textos administrativos jurídicos del español al checo.

La tesina está dividida en dos partes fundamentales, una parte teórica y una parte práctica. La parte teórica analiza los aspectos teóricos relacionados a la categoría de determinación. Con respecto a la extensión de este trabajo había que elegir un tema más detallado de este fenómeno. Lyons en su libro *Semántica* dice que los determinantes son grupo de palabras que incluye al artículo determinado e indeterminado, pronombres demostrativos y otras palabras que tienen más o menos la misma distribución que el artículo. Se puede ver que la palabra artículo es una palabra clave en esta definición y por eso fue elegida como uno de los temas más importantes de esta tesina. Al principio se habla del origen de esta categoría en el español. Se explica que en el latín no existía la categoría del artículo y como se desarrolló el artículo del pronombre demostrativo *ille/illa/illud* en lo que se refiere al determinado y de los numerales en cuanto al indeterminado. Más adelante se explica el uso histórico de estas dos formas en los primeros textos del latín como son *Las Glosas Emilianenses*, *Las Glosas Silenses* y el *Cantar de Mío Cid*. En estos textos literarios hay muchos ejemplos del uso de los artículos que es vigente hasta ahora, por ejemplo la omisión del artículo en las construcciones donde el verbo forma una cohesión cercana con su complemento. Aquí se demuestra en los ejemplos del *Cantar de Mío Cid*: „*En tierras de Valençia fer quiero obispado; Echástesle tierra*“ etc.

Las primeras páginas de este trabajo hablan de las formas y características básicas de los artículos determinados e indeterminados al igual de la omisión de los artículos. Considerando otra vez el tamaño de este trabajo, había que enfocarse detalladamente en único aspecto de estos y se eligió el artículo indeterminado. Al principio de los capítulos que describen el artículo indeterminado se detalla el porque y cuando hay que utilizar el masculino de este enfrente de los sustantivos femeninos que empiezan con la /a/ acentuada. Después se escribe sobre dos tipos de confusiones que pueden aparacer en esta lengua, la diferencia entre el artículo indeterminado y el pronombre indefinido. La diferencia se ve muy bien en este ejemplo: „*¿Quieres un lápiz o ya tienes uno?*“ donde se puede apreciar que *el un* y *el uno* no se pueden clasificar como la misma clase de palabras. Un problema parecido es la diferencia

en el artículo indefinido y el numeral *uno*. En esta parte de la tesis había que regresar otra vez a los principios históricos y explicar como el artículo indefinido se desarrolló del numeral *uno* y cuando empezó a carecer el mismo significado. Aquí también hay que ver el problema de a que clase de palabras debería pertenecer el artículo. En lo que se refiere a este asunto no se ha llegado a una conclusión dado que diferentes lingüistas tampoco han llegado a ninguna conclusión definitiva y todos los argumentos parecen razonables.

Otro ejemplo del uso que está muy estrechamente conectado con los artículos es anáfora y la primera mención. Aquí el uso de los artículos proviene ya de las características básicas de los artículos determinados o indeterminados ya que el determinado refiere a algo ya mencionado o conocido y el indeterminado es típico para la primera mención. El último uso que se explica más detalladamente es el uso evaluativo y enfático del artículo indefinido. En esta parte se aclara también la entonación que es muy importante para este tipo de uso del artículo indeterminado.

Todos los usos hasta ahora mencionados se ven en esta tesina de diferentes tipos de vista según diferentes autores de las publicaciones citadas como son Emilio Alarcos Llorach, Leonardo Gómez, Manuel Leonetti y Jiří Černý, la obra clave para este trabajo ha sido *Nueva gramática de la lengua española* que fue publicada por la Real Academia Española.

En la segunda parte de la teoría se mira al problema de otro punto de vista. Ya que en la lengua checa no existe ninguna categoría de determinación similar, hay que utilizar otras herramientas para expresarlo. Las herramientas más utilizadas en checo son los pronombres deícticos y anafóricos. De esta manera de expresión de la determinación en checo no se escribe mucho en la parte de la teoría debido a la dimensión del tamaño de este trabajo, pero se explica brevemente en la parte práctica y se nota muy bien en los ejemplos expuestos en esta parte. Otro modo de expresión de la determinación en checo es el orden de palabras y la problemática del tema y rema. En la tesina se ve este aspecto del punto de vista de cuatro lingüistas diferentes, se refiere a Samuel Gili Gaya, Miroslava Aurová, František Daneš y Ludmila Uhlířová. En general dicen que la información nueva debería estar en la segunda parte del enunciado. Esto está en congruencia con lo que se explica en la parte española de este trabajo donde se dice que el artículo indeterminado tiene carácter remático.

La segunda parte de esta tesina es la parte práctica que se basa en el análisis de cuatro textos jurídicos administrativos. Los dos primeros textos provienen de la página web Eur-Lex, que es una página que intermedia el derecho de la Unión Europea en 24 lenguas oficiales. De allí se eligieron dos textos de carácter administrativo jurídico que se refieren a la educación. Lo primero que se hizo fue un análisis de los determinantes utilizados en las versiones españolas. La suma de la frecuencia de los determinantes la comparamos con una ley del Boletín Oficial del Estado. La conclusión de esta primera parte del análisis es que la proporción de la frecuencia del uso de los artículos determinados, artículos indeterminados, artículos omitidos y otros determinantes es muy parecida en estos tres textos. De cada grupo se eligió el uso más frecuente que se demostró en ejemplos y si era necesario se explicó más detalladamente. El uso más frecuente del artículo determinado se debe a la presencia de nombres propios de instituciones, contratos u ordenes, a la expresión de anáfora como se puede observar en el siguiente ejemplo:

*„(...) relativo a la producción y al desarrollo de **estadísticas** sobre educación y aprendizaje permanente, en lo que se refiere a **las estadísticas relativas** a los sistemas de educación y formación (...)“ – text č. 1*

*„(...) o vypracování a rozvoji **statistik** o vzdělávání a celoživotním učení, pokud jde o **statistiky** o systémech vzdělávání a odborné přípravy (...)“¹⁹⁶ – text č. 1*

Otro uso es la lista de más elementos de carácter parecido: *„(...) acerca de los conceptos, las definiciones, el tratamiento de datos, la periodicidad y los plazos (...)“*. Después también aparece la comodificación y la deixis textual, por ejemplo:

*„**El presente Reglamento** entrará en vigor el vigésimo día siguiente al de su publicación en el Diario Oficial de la Unión Europea. **El presente Reglamento** será obligatorio en todos sus elementos y directamente aplicable en cada Estado miembro.“ – text č. 1*

---

¹⁹⁶ Nařízení Komise (EU) č. 912/2013, citováno 11.1.2014.

*„**Toto nařízení** vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v Úředním věstníku Evropské unie. **Toto nařízení** je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.“¹⁹⁷ - text č. 1*

Los usos de los artículos indeterminados se explican un poco más detalladamente ya que son el tema principal de la parte teórica. El artículo indefinido aparece en estos textos a causa de la lectura existencial, por ejemplo:

*„El Reglamento (CE) no 452/2008 establece **un marco común** para la producción sistemática de estadísticas europeas en el campo de la educación y el aprendizaje permanente en tres ámbitos específicos (...)“ – text č. 1*

*„Nařízení (ES) č. 452/2008 stanoví **společný rámec** pro systematické vypracovávání evropských statistik v oblasti vzdělávání a celoživotního učení ve třech specifických oblastech (...)“¹⁹⁸ – text č. 1*

Otra razón del porque aparece el artículo indefinido es porque está antes de los sustantivos en función de complemento cualificativo o para expresar la indeterminación de algún elemento. Muy a menudo aparece también el artículo indeterminado antes de los numerales para expresar la aproximidad:

*„el sector creativo contribuye de modo relevante y creciente a la economía, con **un 4,5 %** del PIB de la UE y 8,5 millones de puestos de trabajo;“ - text č. 2*

*„tvořivá odvětví přispívají do hospodářství značnou měrou, která stále narůstá a představuje **4,5 %** HDP Evropské unie a 8,5 milionů pracovních míst;“¹⁹⁹ - text č. 2*

---

¹⁹⁷ Nařízení Komise (EU) č. 912/2013, citováno 12.1.2014.

¹⁹⁸ Nařízení Komise (EU) č. 912/2013, citováno 12.1.2014.

¹⁹⁹ Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, citováno 27.3.2014

La omisión del artículo en estos casos se debe a los sintagmas nominales que aparecen en sentido partitivo o cuando hay una cohesión entre el verbo y el complemento, otra razón puede ser un sustantivo que está detrás de la preposición o nombres de los meses, ciudades o países:

*„Dos grandes guerras, la Guerra Fría, estallidos genocidas en países como **Bosnia, Rwanda o Kosovo**, (...) son claros indicadores de las grandes contradicciones del siglo que acabamos de dejar atrás; **España** resolverá sus controversias internacional de conformidad con la Carta de Naciones Unidas(...)“²⁰⁰ – text č. 3*

Cuando en los textos aparecen otros determinantes son en general: adjetivos posesivos de función anafórica, adjetivos posesivos de función deíctica, determinante *alguno* en función de complemento, numeral indefinido *muchos*, pronombre demostrativo *este*, *tal* en función de anáfora, pronombre *ninguno* en función de complemento, pronombre *cada* en función de complemento o numerales ordinales en función de complemento. Aquí se exponen algunos ejemplos de estos tipos de uso:

*„**El Parlamento Europeo**,*

Vistos los artículos 165 y 166 del Tratado de Funcionamiento de la Unión Europea (TFUE), (...)

*(...) Vista **su** Resolución, de 1 de diciembre de 2011, sobre abordar el abandono escolar prematuro (4),“ – text č. 2*

*„**Evropský parlament**,*

s ohledem na články 165 a 166 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), (...)

*(...) s ohledem na **své** usnesení ze dne 1. prosince 2011 o řešení problému předčasného ukončování školní docházky (4),“²⁰¹ – text č. 2*

---

²⁰⁰ Tamtéž, citováno 15.4. 2014.

²⁰¹ Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, citováno 30.3.2014

*„Considerando que, pese a que se han producido **algunas mejoras** en la educación y formación, el aprendizaje permanente sigue sin ser una realidad para la mayoría de la población de la Unión Europea“ – text č. 2*

*„vzhledem k tomu, že celoživotní učení není pro většinu obyvatel EU dosud skutečností, přestože v oblasti vzdělávání a odborné přípravy došlo k **určitému pokroku**,“²⁰² – text č. 2*

*„(...) junto con el informe de situación, se publique una guía sobre **cada Estado miembro** que contenga recomendaciones (...)“ – text č. 2*

*„(...)aby byl zároveň se zprávou o pokroku a při dodržení zásady subsidiarity zveřejněn praktický průvodce o **každém členském státě**, který bude obsahovat doporučení (...)“²⁰³ – text č. 2*

La última parte de esta tesina fue dedicada al análisis de los textos checos. Este análisis fue hecho de una manera muy parecida al análisis de los textos españoles. Para realizar este análisis se utilizaron los dos textos de Eur-Lex y una ley checa sobre la educación. También en estos textos hubo congruencia entre los textos traducidos y el texto original. En los textos se analizó como se puede expresar la determinación en checo. Los parametros utilizados para este aspecto son la expresión de cosa única, la lectura existencial, tema y rema, los remedios de rematización, la lectura genérica, la anáfora asociativa y los pronombres anafóricos. A continuación se exponen algunos de estos ejemplos:

„Zákon

ze dne 24. září 2004

o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:²⁰⁴ - text MŠMT

---

²⁰² Tamtéž, citováno 30.3.2014

²⁰³ Tamtéž, citováno 1.4.2014

²⁰⁴ Zákon č. 563/2004 o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich-k-1-zari>, citováno 23.4.2014.

„C. vzhledem k tomu, že politiky v oblasti vzdělávání a odborné přípravy musí nabízet **příležitosti** k celoživotnímu učení pro všechny bez ohledu na věk (...)“²⁰⁵ – text č. 2

„B. vzhledem k tomu, že **strategie celoživotního učení** nejsou v mnoha členských státech řádně prováděny (...)“²⁰⁶ – text č. 2

„(...) vyzývá **členské státy**, aby přijaly vnitrostátní strategie celoživotního učení a vyčlenily na ně dostatečné finanční prostředky (...)“²⁰⁷ – text č. 2

Esta tesina demuestra que la traducción de los textos españoles corresponde a la versión checa y de que de alguna manera siempre se demuestra la determinación en checo a pesar de que no existe en este idioma.

Esta tesina es una contribución beneficiosa a los estudios de la determinación. Como dice Jiří Černý en su publicación *Morfología española*, el uso de los artículos en español es muy difícil para los checos y es muy probable que nunca lo comprendan ni dominen 100%. Por eso es muy importante que los estudiantes checos se enfoquen más en los estudios de los aspectos de la lengua que faltan en su lengua maternal, y uno de estos es la categoría de determinación.

---

²⁰⁵ Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020, citováno 23.4.2014

²⁰⁶ Tamtéž, citováno 23.4.2014

²⁰⁷ Tamtéž, citováno 23.4.2014.

Literatura

ALARCOS LLORACH, Emilio: Gramática de la lengua española, Madrid, 2000.

AUROVÁ, Miroslava: Slovosled ve španělštině -revize přístupů, České Budějovice, 2010.

BAÉZ San José, Valerio; DUBSKÝ, Josef; KRÁLOVÁ, Jana: Moderní gramatika španělštiny, Plzeň, 1999.

ČERNÝ, Jiří: Morfología española, Univerzita Palackého v Olomouci - Filozofická fakulta, 2008.

DANEŠ, František: "Odstavec jako centrální jednotka tematicko-kompoziční výstavby textu (na materiálu textů výkladových)", In: DANEŠ František: Jazyk a text I. Výbor z lingvistického díla Františka Daneše – část 2, Praha, 1999.

DANEŠ, F., GREPL, M., HLAVSA, Z.: Mluvnice češtiny, III. : Skladba, Praha, 1987.

GILI GAYA, Samuel: Curso superior de sintaxis española, Barcelona, 1980.

GÓMEZ TORREGO, Leonardo: Gramática didáctica del español, Madrid, 2002.

LEONETTI, Manuel (1999): „El artículo“, In: BOSQUE, Ignacio; DEMONTE, Violeta, Gramática descriptiva de la lengua española (1), Madrid, 1999.

LYONS, John: Semántica, Barcelona, 1989.

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA: Nueva gramática de la lengua española, Madrid, 2009.

SGALL, Petr: Závislostní gramatika a slovosled v češtině a v analytických jazycích, In: HLADKÁ, Z., KARLÍK, P.: Čeština – univerzália a specifika, Brno, 1999.

UHLÍŘOVÁ, Ludmila: Knížka o slovosledu, Praha, 1987.

Internetové zdroje

Nařízení Komise (EU) č. 912/2013

<http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?mode=dbl&lang=en&lng1=en,cs&lng2=bg,cs,da,de,el,en,es,et,fi,fr,hr,hu,it,lt,lv,mt,nl,pl,pt,ro,sk,sl,sv,&val=737698:cs>

Vzdělávání, odborná příprava a strategie Evropa 2020

<http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?mode=dbl&lang=cs&lng1=cs,es&lng2=bg,cs,da,de,el,en,es,et,fi,fr,hu,it,lt,lv,mt,nl,pl,pt,ro,sk,sl,sv,&val=743863:cs>

Ley 27/2005 de 30 de noviembre, de fomento de la educación y la cultura de la paz

<http://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2005-19785>

Zákon č. 563/2004 o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů,

<http://www.msmt.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich-k-1-zari>